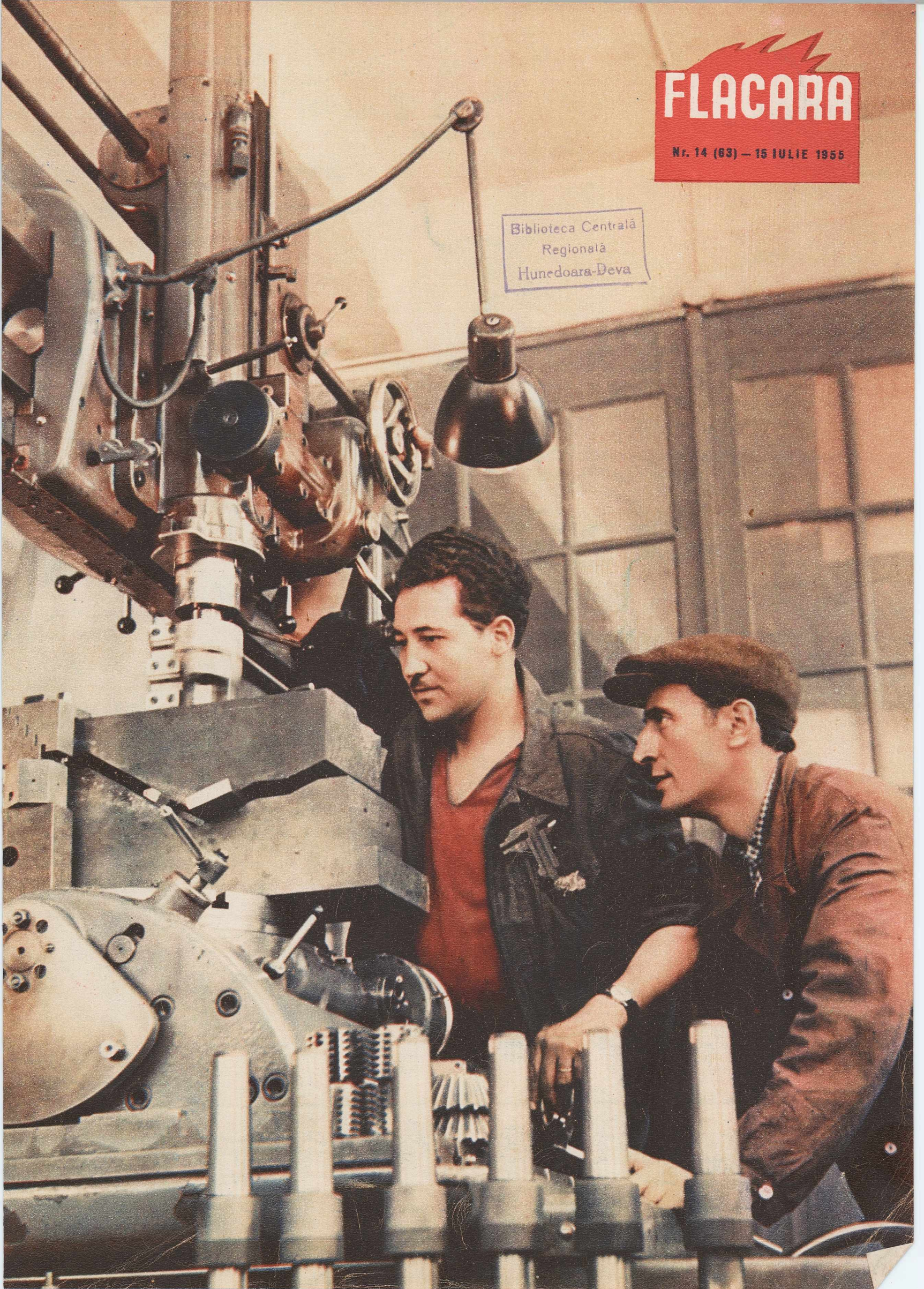

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

Aici, la Lacul Roșu, pe aceste minunate plaiuri muntene, ca și în toate celelalte stațiuni balneo-climaterice ale noastre, se află la odihnă sute de oameni ai muncii din toate colțurile țării.

COPERTA I: O mașină nouă te atrage întotdeauna. Iată-i pe meșterul Victor Giurgiu și strungarul Nicolae Toanchină, de la uzinele „Independența” din Sibiu, executând frezarea unei matrițe la noua mașină de prelucrat pe coordonate, instalată în hala cea mare.

COPERTA a IV-a: Din toate colțurile lumii, traversând mări și oceane, vapoare după vapoare sosesc zilnic în portul Constanța. Pe catargele lor flutură pavilioanele a zeci de țări cu care țara noastră face schimburi comerciale.

Fotografie de M. IVAN

A început SE CERIȘUL

Cît de repede și-a schimbat Bărăganul culoarea! Spațiile acelea verzi, care pînă mai ieri se mărgineau cu rotundul zărilor, și-au încetat stăpînirea. Cîteva săptămîni de soare puternic și pe întinderile cîmpiei au apărut alte culori. Cei mai vrednici copii ai cîmpiei au fost, ca întotdeauna, orzul, secara și grîul. Ei au supt cu nesaț, zi de zi, din puterea soarelui și, într-o bună dimineață, și-au schimbat vestimintele. Noua lor culoare nu era decît aceeași culoare ca a soarelui, pe care oamenii o așteaptă și o binecuvîntează mereu și mereu. Aurul holdelor, pe care truditorii de veacuri ai pămînturilor l-au privit în diminețile unice cu o bucurie mută, răspîdită în toate fibrele ființei lor, înadins parcă pentru a lăsa poezilor spațiu larg pe care glasul lor să-l umple și să-l facă să vibreze.

Cîmpiile Bărăganului s-au umplut de soare! Dar tabloul nu și-a terminat cu aceasta zugrăvelile. Pentru că, o dată cu poleiala aceasta de aur, pe Bărăgan au apărut alte schimbări. Întinderile încă verzi de cartofi și-au prins smocuri albe și roze în creștet, ovăzul zelos s-a îmbufnat, închizîndu-și verdele, floarea-soarelui și-a deschis fața, gătită cu o cunună de ucle galbene-portocalii, urmărind

fidelă și supusă pe cel de la care a luat numele și toată înfățișarea ei. Și pe toate întinderile, cineva a aruncat, parcă numai de dragul culorii, un pumn de flăcări roșii, care s-au întins cu iuțeală pe Bărăgan. Macii. Atît de roșii, că nu poți simți adevărul culorii pînă nu-i vezi pe Bărăgan. Niște stegulețe mici ale naturii.

Privim toate aceste schimbări de la ferestrele trenului care aleargă spre mare. Copiii se îmbujorează de bucurie, privindu-le gălăgioși, dar ceilalți pasageri ai trenului, în muțenia și mirarea lor, oficiază parcă momentul solemn al declanșării unui eveniment deosebit. Așa simt dintotdeauna fiii pămîntului nostru la începutul lui iulie. Nici o altă perioadă a anului nu se poate asemăna cu aceste zile. Urechile și ochii întregii țări așteaptă. Zilele acestea sînt hotărîtoare. Mai hotărîtoare ca oricare alte zile pașnice ale anilor noștri. Cuvintele așteptate răsună calm și încet în șuvoiul de metal care despică și asurzeste zarea:

— Incepe secerișul!

Prezidiu

Incepe secerișul! Aceasta nu o simți numai din culoarea holdelor, din privirile uimite ale călătorilor,

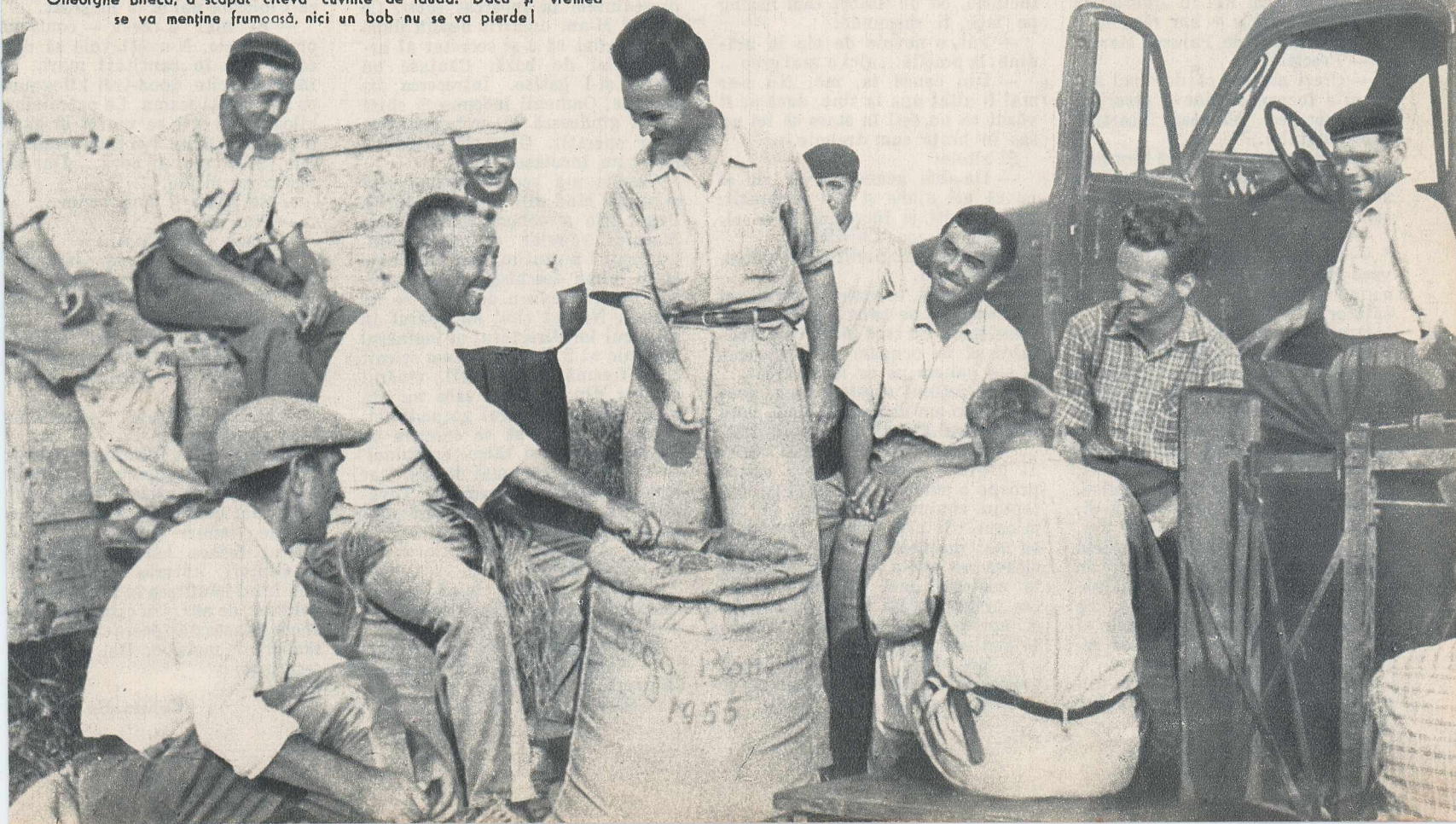
din gesturile sigure ale țaranilor care întovărășesc marginile întinse ale pămînturilor aurii. Gările plesnesc de forfotă, silozurile își scutură oboseala și așteptarea, șoselele primesc noi oaspeți: secerătoare și batoze. Iar în S.M.T.-urile care defilează în goană, ai totuși vreme să observi formațiile metalice, gata de asalt. O forță uriașă, pregătită, dirijată cu grijă, e gata să înceapă marea bătălie a recoltei. Secerișul.

Îmi amintesc de un cătun mic, cu vreo 50 de fumuri, copleșit de verdeață, îngheșuit între două holmuri acoperite și ele cu cușme dese. Trebuie să-mi fi fost puțini anii, pentru că dealurile acelea îmi păreau lumi îndepărtate, prin care puteau pune piciorul numai eroii basmelor șoptite seara de mama Tinca. La poalele lor, lîngă

14 saci de grîne se vor umple la această escoală a combinei. La volan, combinerul-șef Costică Predescu.

Colectiviștii au toate motivele se fie veseli: recolta e bună, combina merge de minune, autocamioanele au sosit, iar președintele, Gheorghe Bileca, a scăpat cîteva cuvinte de laudă. Dacă și vremea se va menține frumoasă, nici un bob nu se va pierde!

apa Similei, prietena nedespărțită a tineretii lui Vlahuță, am trăit primele secerișuri. Era pământ puțin și muncă grea, era arșiță grea și mîncare puțină, dar veselia nu le-o putea scoate nimeni din sufletul tinerilor secerători. Astfel mi s-a împlîntat în amintire săr-bătoarea secerișului, iar oamenii și timpurile care au urmat au făcut să o trăiesc iarăși, de astă dată într-un sat îndepărtat de la marginea mării, la Palazul Mare, într-o vreme nouă, într-o lumină nouă, pe pămînturi noi, întinse.

Dacă nu aș fi întîlnit, la poarta gospodăriei colective de aici, un moșneag adus de vînturile vremii, chiar de prin locurile pe unde mi-am petrecut copilăria, poate că nu m-ar fi năpădit, acum cînd scriu, amintirile acestea. Octogenarul moș Costică, paznicul sediului gospodăriei, e însă de prin părțile acelea. Nu știu cum m-a ghicit, fapt e însă că m-a ghicit și a început cu snoavele, a continuat cu amintirile și a sfîrșit cu previziunile sale (ca să nu spun laude). În total, vreo două ceasuri, din care cuvintele pe care le-am reținut cel mai bine, mulțumită repetării lor, erau: „dacă nu scoatem noi trei mii de kile la hectar...“ și nu termina niciodată rămășagul pe care credeam mereu că o să-l rostească. În total, vreo două ceasuri, pînă m-am dezmeticit, m-am rupt din vraja vorbelor sale și mi-am luat curajul să-l întreb:

— Dar nu mai vine nimeni pe aici?

— Da' ce-i fi crezînd matală, că ai noștri sînt birocrați ca cei de la...? (deoarece, așa cum am constatat mai tîrziu, tovarășii de acolo nu erau birocrați decît datorită zelului lui moș Costică, n-are nici un rost să mai pomenesc numele gospodăriei!). În vremea secerișului, nu mai prinzi pe la noi picior de colectivist...

— A început secerișul?

Moș Costică s-a uitat la mine ca la o arătare (sînt sigur că pierdusem jumătate din creditul pe care mi-l acordase).

— Nu-i asta vreme de seceriș?

— De... cred că da...

— Nu sîntem noi în Dobrogea?

— Asta-i sigur — am răspuns.

— Nu sîntem la Palazul Mare?

— Precis.

— Crezi matală că de cinci ani de zile începe altcineva secerișul în Dobrogea înaintea noastră? Crezi matală...?

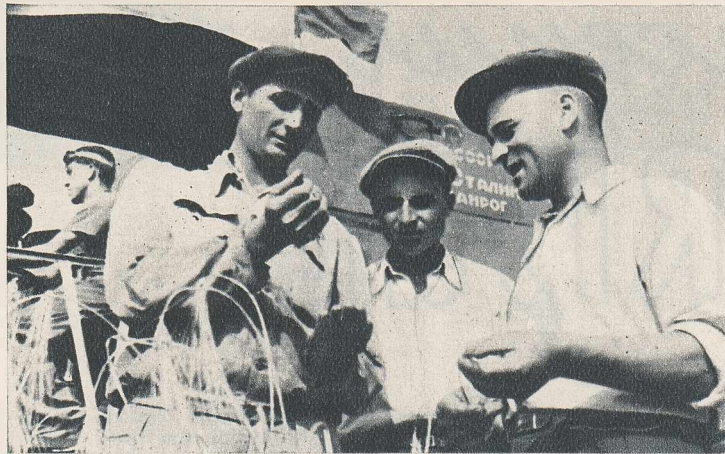
Dar nu l-am mai lăsat să termine. Am auzit zgomotul unui motor și, în cîteva secunde, am sărit în camion.

— La arie?

— La arie — mi-a răspuns o voce în spate, care se dovedea a fi a unui tînar, foarte tînar și simpatice călător.

Drumul neregulat, plin de hîrtoape, ne-a împiedicat să închegăm o convorbire lămuritoare. Și, poate mai mult decît drumul, priveliștile care nu-și ascundeau frumusețile. Mai întîi, casele albe, curate, îngrijite, ale satului, apoi, undele albastre și vesele ale Slutghiolului, apoi, lanurile verzi, puternice, de porumb și floarea-soarelui, și, în sfîrșit, întinderile aurii de orz, grîu și secară. O cotitură, un deal domol și deodată, la cîteva sute de metri înaintea, o matală cafenie în marea de spice galbene. Se apropiase o căruță de coastele ei și, prin trompa de tablă, se revărsa un suvoi gros de aur.

Tînarul călător a sărit iute din mașină și a început să alerge spre

LA ARIE

Iată-i, în fotografia alăturată, pe tovarășii Dumitru Corlat, inginerul-șef al gospodăriei agricole de stat Pojorâni, din raionul Huși, pe Vasile Nedelcu, secretarul organizației de bază U. T. M., și pe Mihai Pirvan, secretarul organizației de partid, bucurîndu-se de recolta de orz obținută în acest an pe ogoarele gospodăriei. Și au și de ce: s-au recolat 4.000 kilograme orz la hectar, cu 2.500 kilograme peste cantitatea planificată!

I. VIȘINOVSCHI
correspondent-lași

combină. Pînă să încerc să-l imit, camionul a oprit în dreptul ariei.

Cel mai vesel colectivist!

Orele pe care le-am petrecut la arie au fost, mai întîi de toate, ore de tinerete și veselie. Lucrau mulți oameni acolo, oameni de toate vîrstele, dar toți, toți, veseli ca niște copii. Era, bineînțeles, unul, care îi întrecea pe toți în glume. Brigadierul — Valeriu Terente. Și era, bineînțeles, unul mai puțin vesel, dar care, cu toate străduințele, nu-și putea opri uneori rîsul. Șoferul „Molotov“-ului — Chirilă.

Să înlățesc toate glumele brigadierului n-aș fi în stare. Prima o mai rețin:

— MăiDuminică, tu nu te-ai întrebă de ce n-am adus fete la arie?

Ștefan Duminică, un vlăgăan tucuriu, cu un zîmbet cam nătîng pe față, îi răspunde:

— Păi, e nevoie de ele la grădină, la prașilă... aici e mai greu...

— Din cauza ta, mă. Nu s-ar mai fi uitat una la tine, dacă ar fi văzut că nu ești în stare să iei un sac în brațe cum trebuie.

Și altele:

— De-abia acum pot să zic și eu că ați ajuns și voi ca brazilii, adică înalți și încremeniți ca ei. Zii că nu-i așa, Chirilă!

Chirilă stătea gînditor la o parte, lîngă camion.

— Spuneai, tovarășe inginer, s-o aducem aici pe baba Anuța, ca să coasă sacii. Eu cred că ar fi mai rentabil să ne ocupăm noi de cusut și s-o punem pe ea la încărcat.

I-am reținut aceste glume, pentru că mi-am dat seama unde bate brigadierul. Flăcăii munceau vînjos, cu inimă. El voia însă mai mult. Îi provoca mereu. Pentru că aproape o sută de saci plini își așteptau rîndul la încărcat în camioane. Și pînă seara, cine știe, se mai umpleau o sută. În acele cîteva ore vesele, am asistat de fapt la nașterea unei întreceri. Focul era pregătît. Mai trebuia scînteia. A aprins-o, tot printr-o glumă, brigadierul:

— Mă băieți, mi se pare c-ați greșit la cîntărit. Ca-nceput și Purcea să ridice sacii.

Nu știu de ce, Purcea, vice-președintele gospodăriei, o luă în serios:

— Ce spui, nene? Eu, cînd eram flăcău, aruncam fetele în sus...

— Or fi fost sfrijite.

— N-aveau chiar șaptezeci de kile cît sacii...

— Așa... cu vreo sută de grame mai puțin.

— Ei, na, eu ridic sacul fără să-l proptesc pe genunchi.

Și, într-adevăr, o făcu.

Dar și brigadierul o luă în serios:

— Poftim!

Și-l imită. Apoi încercară și ceilalți.

După cîteva minute, „Molotov“-ul, încărcat cu 35 de saci, porni înspre magazinele colectivei. Iar, după alte cîteva minute, și „Blitzul“. L-am întrebă pe unul din flăcăii ce căuta vice-președintele la încărcat sacii. Ce căuta? M-am dumirît deplin după ce am aflat că e și secretar al organizației de bază. Căutase un prilej și-l găsise. Întrecerea izbucnise. Oamenii începuseră chiar să se gîndească la cronometrarea unor operații. Glumele brigadierului nu încetaseră însă.

Veselia s-a scurs nestingherită și atunci cînd din „Pobeda“ oprită lîngă arie a coborît președintele Sfatului popular din Constanța. Oamenii l-au întîmpinat cu glume și cu inima deschisă. Treba mergea bine. N-aveau de ce să se ferească. Numai cînd au apărut în mijlocul lor directorul și inginerul mecanic al S.M.T.-ului, s-a stîrnit ceva freamăt. Mai întîi, tînarul călător din camion, care nu era altul decît inginerul gospodăriei, Barbu, a cerut să se coboare cu cîțiva centimetri tăișul combinei, ca să rezeze firele mai de jos. Dar nu aceasta stîrnise freamătul. Tovarășii de la S.M.T. veniseră să-l ia pe combinerul-șef, Costică Predescu. Asta era!

— Nu-l dăm!

— Stați, oameni buni — a încercat directorul. Numai pentru...

— Nu-l dăm!

Toți îl înconjuraseră pe director.

— Numai pentru o zi. Trebuie să predea o combină.

— Știm noi, știm. Nu!

— Măcar noaptea asta. Dimineața e înapoi...

— Dar dacă nu-i, mă urc eu pe combină...

Amenințarea lui Valeriu Terente era teribilă.

— Sigur! Dimineața e înapoi!

Așa mai mergea. Oamenii s-au împăcat, și-au strîns mîinile și s-au despărțit.

Președintele

— Băieți, vine președintele!

„Băieții“ deveniseră puțintel mai serioși. Mai ales că președintele se afundase prin lanuri, cercetînd totul cu ochi de Argus. Cînd a ajuns la arie, am descoperit un bărbat puternic, încă tînar, cu păr negru, lucios, și cu o figură care aducea mai degrabă a intelectual decît a țaran. Nu-și prea putea ascunde bucuria. Băieții observaseră aceasta și-și reluară veselia.

— Cine v-ar vedea așa, ar crede că voi ați secerat aste zece hectare de azi, nu combina. E ușor să vă mîndriți pe seama altora... Așa ar vrea să spună președintele. Dar îngăduiți-mi să fiu acum un simplu colectivist, un gospodar. Avem vreo cîteva probleme...

Oamenii erau ochi și urechi.

— Mai întîi, să stabilim vremea de secerat. Eu zic să lungim munca spre seară și să începem mai tîrziu dimineața. Asta ca să dăm vreme grînelor să se usuce. Nu-i numai roua. Știți voi că ele trag noaptea și umezeală din mare... Și nu prinde bine tăișul combinei. Ce spui, tovarășe inginer?

— Dacă începem pe la nouă jumătate, zece, e bine.

— ...Și apoi, cu aria. Mîine ar fi bine s-o facem în partea cealaltă. În vale, ca să nu se deșele caii, urcînd cu căruțele pline la deal. Să urce cu ele goale și să coboare cu ele pline.

— Ne-ar mai trebui un om, doi, la încărcat, tovarășe președinte... Asta ar vrea s-o zică brigadierul, dar dacă-i dați voie să fie și el un simplu colectivist, un gospodar o să vă spună c-a rezolvat problema încărcatului prin întrecere. Doar să ne dați un om pentru grafic știți... pentru urmărirea întrecerii că-l folosim noi și la încărcat.

— Și mai e ceva — continuă președintele. N-aveți voie să dați cailor orz în cantități mari. Le-am început, cîte două-trei kilograme pe zi. Băgați seama. La patru-cinci kilograme, caii se umflă și gata fi pierdem. Asta v-o cere președintele. Și ar mai fi ceva... Dar s-o lăsăm pe mîine.

— Ce poate fi spus acum...

— Nu, nu...

— Dacă cerem noi...

— Nu, voiam să vă spun că... n-a mers chiar așa rău azi, dar cum sînteți niște înfumurați, ați putea crede cine știe ce.

Colectiviștii erau bucuroși în lege. Dar ce s-ar fi întîmplat dacă l-ar fi auzit pe președinte șoptindu-mi:

— Merge strașnic! A început bine secerișul...

Am mai auzit încă mult timp în urma noastră zgomotul combinei. Cînd am întors ultima dată capul nu se mai vedea însă aria. În toate părțile, lanuri întinse de grîu. Vîntul foșnea leneș printre ele. Altmînter, tăcerea era deplină. Pămîntul își sfîrșea în liniște coptul holdelor de aur. Un camion a spar deodată această tăcere cu zgomotul său greoi, metalic. Da, a început secerișul!

Constantin CHIRIȚĂ

Harta vie

de Șt. IUREȘ

Z I L E D E P R E G Ă T I R E

În fața căminului cultural din Otopeni, ne aștepta o surpriză: o mulțime pestriță de tineret, bătrâni și pionieri fremăta în jurul intrării. Când mașina noastră stopă, valul de oameni o cuprinse și, după zumzetul surd care creștea, simțeam nerăbdarea lumii adunate.

O fetiță bălaie, pionieră, mi se agăță de braț, întrebându-mă cu seriozitate și formulând cuvintele cât mai distinct: „Din ce țară sînteți?” Cu riscul de a o dezamăgi profund, i-am mărturisit adevărul, grăbindu-mă totuși să-i prezint pe bulgarul Ghincev. Din politețe, mai stătu în preajma mea două minute, apoi alergă spre ceilalți. Bineînțeles, interesul i-a fost pe deplin satisfăcut la vederea africanului, a tovarășilor chinez și coreean sau a tînărului indian.

Dar fata asta frumoasă, cu ochii negri și părul corb, cine este? Meliké, cea din patria lui Nazim Hikmet, zîmbi înduloșată. Avea în brațe atîtea flori, că nu le putea cuprinde. Agățată de brațul ei, pioniera bălaie o năpădise cu un potop de întrebări.

Cei șapte oaspeți, fii a șapte țări de pe trei continente diferite, luară loc în primele bănci ale încăpătoareii săli sătești. În urma lor, femei cu capul înfășurat în basmale, arse de soarele cîmpului, cu copii în brațe, flăcăi îmbrăcați jumătate țărănește, jumătate orașenește, în majoritatea lor de o vîrstă cu oaspeții, se pregăteau să asculte cuvintele celor născuți pe meleaguri atît de depărtate.

Copiii, mai cu seamă, se foliau plini de neastîmpăr. Îi preocupau întrebări capitale: în ce limbă vor vorbi oaspeții? Fiecare în limba lui? Atunci unde sînt tîlmacii? Sau poate nu va vorbi decît unul?... În sfîrșit, secretarul organizației U.T.M. deschise adunarea, dîndu-mi cuvîntul.

M-am grăbit să arăt pe scurt scopul întîlnirii noastre, care urmărea strîngerea legăturii prietenești dintre tinerii din Otopeni și studenții străini din țara noastră. Cel de-al V-lea Festival, care se apropie, aprinde în inimile tineretului noi întrebări despre viața aceleiași generații din alte țări, despre pregătirile prietenilor de pretutindeni, pentru marea întîlnire care îi va uni la Varşovia.

Se urcă la tribună indianul Ali-Raza. De la primele cuvinte, o rumoare străbătu mulțimea: oaspetele vorbea în romînește, aproape corect. El evocă marea sa patrie, bogățiile și cultura ei multiseculară și, în aplauzele tuturor, încheie cu cuvintele, dragi tineretului, „pace și prietenie” — rostite în romînește și în limba sa maternă.

Asemeni lui, toți vorbiră în limba țării noastre, încheind cu aceeași urare, rostită și în limba lor. Devenise un mic obicei al acelei seri: „pace și prietenie”, spuse solemn, în două limbi, ca un simbol al legăturii dintre popoare.

Iar în fața țărănilor din Otopeni, se plămuiră pe rînd imagini din cele mai îndepărtate țări ale lumii, care toate, însă, trăiesc sub semnul unei uriașe asemănări: doresc și iubesc pacea.

Tînărul african povesti cu simplitate despre un obicei al pămîntului său: acolo, urările între oameni, salutarile, formulele de întîlnire sînt: „fii cu pace!” — „du-te în pace!”. Cuvîntul pace sună mereu pe buzele și în inimile popoarelor!

...Alte imagini răsar acum în fața ascultătorilor. Fiul țării „dimineților liniștite”, coreeanul Kim, povestește... Fum și scrum, ruine și dureri cresc din vorbele lui... Dar imaginea Coreei în reconstrucție se înalță triumfătoare. Pe nesimțite, orele trec și, cu fiecare vorbitor, se încheagă chipul unui alt popor...

Turcia, țara închisorilor cu mil de patrioți închiși... Ceea ce povestește această fiică a pămîntului turc stîrnește durere în inimi.

Dar sentimentul oricărei dureri pălește cînd studentul bulgar apare la tribună. În vorbele lui, parcă izbucnește fremătătoarea bucurie a trandafirilor care se răsfață în soare, pe Valea Mariței. În fața țărănilor din Otopeni, apar chipurile țărănilor de dincolo de Dunăre, care, în mari cooperative agricole, au pornit pe drumul vieții îmbelsugate. Și Alexandr Ghincev urează întovărășiților din Otopeni să-și vadă realizată, încă în toamna aceasta, gospodăria lor colectivă.

Tînărul albanez, reprezentantul poporului de un milion de oameni, a vorbit despre țara lui mică, despre poporul său harnic, despre prefacerile revoluționare înfăptuite în patria sa.

După el, a vorbit reprezentantul unui uriaș popor de 600 milioane de oameni. Și uriașa Chină, cu oamenii modeste și munca lor minunată, avîntată și transformatoare, se înfățișă din puține vorbe în sala căminului cultural din Otopeni...

Trecuse de miezul nopții... O hartă vie a lumii fusese înfățișată în acea seară. Ascultători și vorbitori străbătuseră împreună munți și ape, continente și oceane, se întîlniseră cu suferința și cu bucuriile oamenilor.

Și pretutindeni în această călătorie minunată, îi întîmpinase magicul cuvînt către care se îndreaptă toate bucuriile, toate speranțele: pace!

„Joia Festivalului”, la uzinele textile „7 Noiembrie” din București. De astă dată în mijlocul tinerilor de aici au sosit oaspeți dragi, studenți străini ce învață în țara noastră.

Cornistul

de Olga ILIEȘ

Biografia lui Paul Staicu e simplă. În cei optsprezece ani ai săi, n-a avut timp de prea multe întâmplări mari, pe care omul matur le închide în inimă, ca într-un album, și le re-trăiește adesea. Nici ca înfățișare, Paul Staicu n-are ceva deosebit. E un tânăr voinic, nu prea înalt, cu fața oacheșă. Vorbește puțin și motivează acest lucru prin faptul că n-are prea multe de povestit — cel mult amintiri din școală, asemănătoare cu amintirile oricărui elev.

Școlăria și-a petrecut-o în București. La școală, a avut loc pentru el întâmplarea cea mai importantă: a intrat la o școală militară de muzică, ca să împăce dorința lui de a studia muzica, cu aceea a tatălui său, care voia să-l vadă militar. De acolo, a intrat la școala medie de muzică, pe care a absolvit-o de câteva zile. Și peste câțiva ani doar, muzica i-a și răsplătit marea și fidelă lui pasiune: în vara lui 1953, i s-a decernat titlul de laureat al celui de-al IV-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților. Primul mare eveniment al vieții lui de muzician!

Cea de a doua mare bucurie a trăit-o de curând, când, dintre toți tinerii artiști ai instrumentelor de suflat, el a câștigat primul loc la Concursul național al soliștilor, ținut în cinstea Festivalului de la Varșovia.

A ajuns la corn din întâmplare. Paul iubea muzica, fără să se fi oprit la vreun instrument. La școala militară, a fost repartizat la corn și tot la corn cântă și azi. A îndrăgit acest instrument, de care vorbesc romanele cavale-rești, legendele și istoria poporului nostru.

Când vorbește despre muzică, Paul Staicu devine mai volubil. Povestește cu emoție de prima seară când a urcat treptele scenei Ateneului, ca solist al Orchestrei Simfonice Radio. A cântat atunci concertul pentru corn de Ri-

Paul Staicu, studiind în prezența profesorului Petre Nițulescu

chard Strauss. Vorbește cu pasiune despre Concertele Brandenburgice ale lui Bach și de Sonata pentru corn a lui Beethoven, pe care le-a studiat luni de zile în vederea concursului pe care l-a câștigat.

La toamnă, Paul Staicu va fi student al Conservatorului „Ciprian Porumbescu”. Și, încă mulți ani, va lua parte la concursurile festivalurilor tineretului, făcând cinste muzicii românești și vechiului instrument muzical — cornul.

mult. Mihai Petre i-a observat vreme îndelungată cum muncesc, înainte de a-i alege, iar apoi a cerut să fie trecuți la el, i-a învățat noi operații. Toți membrii brigăzii câștigă azi cu cel puțin 25% în plus, față de trecut.

După ce, în parte, curiozitatea ne-a fost satisfăcută, au urmat întrebările băieților:

— Și Festivalul cum o să fie? Ca la noi?

— E mai mare Varșovia ca Bucureștiul?

— Aș pleca, să văd măcar deschiderea!

Avram Săvuț a luat parte la deschiderea Festivalului de la București, în echipele de sportivi ale Rezervelor de muncă, și i-a rămas nostalgia marilor stadioane pe care demonstranții le umplu de culori și mișcare.

De la înfățișarea presupusă a Varșoviei, discuția a trecut spontan la cele mai variate domenii. Gheorghe Simion, un băiat oacheș, pieptănat cu griță, a vorbit despre pasiunea sa pentru șah, ceilalți, însă, i-au amintit că mai are o pasiune și pentru matineurile dansante. Marin Iorga — un tânăr cu puf pe obraz — a povestit acțiunea din Ana Karenina și, ajungând la problema dragostei, a respins-o cu deosebită austeritate; Avram Săvuț a propus ca cei care agită bomba atomică să-i fie dați lui la banc, să lucreze cu pila, la menghine — poate, mai știi, și-or prinde mâinile...

Petre Mihai, șeful brigăzii, lucrând la banc.

De vorbă cu brigada

de C. COMAN

Văzându-i la lucru, am crezut o clipă că-i stimulează și obiectivul fotoreporterului, fixat asupra lor. La această idee, rostită cu voce tare, controlorul de calitate, aflat în apropiere, a zâmbit: „Totdeauna lucrează așa. Și, credeți-mă, eu însumi îi privesc și nu înțeleg cum de nu slăbesc ritmul. Dar dinșii sînt cei care au provocat brigada lui Pușcașu și, pentru nimic în lume, n-ar rămîne în urmă. Și apoi, tovarășe, au o disciplină de ceas... Care credeți că e șeful?”

Din cinci, trei păreau de o vîrstă sau, mai bine spus, doi foarte tineri și trei doar tineri. Lucrau toți iute, cu siguranță, preocupați.

— Ei, șefule cel cu părul tuns scurt, nițel cîrn — a adăugat controlorul de calitate. Ceilalți îi spun „nea Mihai” și asta nu pentru deosebirea de vîrstă. Dar el i-a învățat operațiile de lucru și tot el a imprimat ritmul ăsta.

În obiectivul fotoreporterului, bancul la care se lucrau furcile bicicletelor apărea cenușiu, figurile, îndepărtate, mici; nu se vedea că primul din brigadă e un puștan cu puf pe obraz, nici aerul preocupat al celui de al doilea, cu freza bine făcută, nici figura mulțumită, gospodărească, a celui de al treilea; nu se vedea decît nasul cîrn, părul

tuns scurt, zîmbetul luminos al lui Petre Mihai, șeful brigăzii. Lucrul la banc nu se „preta” la o fotografie în grup, îndeajuns de expresivă.

— Tovarășe Petre Mihai — a spus fotoreporterul — o să te pozăm numai pe dumneata. Mare. Să se vadă bine ce lucrezi.

Șeful de brigadă aproape s-a posomorît.

— Nu se poate, tovarășe! Ce să fac în poză fără brigadă? Am să cînt ca un cuc.

Argumentul era de nezdruccinat: șeful de brigadă nu putea fi lăsat să cînte ca un cuc. Brigada, care tocmai își termina schimbul, s-a spălat, și-a schimbat hainele și a lăsat la soare pentru un scurt interviu în colectiv.

Vorbind, am străbătut curtea fabricii de biciclete, am ajuns în noul sediu al U.T.M.

Unul din băieți a adus un carton pe care erau trecute principalele puncte ale întrecerii în cinstea Festivalului. Fusese propusă, pe iunie, o depășire de 85 la sută. Depășirea fusese depășită, absențele reduse la zero, lucrările făcute, de cea mai bună calitate. Nu numai cifra graficului indica ritmul de lucru al brigăzii, dar și salariul membrilor ei. Înainte, lucrînd în unele echipe laolaltă cu vîrstnicii, băieții nu izbuteau să câștige prea

În pauză, în fața micului parc din curtea fabricii, brigada membrilor ei, elevul practicant și șeful brigăzii.

După această propunere, discuția a continuat cu și mai multă insufletire și ar fi putut dura încă multe ore. Încîntată de lumea din jur, plină de atîtea lucruri interesante, brigada părea un mic echipaj la începutul unei mari călătorii și lucrurile, obișnuite la prima vedere, își dezvăluiau minunate înțelesuri

Emoțiile lui Țândărică

de Sanda FAUR

Presupun că nu l-ați uitat pe Țândărică. Ar fi și greu, deoarece e un băiețuș cu multă personalitate. N-ai decît să-i privești motul rebel pe frunte și fularul aruncat cochet în jurul gîtului, ca să-ți dai seama de aceasta. Vă mai amintiți cred că relațiile lui cu învățătura nu erau dintre cele mai pilduitoare și că prefera să facă, seară de seară, pe comperul în „Umor pe sfori“, decît să mai răsfoiască cartea de istorie.

Fiind, deci, în cunoștință de cauză, nu mică ni-a fost mirarea cînd, vizitîndu-l din nou vara aceasta la domiciliul domniei sale — Teatrul le păpuși — l-am găsit învățînd de zor sau, cum se mai spune în limbaj școlăresc, stînd cu burta pe carte. Cîtea și murmura cu ochii închiși: „p-a-i-x“ se citește „pe“, „p-e-a-c-e“ se citește „pis“... Nu m-am dumirit asupra veleităților de poliglot ale vechiului nostru prieten, decît atunci cînd cineva mi-a suflat la ureche: Țândărică e-n mari emoții; pleacă la Varșovia“. Abia atunci mi s-au lămurit cauzele acelei aralanșe de amabilități care-l copleșeau pe băiețuș și pe care el le suportă fără să crîcnească: Dorina Tănăsescu, cea care îi trimite viață trupușorului său din lemn prin vinele subțiri ale firelor, deprindea să pedaleze pe o strașnică bicicletă; doar, pe una din zecile de scene ale Varșoviei, Țândărică va aduce triumfal Ștafeta Păcii. Silvia Hicoș, vocea și conștiința lui, îl învață să cînte corect, cu accent autentic parizian, cîntecul lui Yves Montand „Un gamin de Paris“; compozitorul I. Mălineanu îi urmărea cu atenție încercările de viitor tenor, în timp ce Margareta Niculescu, gigoarea, cel mai sever și mai exigent dintre ascălii săi, îi supraveghea toate mișcărilor, de felul cum strănută, la modul solemn și puțin noționant cu care declamă versuri închinată arșoviei.

Norocul lui Țândărică că acest tiranic consiliu nu-l avea numai pe el în grijă. Așa că, în timp ce alte păpuși îi luară locul în scenă, el se ținse frumușel în punga de pînză albă ce-i ținea hainele de praf și, scoțînd numai vîrfurile dintr-unul afară, privi cum „lucrează“ prietenii și cei noi, născuți în cîntecul Festivalului.

...Apăru întîi un mic chinez, care, cu neîncredută agilitate și simț al echilibrului, făcuște figuri cu un vas fin de porțelan, de-i tăie și Țândărică respirația. Și cînd te gîndești abia-i ajunge lui pînă la umăr! Dar cînd privi și văzu că cea care dădea prin fire atîta plețe și dibăcie micului echilibrist cu ochi elungi era Ella Conovici, nu se mai miră. Doar Ella îl concepuse odinioară și pe el! Nu știu unde ar mai fi ajuns cu gîndurile ietenul nostru în acest acces de modestie, că n-ar fi apărut pe scenă „numărul“ său eferat: două rusoaice rumene și rotofeie, vesele voie mare, care cîntau atît de frumos niște iustușki, încît lui Țândărică îi veni să țîșnească în punga și să înceapă a juca. Mai ales acor-onistul cel hălai și șugubăț îl entuziasma pe mnealui; nu rezistă tentației de a scoate tot rplul afară și a-i striga sus, minuiitorului: bravo, Zola, bravo! Încă o dată!

După atîta consum de energie, obosit, Țândărică al nostru adormi. Așa că nu mai putu dea restul repetiției. De altfel, cunoștea rețeta din program: de fiecare dată cînd anunța mărul „tarafului“, al Mariei Tănase sau al Fănică Luca, Țândărică se înfiora tot de curie la gîndul aplauzelor ce-i vor acoperi cea acolo, la Varșovia. Știa el bine, încă la Festivalul trecut, de cît succes s-a bucurat, fața oaspeților din toată lumea, muzica pulară romînească, chiar atunci cînd era interpretată de micile păpuși din lemn!

Cunoștea și grațiosul balet al libelulelor, ce erau parca peste podiumul scenei, nestînjinite fragilele lor încheieturi din lemn, cunoștea și trio-ul plin de haz (și fără nici o aluzie la frații Grigoriu!), care-și împropătase rectorul cu o tulburătoare cançonetă italiană cu un alt cîntec, a cărui patrie nu izbutise încă să identifice; în sfîrșit, îl știa și pe pasionatul

violoncelist cocostîrc, ce se fărîma în bucățele de atîta cabotină dăruire muzicii sale...

De bună seamă, însă, că, atunci cînd s-a trezit, Țândărică a regretat că nu a putut vedea, împreună cu noi, celelalte cîteva numere pe care minuiitorii marionetiști le pregătesc pentru prima lor călătorie în străinătate: parodia înfumuratele „vedete“ de operă, palpitantul meci de box între un faimos boxer și un pipiriu vizitator inopinat care-și face knock-out adversarul dintr-o singură lovitură, o gingașă idilă între... două barometre și altele.

Cînd am plecat, cei mai mulți dintre micii actori de lemn se odihneau în pungile lor de pînză albă: aveau, seara, spectacol în grădină. Iar a doua zi, dis-de-dimineață, vor începe iar sîrguincioși repetițiile spectacolului lor în multe limbi ale pămîntului. Dacă veți trece întîmplător pe acolo, vă asigur că-l veți găsi pe Țândărică al nostru murmurînd cu ochii închiși: „m-i-r“, „mir“, „p-a-i-x“, „pe“, „p-e-a-c-e“, „pis“...

Iar acum, după lecție, o mică discuție „familiară“ între Țândărică și Dorina Tănăsescu.

Doisprezece voinici

de Anca ARGHIR

Acești tineri de la fabrica „Tudor Vladimirescu“ au luat premiul al II-lea la concursul organizat în raionul Lenin.

rii ajutori de meșteri Traian Neagu și Jean Cordoș au pornit printre ringuri și carde să strîngă un mănunchi de dansatori. Jumătate din suflarea tinerească de la fabrică s-a adunat la porțile viitoarei echipe. Dar, ca în artă: mulți chemați, puțini aleși. Și s-au ales doisprezece, cei mai sprinteni de picioare și cu inima mai caldă.

Norocul a făcut ca în birourile filaturii să se fi aflat Dumitru Simionescu, meșter în ale jocului, cu un stagiu de cîțiva ani într-un ansamblu artistic. Cu cei doisprezece tineri, Dumitru Simionescu a început treaba. Toți au pus umărul la pregătirea echipei: direcția fabricii și comitetul de întreprindere, raionul U.T.M. și Comitetul regional sindical din industria ușoară. Iar echipierii, vrednici utemiști, neobosiți și entuziaști, au făcut în trei luni ce fac alții în șapte, ca voinicii din povești. „Le-am dezghețat picioarele la început cu un joc din Bucovina“, explică în „termeni tehnici“ instructorul. Apoi, au învățat o suită muntenească. Dar nu erau încă gata pentru concursul de echipe pe care îl pregătea Comitetul raional U.T.M. Lenin. Pasămite, la concurs trebuie să te prezinți cu costume autentice. Nu poți juca „bucovinește“ cu haine oltenestești. Și dansatorii noștri aveau numai dintr-acestea. În ilicele albe, brăzdate cu negru, și în fotele vîrgate cu roșu, trebuia să se toarne, cît ai clipi, un dans oltenesc.

Așa s-a născut jocul cu care echipa fabricii „Tudor Vladimirescu“ a luat premiul doi la concursul raional dat de utemiști în cîntecul Festivalului. I-am văzut jucînd. Să nu vă închipuiți că vreau să elogiez reportericește acest modest spectacol. N-am să afirm că poate rivaliza cu cele mai bune ansambluri de jocuri populare ale noastre, nici că tinerii s-au dovedit dansatori desăvîrșiți. Dar trebuie să mărturisesc și trebuie să mă credeți că firescul și simplitatea, entuziasmul și bunăvoia pe care o iradiau ochii zîmbitori și pletele în vînt au fost mai elocvente pentru ceea ce aveau să spună decît cea mai academică măiestrie. Cei doisprezece dansatori au adus un prinos de veselie marii sărbători a tineretului, prețios, ca orice dar venit din suflet, și plin de farmec, ca orice fapt al adevăratei tinereți.

„Nu încăpem toți la Varșovia — îmi spunea deunăzi un băiat cu nasul și pomeții obrajilor pudrați cu bronz. Dar las' pe noi! N-o să oftăm cu ochii pierduți în zare. Dacă nu mergem noi la Festival, o să vină el la noi. Ca muntele la Mahomed. Ce credeți!“

Credeam, cum trebuie să crezi toate jurămintele tinereții: cu sufletul. Și, într-adevăr, pietricică după pietricică, muntele — adică Festivalul — a început să se profileze și în București.

Nu vorbesc numai despre entuziasmele ceremonii ale confecționării de daruri pentru Varșovia, sau despre ambițioșii participanți la tot felul de concursuri pe țară în cîntecul Festivalului. Pe lângă aceste omagiale manifestări menite a fi cunoscute pretutindeni, am văzut și altele, modeste, neștiute poate, pline de farmecul veseliei spontane și al darurilor anonime. De pildă, echipa fabricii „Tudor Vladimirescu“. S-a născut primăvara, ca ghiocelii. Tine-

HELSINKI 1955

ADUNAREA MONDIALĂ A PĂCII

Apelul de la Helsinki

Datorită eforturilor opiniei publice, pentru prima oară după zece ani, în condițiile unei lumi scindate, șefii celor patru mari puteri se vor întâlni. Lumea întreagă își îndreaptă speranțele spre ei. Prima lor datorie este de a învinge neîncrederea reciprocă.

Adunarea Mondială a Păcii, care a reunit pe reprezentanții a 68 de țări, a creat certitudinea că, cu toate divergențele profunde și diversitatea opiniilor, un acord asupra unor probleme importante poate fi realizat și numeroase probleme pot fi rezolvate astăzi prin tratative.

Opinia publică mondială s-a ridicat împotriva politicii de forță, împotriva blocurilor militare, împotriva cursei înarmărilor și a înspăimântătoarei primejdii a războiului atomic.

Acordurile de la Geneva, încetarea războiului în Indochina, conferința de la Bandung, neutralitatea Austriei consfințită printr-un tratat, declarația de la Belgrad — toate acestea sînt roade ale trezirii opiniei publice care și-a găsit expresia în poziția guvernelor. În problema dezarmării și a armelor atomice, care a rămas nerezolvată din cauza unor contradicții ireductibile pînă în prezent, punctele de vedere s-au apropiat atît de mult încît un acord nu mai este decît o chestiune de bunăvoință. În problema securității, principiile adoptate la conferința de la Bandung au arătat că pe un întreg continent colaborarea pașnică între țări cu orînduiri sociale diferite poate fi întemeiată pe concepții de felul acelor care au fost proclamate de China și India.

Adunarea de la Helsinki a demonstrat că dacă conferința celor patru va ține seama de opinia publică, ea va constitui o primă etapă în construirea unei Europe în care să fie garantată securitatea tuturor statelor europene în care acestea să pășească pe calea unei strînse colaborări economice și culturale. Această operă este legată de reunificarea Germaniei, în afara oricărei coaliții militare, a unei Germanii ferită de renașterea militarismului. Tot în acest spirit, conferința celor patru puteri are misiunea de a pregăti prin tratative evacuarea trupelor străine de pe insula chineză Taiwan (Formoza). Conferința trebuie să vegheze la stricta respectare a acordurilor de la Geneva cu privire la Indochina. Ea trebuie să dea Organizației Națiunilor Unite posibilitatea de a dobîndi un caracter cu adevărat universal prin includerea Republicii Populare Chineze. Mai există însă forțe cărora le convine războiul rece și acționează împotriva unei apropieri între cele patru mari puteri. Adunarea de la Helsinki cheamă opinia publică a tuturor națiunilor lumii să se împotrivească acestor forțe și să sprijine pe participanții la tratative. Cauza păcii va fi pînă în cele din urmă încununată de succes dacă forțele iubitoare de pace, care au țeluri comune, și îndeosebi diferitele mișcări pentru apărarea păcii, marile organizații pacifiste de orientare creștină și social-democrată vor întreprinde acțiuni unite pentru a risipi neîncrederea și a apăra pacea.

Contradicțiile internaționale pot fi rezolvate, pas cu pas. Speranțele popoarelor pot fi împlinite.

Profesorul Frederic Joliot-Curie, rostindu-și cuvîntarea. În stînga: Go Mo-jo, președinte Comitetului executiv al Congresului Național al Chinei, și Tuune Levo-Larsson, cel de-al doilea ministru pentru problemele sociale, care a reprezentat guvernul finlandez la Adunarea Mondială a Păcii. În dreapta: Jean Lafitte, secretar general al Consiliului Mondial al Păcii.

Eminentul luptător pentru pace Sahib Singh Sokhey, membru în Consiliul Statelor din India, rostindu-și cuvântarea. Cea mai mare parte a cuvântării sale a fost închinată problemei vitale a luptei popoarelor împotriva armelor atomice și cu hidrogen.

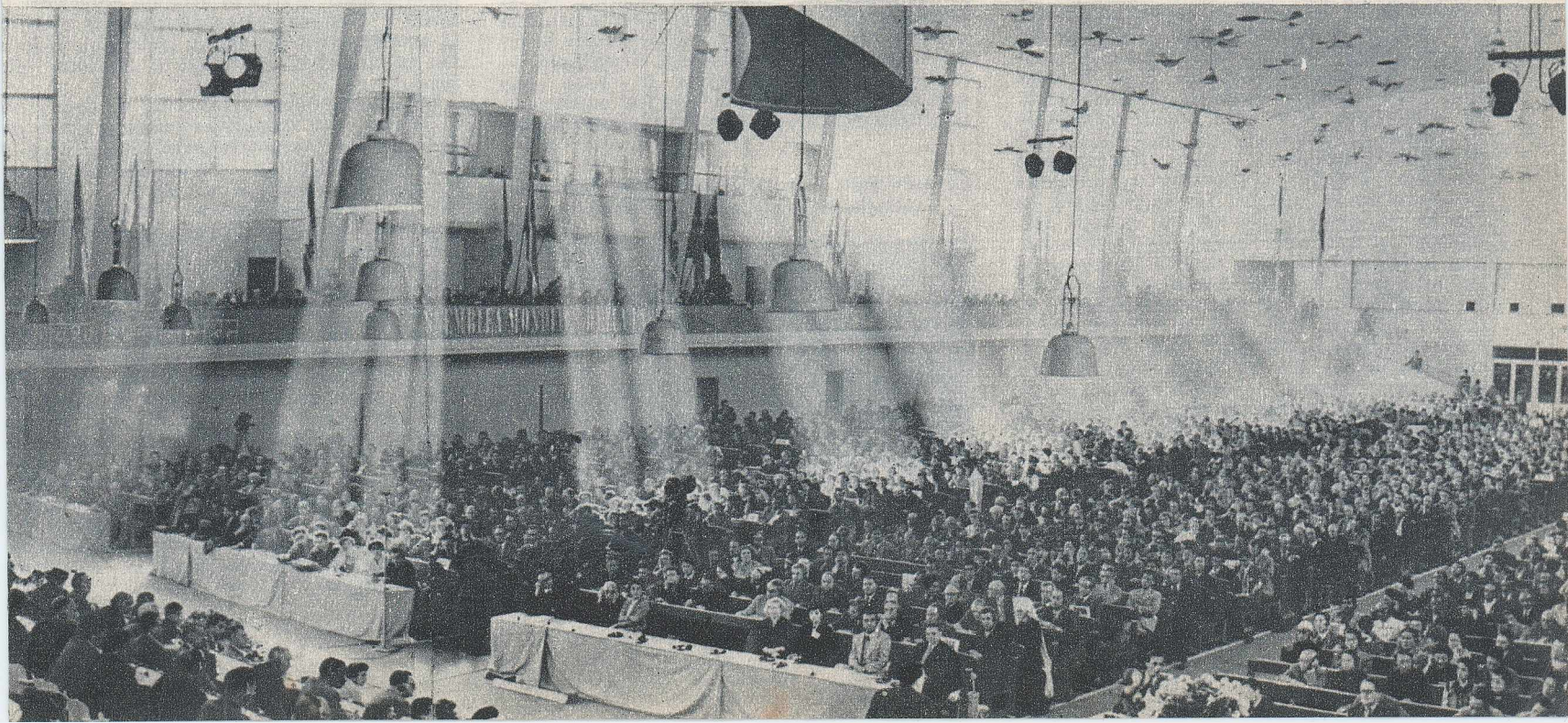
Reprezentanții marelui popor sovietic, care pășește în fruntea luptei mondiale pentru pace, s-au bucurat de o primire călduroasă la Adunarea de la Helsinki. În fotografie: delegația sovietică, în timpul uneia din ședințele plenare.

Din toate colțurile lumii au venit la Helsinki soli ai păcii. Fiecare dintre acești purtători ai năzuințelor popoarelor și-a ridicat glasul în apărarea cauzei nobile a vieții. În fotografie, câțiva dintre delegații italieni fotografiați într-una din pauzele dintre ședințe. În picioare: Camillo Pasqualli (în dreapta) și Traeni (în stânga).

1841 delegați și observatori din 68 de țări, reprezentând cele mai diferite pături sociale, profesioni, credințe religioase sau concepții politice, au luat parte la lucrările Adunării Mondiale a Păcii, care s-a ținut în imensa sală „Messuhalli”.

de Susanne WANTOCH

Întreaga Viena, întreaga Austrie trăiesc încă sub puternica impresie a evenimentelor istorice din luna mai, când țara noastră a devenit independentă și suverană. Poate că niciodată în istoria sa, poporul austriac n-a fost atât de unit cu guvernul său ca în ziua aceea de 15 mai, când pe balconul bătrânului palat Belvedere, cei patru miniștri de externe ai marilor puteri își strîngeau mîinile, în timp ce ministrul nostru de externe, Figl, arăta maselor, adunate în parcul palatului, Tratatul de Stat care fusese tocmai semnat. Acest tratat consfințește nașterea unui nou stat neutral, asemeni Elveției, pe teritoriul căruia nu vor fi baze militare străine și care nu se va alătura nici unui bloc militar. Austria independentă se va putea dezvolta pe calea înfloririi economice și culturale numai în măsura în care va respecta angajamentele luate prin Tratatul de Stat.

Fără îndoială că o dată cu încheierea Tratatului de Stat nu s-au rezolvat problemele multiple puse de noua situație a Austriei. Diferitele categorii și pături ale poporului nostru așteaptă de la guvern măsuri care să le satisfacă interesele și revendicările.

Mai ales că încă din zilele premergătoare semnării Tratatului, au început să se agite acele cercuri ce aveau legături strînse cu trupele americane și care erau direct interesate ca Austria să fie integrată în coalițiile agresive ale statelor occidentale. Din aceste cercuri, fac parte foști naziști, mari industriași, proprietari de pămînturi sterpe ce vedeau în construcțiile militare prilejuri de afaceri, o șleahță de escroci care foiau prin zonele occidentale și, desigur, „logodnicele” de profesie — acele disprețuite „amibrăute” — de pe lângă trupele americane. Toți aceștia sînt vădit nemulțumiți de neutralitatea Austriei. Iar amărăciunea pe care nu și-o pot ascunde reflectă, în fapt, dezamăgirea și furia cercurilor agresive occidentale care incluseră de mult Austria în planurile lor militariste. Austria trebuia să joace rolul de „fortăreață alpină” în pactul Atlantic și să facă legătura între așa-zisa armată europeană și diferite alianțe și pacte din Europa meridională și din Orientul Apropiat. În acest scop, trupele americane de ocupație transformaseră Tirolul și regiunea Salzburg în baze militare puternice. Se construiseră șosele strategice, aerodromuri, depozite de muniții, cîmpuri de instrucție. Aceste construcții erau totodată afaceri minunate, de roadele cărora se bucurau tot ocupanții americani.

Neutralitatea Austriei pune capăt acestei situații. Este, deci, lesne de înțeles lipsa de

entuziasm a americanilor și a acelor cercuri austriace ce le împărtășesc planurile.

Populația din fostele zone apusene de ocupație respiră însă ușurată și e fericită că Tratatul de Stat pune bazele unei Austrie independente și neutre. Locuitorii Tirolului sînt de asemeni, bucuroși că regiunea lor va primi din nou turiști, care nu vor mai fi stingheriți de obiectivele strategice ce împînzeau munții tirolezi. Ca și locuitorii întregii Austrie, tirolezii sînt gata să pună umărul la reconstrucția țării, să contribuie la dezvoltarea ei pe cale pașnică, la dezvoltarea prieteniei și a legăturilor economice cu alte popoare.

După semnarea Tratatului de Stat, după trecerea zilelor de bucurie festivă, mulți au început să se întrebe cum va arăta Austria neutrală, cum va rezolva guvernul numeroasele probleme ce se pun acum.

Zonele de ocupație s-au dezvoltat inegal în cei zece ani de la eliberarea Austriei.

În fosta zonă administrată de autoritățile sovietice, oamenii muncii s-au bucurat de numeroase avantaje pe care nu le-au avut tovarășii lor din fostele zone occidentale. De aceea, populația din fosta zonă sovietică este oarecum îngrijorată. Ce se va întîmpla cu întreprinderile administrate pînă acum de autoritățile sovietice? — se întrebă muncitorii acestor întreprinderi. Atît în ce privește salariul, cît și diferențele realizări sociale, aceste întreprinderi sînt o pildă pentru toate celelalte uzine și fabrici austriace. La Semmering, de exemplu, — o stațiune climaterică așezată în munți, așa cum e Sinaia în România — au fost amenajate, în ultimii doi ani, două hoteluri luxoase pentru

Cunoscutul pictor vienez Kaufmann, în fața uneia din valoroasele sale lucrări cu temă antirăzboinică.

odihna muncitorilor metalurgiști și petroliști din întreprinderile aflate sub administrarea sovietică. Muncitorii și familiile lor, care-ș petrec, cu puțină cheltuială, concediul în aceste hoteluri de mîna întîia, nu vor, firește, să renunțe la casele lor de odihnă, în favoarea acelor pături de îmbogățiți care odinioară dădeau Semmering-ului pecetea unei stațiuni climaterice de lux, rezervată exclusiv celor avuți. Vor reuși muncitorii să-și mențină drepturile cîștigate, sau patronii vor reduce aceste cuceriri la nimic?

Dar aceasta nu e singura pricină de îngrijorare. Și problema unei armate, care e pe cale să fie din nou formată, agită spiritele. Austria are nevoie de o armată democratică, care să apere independența și neutralitatea țării. Poporul cere să se împiedice crearea unei armate care așa, ca în februarie 1934, să fie folosită împotriva muncitorilor. El cere să se împiedice infiltrarea în conducerea armatei a foștilor ofițeri hitleriști.

★

Austria se trezește la viață. Forțele sale economice și culturale încep să se dezmorească, să pornească către o viață mai intensă. Redeschiderea în toamnă a Operei de Stat și a vestitului Burgtheater capătă un caracter de simbol. Amîndouă aceste instituții cu vechi tradiție în cultura austriacă au fost distruse de naziști în ultimele zile ale războiului. O dată cu independența țării, își deschid și ele porțile. Pentru reprezentăția de gală care va avea loc cu prilejul deschiderii Operei, s-au făcut cereri de bilete încă de acum cîteva luni, care întrec cu mult numărul locurilor din sală. Prețurile de intrare la premiere sînt însă atît de ridicate încît un muncitor sau un funcționar austriac nu-și pot permite luxul să cumpere nici măcar un bilet de balcon.

Un alt eveniment important în viața artistică a fost ciclul concertelor de muzică modernă austriacă, care a avut loc în ultimele săptămîni. Acesta a dovedit că, în ciuda tuturor greutăților, compozitorii contemporani creează opere valoroase. Nepomuk David, Anton Heille, Friedrich Wilfgans — ca să amintim doar cîteva nume — se găsesc printre cei ale căror creații muzicale au fost executate cu mult succes la aceste concerte.

Și în teatru au avut loc manifestări deosebite. La Viena, pe scena Teatrului Nou, s-a prezentat de curînd „Cadavrul viu” de Tolstolov. În rolul lui Fedia, Karl Paryla a avut o creație remarcabilă.

Cu prilejul jubileului lui Schiller, Burgtheater (care de la sfîrșitul războiului funcționează în clădirea Ronacher) a prezentat, într-o montaj excepțională, „Intrigă și iubire”.

Noul film austriac „Ultimul act”, al cunoscutului regizor G. W. Papst, a iscat discuții aprinse. Filmul redă momente din ultimele zile ale regimului nazist, acțiunea petrecîndu-se în adăpostul cancelariatului Reichului Albin Skoda, actor la Burgtheater, interpretă în film rolul lui Hitler. Cu toate că există unele scăderi în ceea ce privește aprecierea istorică a evenimentelor, interpretarea artistică și condamnarea morală a regimului hitleric fac ca filmul să reprezinte o realizare valoroasă.

Un alt eveniment petrecut în ultima vreme la Viena este împărțirea unor premii din „Fondul Chaplin pentru pace”. După cum se știe, Charlie Chaplin, care a primit anul trecut Premiul Internațional al Păcii, a împărțit suma între orașele Londra, Geneva și Viena. Comitetul austriac pentru apărarea păcii folosește „Fondul Chaplin pentru pace” pentru organizarea unui mare concurs, care s-a încheiat cu decernarea festivă a premiilor.

Atît pe tărîm literar (au fost organizate cursuri pentru poezie, proză și teatru), cît și pe tărîm muzical, au fost prezentate numeroase lucrări de calitate. Toate lucrările artistice a avut ca temă pacea. Din „Fondul Chaplin pentru pace”, s-au acordat premii și unor sportivi austriaci, care au avut merite în întărirea prieteniei între popoare.

... Așa se prezintă Viena la cîtăva vreme după încheierea Tratatului de Stat. Țara noastră pășește pe calea nouă a independenței și neutralității, năzuind să aducă astfel contribuția sa la întărirea păcii și colaborării internaționale.

Pentru
FESTIVAL

Lucrări ale tinerilor artiști plastici români prezentate la concursul organizat în cinstea Festivalului de la Varșovia.

Revista noastră vă face cunoștință, în numărul de față, cu o selecție dintre cei mai tineri artiști plastici ai noștri. Studenți în ultimii ani sau proaspeți absolvenți ai Institutului de Arte Plastice "Nicolae Grigorescu", ei își dezvoltă aptitudinile creatoare sub îndrumarea plină de dragoste a maștrilor noștri, care le călăuzesc cu grijă drumul spre maturizarea artistică.

Tabloul lui Sabin Bălașa—student în anul V, (clasa profesorului O. Angheluță)—înfățișând, cu un umor grav și cu o adâncă înțelegere a sufletului copilului, un moment viu din viața pionierilor noștri; viguroasa pictură istorică, inspirată din activitatea luptătoare a Ecaterina Varga, de Ion Sălișteanu, student în anul VI (clasa pictorului A. Bălțatu); lucrarea lui Mircea Velea, anul VI (clasa pictorului A. Bălțatu), aducând o imagine semnificativă din viața artiștilor noștri plastici, ca și operele unor tineri sculptori, elevi ai maestrului Baraschi; studentele Gabriela Manole Adoc și Jana Ghertler alman, dovedesc străduința acestor tineri de a surprinde sensurile profunde ale vieții noastre, reflectate în micile fapte cotidiene, precum preocuparea de a folosi un limbaj plastic, sobru, echilibrat. Toate acestea mărturisesc existența în țara noastră a căutării creatoare care caracterizează pe artiștii autentici.

Mircea VELEA:

Pictorul în documentare

Sabin BĂLAȘA:

Chilangiu

Ion SĂLIȘTEANU :

Ecaterina Varga îndemnînd pe moși la revoltă

Gabriela Manole
ADOC: Cimpotier
ceh la Festival.

Jana Gherl
ZALMAN
Mama

CÎNTECELE PĂMÎNTULUI NATAL

de ION BRAD

Ilustrații de Anși PETRESCU

Cîntecul activistului de rînd

Cînd spun „Partid”, eu văd și lunci cu flori,
Și fruntea unor scumpi conducători,
Și plugul care-n țelină se-mlîntă,
Și cîntec furtunos și mîna blîndă,
Și sînge picurînd în bătălie,
Și trăsnete, și glas de ciocîrlie
Și printre toate acestea colindînd
Te văd pe tine, activist de rînd.
E seară poate... Dorm pe ceruri stele...
Tu chiar acum pornești la drumuri grele
Și îmi rămîne-n minte clipa asta
Cînd treci de prag și îți săruți nevasta.
Adio! Poate zorii te vor prinde
Cu ochii-arzînd de lung nesomn fierbinte
La geamul unui tren... Te văd apoi
Pe uliți care-noată în noroi,
La casa unei babe guralive,
În făuriștea unei colective,
Sau admirînd amurgul de coral
Pe care îl imită un furnal,
Sau hărțuit de întrebări viclene,
Sau încruntînd o dată din sprîncene,
Sau povestind, glumind cînd greul trece,
Sau pe-un birou mîncînd merindea rece,
Sau chiar visînd cu ochii-ntredeschiși,
Sau chiar pîndit, la drum, de niște inși...
Așa te văd și-mi pare că tu ești
Cel care-n bezna grea despici ferești,
Ostașul care-ascultă comandantul,
Pilotul care biruie neantul,
Tu care în pămîntul țării scrii
Oțel, recolte, zboruri, poezii...

Balada bătrîneții

MOTTO: Bătrînețe, bătrînețe
Cum te-aș da pe tinerețe!
(Dintr-un cîntec vechi)

Mai sînt bătrîni ce moartea și-o așteaptă
În tindă, după ușă, pe păcel,
Plătind tristeții vama ei nedreaptă,
Bătrîni ce rareori și-ndreaptă
Plecatul umăr care-a fost cîndva
Un arc de-oțel.

Dar moșul ăsta încercat de vreme,
În zori, odat' cu soarele răsare
În curtea lui și-a tuturor în care
Un tainic gînd a început să-l cheme,
Cum cheamă toamna uneori
În pomi și în salcîmi a doua floare,

El toarnă peste roua dimineții
Noi stropi ce fac pe straturi lungi să joace
Mărgelele din soare și puietii,
Să-și scoată primii muguri din găoace
Și murmură ca-n anii tinereții:
Hai, nană, nană...

Dă fîn la boi și pregătește plugul,
Cînd vin cei tineri să pornească-ndată,
Și ale vremii semne sus le cată
Și soarelui îi urmărește crugul
Și numără cîți ani îi lasă cucul
Și uneori azvîrle după el.

O dată la nămezi spunea la lume:
„Bătrîna mea, o știți, e tare hîdă
Și nu prea face ea cu mine glume,
Dar într-o noapte, tot a prins a-mi spune
Sub legămîntul c-o să știu doar eu,
Ca nu cumva prin sat s-o rîdă,

Mi-a spus că moartea m-a cătat acasă,
Mai decuseară, și-a-ntrebat de mine...
Bătrîna nu-i de felu-i somnoroasă,
Cînd a ieșit și a văzut-o bine,
Ca să nu stea cu ea mai mult,
O a trimis pe moarte-aici la mine.

Cică: „Eu, draga mea, nu-ți stau potrivă,
Dar el s-a dus de dimineață tare,
I-am pus pe toată ziua de mîncare,
Poștește că-l găsești la colectivă!”
Și toată seara baba n-avu stare
Dacă mai vin acasă ori nu vin.

Poate ajuns-a moartea pîn'la poartă
Și cînd văzu ce scrie sus și cînd
M-a auzit cum dau la boi cîntînd
S-a speriat și a lăsat-o moartă.
Dar de-o prindeam, aici și-afla mormînt,
Că ea-i bătrîna și mă dușmănește!”

Rîdeau în jur. Și-amiaza era clară.
Și m-am pornit atunci să scriu baladă
Despre-un pămînt ce-nfloare sub zăpadă
Prin care voi pricepeți, bunăoară,
Că azi la noi
Sînt și bătrîni ce nu au timp să moară.

„Brigada gură-dulce“

Frumoasele ce-și scaldă părul-rîu
În aur cald și spicele de grîu,
Care din stele străluciri furară
Ca ochii să le-mprăștie-n afară,
Frumoasele s-au adunat la sfat
Și pînă-n miezul nopții au tot stat...

Pîneau la geam feciorii moțîind,
Stropiți de ochii stelelor cu-argint,
Și cînd frumoasele ieșiră-afară
Drăcoșii cite-o gură le furară,
Le-au petrecut, sub lună, să se culce,
Le-au poreclit „brigada gură-dulce”.

Și azi-așa și mîine-așa mereu,
Lucrau zvîrlugele în cîmp din greu
Și cum băieții tot cătau spre ele
Trăiau, mai mult ca pe pămînt, în stele.
Se-mpiedicau și se-ncurcau în toate,
Din ziua-ntreagă-aveau doar jumătate.

Dar într-o seară s-adunară toți...
Mai zi ceva, băiete, dacă poți!
Frumoasele i-au săpunit agale
Cum bat cu maiul rufele în vale.
Și le-a părut, pîn-au scăpat afară,
„Brigada gură-dulce” cam amară.

Interviu cu un cauciuc de automobil?
 — De ce nu?
 — E un obiect neînsuflețit.
 — A, pentru asta nu e nevoie decât de puțină fantezie. De altfel, putem să încercăm imediat.

Mă apropiat cu neîncrezătorul meu însoțitor de un autocamion, care staționa în fața unei fabrici de sulf, și începui convorbirea.

— Cine sînteți? — întrebai, adresîndu-mă unui cauciuc masiv din spate.

— Victoria 113.678 — răspunse cauciucul, spre marea mea satisfacție.

— Ai văzut? — exclamai eu bucuros, întorcîndu-mă spre însoțitorul meu. Numai cu puțină fantezie...

Apoi mă întorsei spre „113.678“, cu gîndul să continui convorbirea. Dar observai ceva ciudat. „113...”

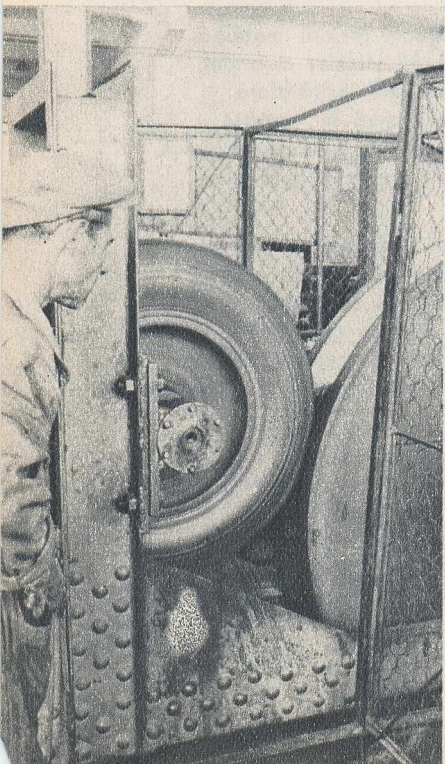

de H. ROHAN

Fotografii de A. LOVINESCU

Ochiul așer al lui Niță Nicolae, controlor de calitate, degetele sale sensibile fac un ultim examen fiecărui cauciuc.

— așa îl vom numi de acum înainte — bolborosea greoi niște cifre, în timp ce macaralele depuneau pe platforma autocamionului saci cu sulf, deasupra cărora se ridica o ușoară pulbere gălbuie.

— Trei mii șase sute... trei mii opt sute... trei mii nouă sute — șoptea „113“, dînd dovadă de o mare încordare.

— Ce faceți?
 — Număr tonele pe care trebuie să le transport.

— Cît puteți duce?
 — Cinci tone.

Am fluierat a mirare.
 — Și cum rezistați la o asemenea greutate?

„113“ mă privi cu aerul unui profesor universitar pe care cineva l-ar întreba: „Cum faceți că sînteți atît de deștept?“

— E o întrebare naivă — spuse „113“ disprețuitor.

Dar, văzînd nedumerirea mea, adăugă:

— Nu asta e important, ci cîți kilometri pot duce o astfel de greutate, pe ce drumuri — asfaltate, pietruite, de țară, — pe ce vreme — pe arșită, pe ploaie, pe ger, — cu ce viteză, cîte frîne mi se pun, cît timp staționez cu încărcătura pe un singur punct de aderență cu pămîntul...

Roșii. Eram un ignorant. Și parcă pentru a mă face să simt și mai mult acest lucru, „113“ spuse cu importanță, după ce bolborosi pentru sine „patru mii o sută... patru mii două sute... patru mii trei sute“:

— Atîtea și atîtea probleme... Cum le rezolv? Ai putea să crezi că orice cauciuc din lume le rezolvă la fel. Te înșeli. Eu sînt produsul epocii de construcție socialistă, eu trebuie să deservesc construcția, ca să spun așa, pînă la ultima inser-

În locul acesta, vin din cînd în cînd muncitorii și se uită lung la cauciucul care se învîrtește. Cîți kilometri a parcurs? Se observă ceva? Rezistă? Vi se par poate curioase asemenea întrebări puse într-un astfel de loc. Ce-i aici? Aceasta este șoseaua fără de sfîrșit sau bancul de probă. Aici se dă verdictul: „seria 113.678“ poate fi expediat. Marca fabricii nu va fi făcută de rușine.

ție de pînă, fără nici un accident, vreau să spun, fără nici o explozie. „113“ se întrerupse.

— ...patru mii șase sute... patru mii șapte sute... patru mii opt sute... — bolborosi el.

Apoi, spuse pe neașteptate:
 — Da... produsul care deservește epoca marilor mișcări de oameni

Nici un fir nu se atinge cu altul, îți atrage atenția maistrul Bonta.

și de mărfuri, epoca drumurilor pe care trec în zbor mai multe mașini, autocamioane, autobuse, ca nicio-dată în țara asta...

Aceste cuvinte îmi aduc în față o imagine grandioasă.

Sute de „Diesel“-e și „Demag“-uri uriașe, transportînd tractoare sau butelii de aragaz. Sute de caravane cinematografice, îndreptîndu-se spre sate. Șiruri de autobuse „Skoda“, la geamurile cărora apar fețele lipsite de griji ale excursioniștilor. Da! Epoca marilor mișcări de oameni și mărfuri. Dar și epoca marilor șantiere, epoca drumurilor ce se deschid acum pentru prima dată în granitul munților, acolo

unde au răsunit de milenii numai micile copite, ca niște scoici de argint, ale căprioarelor și unde albesc azi zidurile de hidrocentrale, epoca drumurilor înțesate de autocamioane pline cu fier-beton, cu blocuri de marmură, cu utilaj greu, a drumurilor care nu au cunoscut pînă acum decât scrișăitul carelor ducînd grîul auriu spre oraș și pe care au început să apară „Zis“-urile și „Molotov“-urile gospodăriilor colective.

Tăceam. Ghicindu-mi parcă gîndurile, „113“ spuse:

— Pînă cînd ies din starea preistorică în care se află, pînă cînd se alătură celor asfaltate sau pietruite, pe măsură ce se termină construcțiile, drumurile acestea, care se înmulțesc din ce în ce, te întîmpină uneori cu gropi, cu noroaie, cu colțuri ascuțite de piatră, cu pante abrupte, drumuri grele, de început, care cer rezistență la loviri, la temperaturi ridicate, zeci și zeci de mii de kilometri... Pentru asta, trebuie să fii un cauciuc de caracter. Eu nu mai am decât asemănări exterioare cu strămoșii mei ce se produceau la aceeași fabrică în epoca marilor înșelăciuni aducătoare de necuprinse dezastre și pustii, în rîndurile celor ce nu știau să înșele. Alt impuls lăuntric, alte gînduri și sentimente determină mișcarea mîinilor care mă plămădesc pe mine. Strămoșii mei purtau numele de „Banloc-Goodrich“. Banloc este o mică localitate din Banat. Localitatea aceasta, cu oameni, cu vite, cu toate uriașele pămînturi mănoase dimprejur, cu văile, cu pădurile și apele ce le brăzdează, aparținează prințesei Elisabeta. Ai să te întrebi de ce îți spun toate acestea?

Da. Mă întrebam. Constatai încă o dată marea putere de pătrundere a lui „113“.

— Vei afla numaidecît — mă liniștei el. Cînd, în 1939, patronii fabricii de cauciucuri „Goodrich“ din America, pentru a-și mărita profitul pe piața romînească, s-au gîndit că nu le-ar strica o fabrică de cauciucuri în țară, au și făcut una la Băicoi (aici puteau folosi brațe de muncă ieftine și petrolul

„lor”, pentru partea de cauciuc sintetic care intră în compoziția unei anvelope). Având nevoie de o „mască” românească, și-au constituit o societate anonimă cu ajutorul capitaliștilor români. Unul dintre principalii acționari ai acestei societăți a fost prințesa Elisabeta.

„113” mă privi cu înțeles. Probabil, însă, că n-avea destulă încredere în capacitatea mea de pătrundere, căci simți nevoia să adauge, lămuritor:

— Moșia Banloc... fabrica „Banloc”. Unii spun că acționarii au propus acest nume în semn de omagiu adus prințesei. Omagiu pentru ce? Pentru faptul că exploata pe țărani din Banloc? Pentru că, din averile strânse de pe urma distrugerii lor fizice și morale, făcea o fabrică, ușurând astfel capitaliștilor de la „Goodrich” jefuirea petrolului românesc și exploatarea muncitorilor? Omagiu adus unei femei, pur și simplu? Dar era urită și rea. De o răutate rar întâlnită.

„113” se opri și rămase tăcut câteva clipe, gândindu-se la ceva. Apoi adăugă:

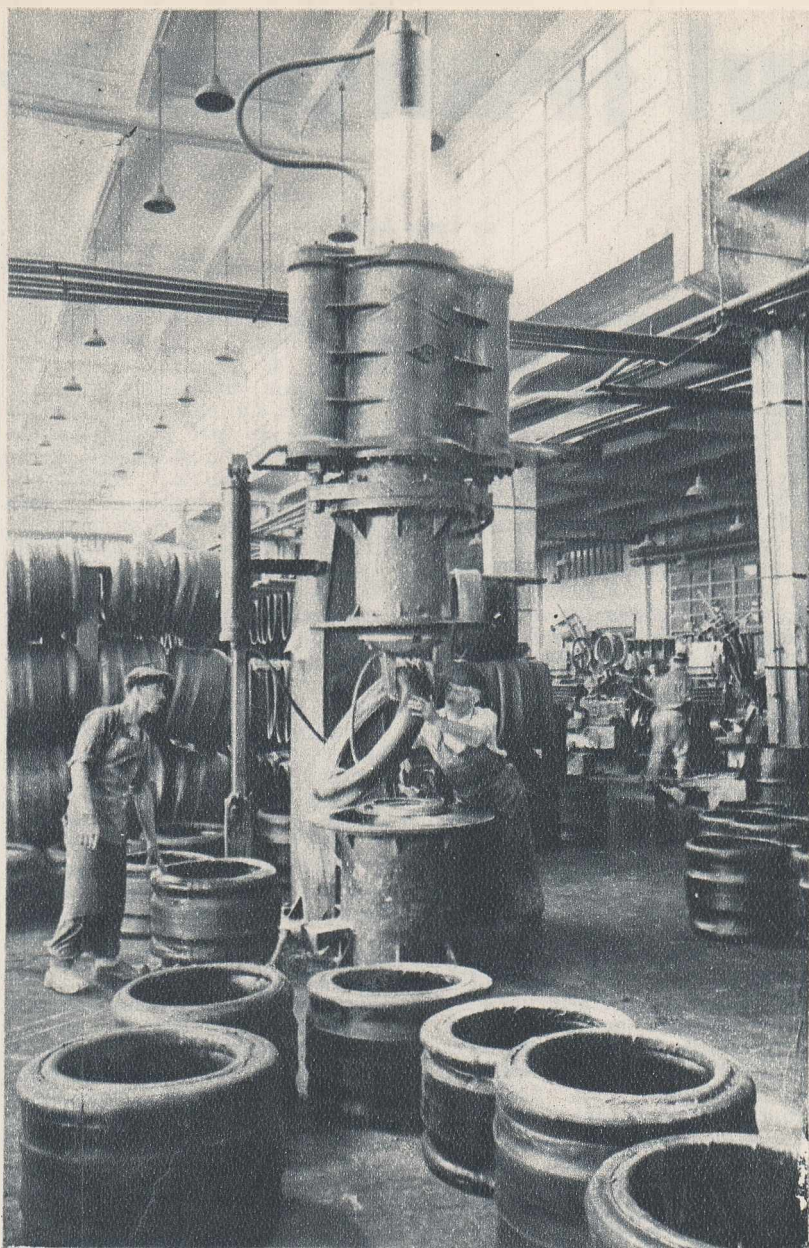
— Și, de fapt, de ce să nu i se fi adus acest omagiu, când prin ea se deschidea calea către regele-țigăncuș, către regele-misit care putea să acorde patronilor de la „Goodrich” orice fel de privilegii în schimbul doar al unui copios omision?

„... Patru mii nouă sute... cincini...” — bolborosi el pentru ultima oară și, cum stătea nepăsător cu această jumătate de vagon în spinare, nu știu de ce îmi amintea de acei hamali ai lui Gorki care duceau pe umeri saci de 100 de puduri, alergând ușurel pe o cîndură dedesubtul căreia urla năraea, ca și cum ar fi purtat în spate un copil.

Știam că va continua să vorbească și așteptam cu răbdare. Într-adevăr, după puțin timp, când totul în jur se liniști și șoferul intră într-un birou cu niște hîrtii în mînă, „113” spuse:

— Azi, mă numesc „Victoria”. Pînă de curînd m-am mai numit Banloc”. Dar numai „Banloc”. „Goodrich” dispăruse. Îmi simțeam brazul curat. Într-un anumit sens însă și „Banloc” dispăruse. Fiindcă Banloc nu mai e Banloc. Moșia nu mai e moșie. Prințesa nu mai e prințesă. Țăranii nu mai sînt robi. Societatea anonimă nu mai e societate anonimă. Acționarii nu mai sînt acționari. Proletarii nu mai sînt proletari. Banloc devenise „Banloc”! Inșă firesc e să te numești Victoria”. Istoria acestui nume nu trebuie uitată. „Victoria” este o marcă apreciată.

Dar cunoscătorii—îmi spuse confidențial „113”—să știi, nu se uită numai la marca mare, caută un emn mic, modest, o cifră sau o literă tipărită într-un chenar cît marginile unui timbru poștal, care poate fi luat drept indicator de serie sau definirea vreunei din azele procesului de fabricație. Să știi — spuse el aproape în șoaptă — aceasta este adevărata marcă. Marca personală a controlorului e calitate. Eu port marca „29”. Așa semnează Stan Nicolae. Marca personală este o aplicație sovietică. De cînd a fost introdusă, nu s-a mai primit nici un reproș. Acum oi anti, lucrurile nu stăteau chiar tît de bine. Se luca cu bumbac. Căci pînzele care fac „tăria” cauciucului erau din bumbac. Așa se lucrase din totdeauna. La tem-

○ Apăsare de pedală și ceea ce înainte se făcea cu mari eforturi omenești, la o mașină construită pe principiul maului, acum se face cu ajutorul acestei elegante mașini sovietice.

peraturi mari, bumbacul se carbonizează. Un fir ține opt kilograme. Inchipuiește-ți acum ce se întâmplă cînd vin lunile de vară. Se carboniza un fir: opt kilograme; două: șaisprezece kilograme; trei: douăzeci și patru... soarele dogorea, cauciucul se încingește, firele se carbonizau unul după altul... și, deodată: explozia. Bumbacul a fost eliminat. S-a introdus mătasea. Firul de mătase ține la temperaturi înalte. Dar dacă două fire se ating între ele, în timpul mersului, se subțiază, se des-tramă și atunci...

În clipa aceea, motorul porni și autocamionul se puse în mișcare. Alarmat, începui să alerg și să strig din toate puterile:

— Hei!... stai, că n-am terminat. Unde... ce...

— Urcă-te — șuieră „113”. — Mai vorbim pe drum.

— Păi, undemergem? — gîfii eu.

— La „Victoria”. Transportăm sulf la fabrică.

Mă urcai și, în timpul mersului, „113” continuă să vorbească puțin întretăiat, presărîndu-și frazele cu observații foarte colorate la adresa pavatorilor care lăsaseră mult în afară niște linii de cale ferată la o trecere de nivel, ceea ce-l făcu să primească un șoc puternic, sau

înjurînd niște potcoave pe care le ocolii cu grijă.

— Cînd ajungem la fabrică — mă sfătui el — să vorbești neapărat cu maestrul Bonta de la calandru. El e cu pînzele. E un om cam retras, cam neîncrezător față de cei pe care nu-i cunoaște, dar totuși să nu pleci pînă nu stai de vorbă cu el. O să-ți placă, ai să vezi. A căpătat, ca să spun așa, simțul firescului. Se mișcă firesc, umblă firesc, vorbește firesc. Simți în el o mare siguranță interioară. Oamenii care-l cunosc spun că înainte era crispat, stîngaci, nu știa ce să facă cu mîinile, umbla cu băgare de seamă, stăpînit tot timpul de sentimentul că e pîndit de cineva, îl teroriza ziua de mîine, în fabrică intra cu o stringere de inimă. De cîte ori directorul Badenhausen se apropia de el, îl trecea un fior, limba i se usca, înghițea noduri. Fără să-și ridice privirile, știa că dacă Badenhausen s-a oprit, înseamnă că ceva nu i-a plăcut. Simțea cum directorul se înroșește, cum se scarpină în cap cu furie și știa că în clipa următoare, un val de înjurături murdare se va năpusti asupra lui. Și ce să spună de el, dacă funcționari sau ingineri, înainte de a intra la directorul Popa, stăteau cîteva

minute în fața ușii să-și aranjeze părul, cravata, să-și netezească hainele, să-și lustruiască chiar pantofii, fiindcă altfel puteau să se trezească cu o amendă pentru lipsă de respect datorită superiorului. Nu, neapărat să stai de vorbă cu Bonta.

Marea lui satisfacție cînd vine cineva în vizită la fabrică și chiar așa, pentru plăcerea lui personală, e să se oprească din cînd în cînd în fața valțurilor pe care se înfășoară pînzele de mătase gumată, să scoată un briceag din buzunar și, cînd pînza zbrînfie între două valțuri, de întînsă ce e, să tale o fișie din mijloc, să o îndoaie și, lipindu-i capetele, s-o privească cu un aer de nepătruns, dar din care înțelege că e mulțumit.

— Nici un fir nu se atinge cu altul — îți atrage el atenția.

— Și alți oameni? — întrebai eu.

— Alți oameni interesanți cu care să stau de vorbă... mai spune-mi.

— Ei... interesanți sînt mulți... Oamenii muncesc cu sentimentul că fac ceva de care țara are neapărată nevoie ca să poată prospera. Cu oricare dintre ei ai să stai de vorbă o să-ți spună:

„Un automobil fără cauciucuri e ca un om fără pantofi. Ba omul, dacă e, s-o luăm așa, desculț mai poate să meargă, dar automobilul pe geantă, nu. Și eu, cînd lucrez, mă gîndesc că mașina care o să meargă cu cauciucurile mele e de fapt chiar mașina mea. Și fac cauciucuri ca pentru mine”.

— Dar dacă dorești nume — adăugă „113” — așa putea să ți-l dau pe inginerul Felicescu, care a fost în Uniunea Sovietică la specializare, un om de vreo doi metri, vesel, cu niște dinți albi ca porțelanul, iubit de toți.

Dacă vrei să te convingi, întrebă-i pe cei de la vacuumul mare de ce țin la el. O să-ți spună o poveste interesantă. Cînd a fost în Uniunea Sovietică la specializare, văzînd ușurința cu care se introduceau acolo camerele de apă, inginerul și-a amintit de necazurile pe care le îndurau ai noștri din cauza valvelor metalice folosite la aceeași operație. Entuziasmat de rezolvarea sovietică, a trimis „acasă” o scrisoare în care a descris cu amănunțime procedoul.

Iar muncitorii noștri, fără să vadă originalul, au realizat atît de bine valva, încît în toamna trecută cînd o delegată sovietică — muncitoare la o fabrică de cauciucuri — a vizitat întreprinderea „Victoria”, a crezut că acele camere de apă cu care se luca sînt sovietice, ca și alte utilaje primite în cadrul acordurilor economice dintre țările noastre.

Sau ți l-aș putea numi pe maestrul Falotă, un bărbat cu părul argintiu, cu o energie extraordinară, care caută tot timpul procedee noi de fabricație și care, cînd e mai supărat, face cu ochiul și zîmbește. Sau pe Poamă Aurică de la calandru, o femeie de vreo 45 de ani, care dă continuu producție de bună calitate și despre care maestrul Bonta zice că n-o dă nici pentru doi bărbați, după cît muncește.

Între timp, iată-ne ajunși la fabrică.

Cîte lucruri nemaivăzute fîi solicită atenția! Ar fi multe de scris. Dar mai bine decît mine vor vorbi imaginile fotografului.

Poporul francez n-a vitat

de Louis ARAGON

Adeseori s-a întâmplat ca, în urma unor înfringeri pe câmpul de luptă sau a unor victorii plătite cu sânge, aceia care ar fi trebuit să țină sus steagul francez — tocmai ei — să piardă încrederea în Franța sau s-o trădeze...

În tragedia lui Shakespeare „Eduard al III-lea”, pe care mulți cercetători literari o consideră apocrifă, ni se înfățișează tristul sfârșit al luptei de la Poitiers, când regele francez Ioan cel Bun și prințul moștenitor Carol au căzut prizonieri.

Dramaturgul englez pune în gura prințului moștenitor, viitorul Carol al V-lea, aceste cuvinte pe care guvernării de azi vor să ne silească să le rostim și noi:

— O, de ce n-am altă patrie!

Francezii sînt azi dezonorați.

Toată lumea va putea să-și bată joc de ei, acum.

În cronică sa, Froissart, care ținea cu burgunzii împotriva francezilor și deci era, astfel, de partea englezilor, zugrăvește zilele acelea de demult ce prezintă o atît de curioasă asemănare cu zilele anului 1940. Iată ce spunea, în veacul trecut, în legătură cu cronică lui Froissart, scriitorul Prosper Mérimée, cunoscut acum mai mult prin nuvela sa „Carmen”, decît prin sentimentele-i patriotice: „Aveți voi oare sufletul unor francezi în stare să sufere pînă în ziua de azi pentru pierderea bătăliei de la Poitiers? Eu mărturisesc că sînt o dureroasă strîngere de inimă cînd îl citesc pe Froissart și o bună parte din plăcerea pe care o prilejuiesc calitățile literare ale cronicii sale, și pe care s-ar cuveni s-o guste un „academician”, se pierde astfel, pentru mine”.

La drept vorbind, și noi împărtășim părerea lui Mérimée și bineînțeles, nu sub influența narcoticiului naționalist, ci fiindcă înfrîngerea suferită în urmă cu 600 de ani rezește în noi simțămîntele pe care le-am încercat nu mai departe decît acum 15 ani, iar strigătul prințului francez: „O, de ce n-am altă patrie!” — ne amintește în mod izbitor de discursurile acelor domni care ne propun în momentul

de față să renunțăm la suveranitatea noastră națională, bolborosind în graiul „comunității europene” același lucru care a fost spus și în zilele înfrîngerii de la Poitiers: „Îndată ce armia străină își așază tabăra la La Pallice, la Poitiers sau Orleans, ei sînt gata să se lepede de țara lor...”

În anul 1940, Pétain ne ruga să ne gîndim în fiecare dimineață cu resemnare la înfrîngerea Franței și, bătîndu-ne cu pumnii în piept, să aruncăm vina asupra republicii, asupra democrației și asupra Declarației drepturilor omului și ale cetățeanului... Ni se recomanda stăruitor să ne supunem rasei alose a învingătorilor — care ne ingenuchiaseră, după spusa lor, pentru o mie de ani.

Și iată că astăzi blocul atlantic a lansat din nou cuvîntul de ordine ca Franța să fie în orice chip înjosită; și acest cuvînt de ordine este repetat sistematic în presa americană — începînd cu revista „Life” și terminînd cu „New-York Tribune”. Doar trebuie asigurată supremația mondială a modului de viață american, a mărfurilor americane și a civilizației dolarilor. Iar „prinții noștri moștenitori”, supunîndu-se acestui comandament, proclamă peste tot decăderea Franței și superioritatea domnilor yankei, exclamînd deocamdată în taină, ca să nu-i audă nimeni: „O, de ce n-am altă patrie!”

Noi n-am dat crezare cuvintelor lui Pétain. În ciuda „teoriilor” de la Vichy, noi consideram că Franța înseamnă înainte de toate poporul francez. Patria nu este un tărîm pustiu de oameni, ea este însuși poporul. Și patria e nemuritoare tocmai fiindcă poporul e nemuritor. Așa se și intitulă cartea unui scriitor sovietic — „Poporul e nemuritor”.

Constituția, regimul unei țări pot fi schimbate prin forță, oameni cu suflete înstrăinate pot pune mîna pe putere, însă nimic și nimeni nu poate schimba poporul ei. Sufletul unui popor se plămădește de-a lungul veacurilor, adăpîndu-se la izvorul nesecat al vieții ce crește mereu. Suvoial tradițiilor populare se

primește o dată cu oamenii noi, poporul este „o înlanțuire neîntreruptă de primăveri omenești”, — așa cum se exprima Michelet.

Poporul nu va rosti niciodată cuvintele pe care a putut să le strige prințul moștenitor: „O, de ce n-am altă patrie!”, fiindcă poporul e însăși patria; el nu este un stegar îmbrăcat în uniformă cu fireturi, poporul este însuși steagul și atunci cînd patria își varsă sângele, înseamnă că sângele acesta e jertfit de popor și el știe că măreția națiunii este propria sa măreție.

Așa a fost întotdeauna și tot așa e și acum. În Franța de azi, poporul, numai el, și-a păstrat credința nestrămutată în măreția țării sale. Nu veți auzi niciodată în popor vorbindu-se despre pretinsa decadență a patriei noastre, așa cum zierele „Angriff” al lui Goebbels și „Life” al lui Mc Carthy vor să le sugereze unor francezi dornici să-și schimbe patria. Și este foarte firesc că numai un om despre care nu se poate spune, cum se spunea odinioară, pur și simplu că „a ieșit din popor”, întrucît el se află chiar în avangarda acestuia și este purtătorul său de cuvînt, să ridice glasul pentru a vorbi în auzul tuturor despre măreția Franței. Da, este firesc ca tocmai Maurice Thorez, să fie acela care să proclame solemn, în fața lumii, măreția nației noastre.

Conștiința că Franța este o națiune măreață îi sîcîie pe cei care se tem că nu cumva ea să acționeze așa cum îi dictează măreția sa. Căci pentru ca o națiune să fie măreață, trebuie neapărat să-și păstreze independența. Iar a apăra astăzi independența națională a Franței înseamnă a nu lăsa ca ea să fie subjugată de alte țări, de pildă de Germania occidentală reînarmată spre a sluji intereselor „comunității europene”; independența națională a Franței înseamnă spargerea frontului constituit conform ordinilor venite de peste graniță, înseamnă imposibilitatea dezlănțuirii unui nou război mondial. Iată de ce se tem acei care vor cu orice chip să tăgăduiască măreția țării noastre.

Pentru că toată lumea își dă foarte bine seama că fără Franța nu se poate dezlănțui un al treilea război mondial și că totul depinde așadar de împotrivirea ei. Or, această împotrivire vine tocmai din partea popoului și pe zi ce trece crește numărul francezilor care o sprijină.

Francezii și-au iubit întotdeauna patria, ei nici nu s-ar fi gîndit măcar s-o schimbe; de aceea nu-i slăbeau o clipă pe cotropitorii care le încălcau pămîntul — asta încă de pe vremea Ioanei d' Arc, fiică a Lotaringiei, și pînă la Gabriel Péri. Noi știm că proclamarea

Credincios tradițiilor sale de luptă pentru libertate și independență, poporul francez se ridică cu îndrăjire împotriva planurilor de reînviere a militarismului german. În fotografie: aspect de la un puternic miting de masă ținut la Paris împotriva refacerii Wehrmachtului.

Foști deportați politici antifasciști francezi, îmbrăcați simbolic în zeghe vârgate de deținuți, demonstrează împotriva refacerii armatei hitleriste.

solemnă a măreției națiunii noastre înseamnă foarte mult, nu numai pentru noi, francezii, dar și pentru toate națiunile iubitoare de pace.

Credința în măreția popoului nostru, exprimată de Maurice Thorez, nu este nicidecum rodul entuziasmului ori al imaginației.

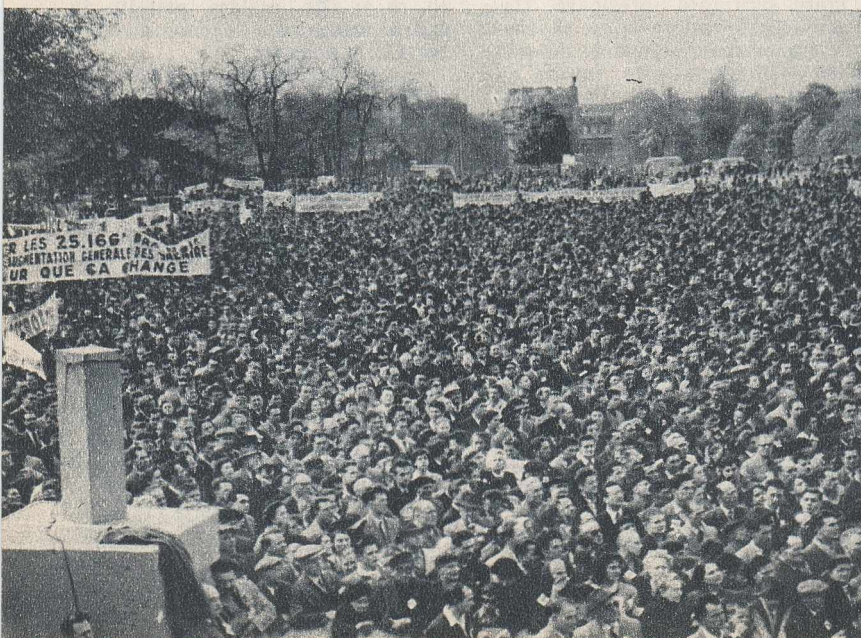
Este un fapt incontestabil, bazat pe dovezi concrete, căci după cum bătăile inimii și sângele roșu și cald ce curge prin vine sînt o mărturie a faptului că omul trăiește, tot așa și crearea neîntreruptă de noi bunuri materiale și spirituale, ce îmbogățesc moștenirea secolelor trecute, constituie o mărturie a măreției popoului francez; sporind prin contribuția noastră tezaurul ce cuprinde creația întregii omeniri, noi participăm la construirea vieții și a viitorului.

În 16 octombrie 1936, la plenara C.C. al Partidului Comunist Francez, care a avut loc la Ivry, Paul Vaillant Couturier a spus: „Noi continuăm lupta pentru cauza Franței, a îmbelsugatei Franțe...”

Clima dulce, bogățiile naturale, podșurile și vîile semănate pe aceste meleaguri îmbiau oamenii încă din cele mai vechi timpuri să se așeze pe pămîntul nostru, inspirîndu-le meșteșuguri care le dezvoltau inteligența.

Să nu existe oare vreo trăsătură comună între efortul creator al vîntătorului primitiv, care în epoca preistorică a zgîriat sau a desenat conturul cerbului pe peretele peșterii din Dordogne sau Ariège, și opera sculptorului care a încununat și el porțile castelului Anet cu imaginea cerbului?...

Iar cei care ar dori să aibă altă patrie cred ei oare într-adevăr în scornirile publicate în zierele lor și sînt convinși că s-a rupt firul invizibil ce unește cerbul preistoric cu cerbul din castelul Anet? Firul acela care ne ajută să recunoaștem fără greș sufletul popoului francez, fie că-i vorba de „Surisul din Reims” — cum e numită una dintre statuile

ce împodobesc catedrala din Reims, construită în secolul al XIII-XIV-lea — fie că-i vorba de „Tăranii“ fraților Lenain sau de pânza lui Watteau „Gilles“? Oare nu tot firul acesta face ca în momentul de față Stendhal să fie citit de mase, iar reprezentațiile cu „Cid“-ul lui Corneille să fi devenit spectacole populare? Oare nu tot datorită acestui fir de legătură, muzica lui Couperin, Rameau, Berlioz, Debussy, Ravel răsună în lumea întreagă ca modulațiile unuia și aceluiasi cîntec? S-ar putea rupe firul acesta?

Franța nu este numai o amintire minunată. Ea este o realitate vie. Și tot ceea ce trăiește — crează, se dezvoltă, crește. Marele popor francez are și acum, ca și în trecut, pictorii, sculptorii, compozitorii, scriitorii și actorii săi. Se înțelege că așa cum multe din cele de azi își au obârșia în trecutul patriei noastre, așa și cerbul din castelul Anet este o continuare a cerbului de pe peretele peșterii din Ariège. Și nu există nici un motiv să presupunem că firul evoluției se va rupe atât timp cît există poporul francez, tăria lui, dragostea și cîntecele sale...

Aserțiunile celor ce vorbesc despre caracterul ciclic al civilizațiilor umane și despre declinul inevitabil al culturii (cu referire în special la francezi) se bazează exclusiv pe ideile pro-fasciste ale pseudo-savantului german Spengler, re-luate astăzi de un oarecare Malerat. Exemplele de decădere a artei și științei, a literaturii și ideilor sociale pe care ni le oferă istoria nu au însă cituși de puțin un caracter de fatal inevitabil; ele au fost întotdeauna consecințele unor atentate îndreptate împotriva drepturilor poporului, consecințele tiraniei, ale înrobirii și războaielor.

Priviți Parisul nostru, priviți minunata perspectivă arhitectonică vestită în toată lumea, care se deschide de la Place Etoile pînă la Louvre cu caii de la Marly, la intrarea în Champs Elysées. Și apoi n-am deschis noi oare o nouă vastă perspectivă de pe terasa Chaillot, care dovedește că arhitecții noștri au înăscut în ei sentimentul măreției?

Și iată că poporul acesta plin de viață, popor din mijlocul căruia s-au ridicat în anul 1940 nenumărați eroi, popor care, îndată după izgo-virea dușmanilor ce cotropiseră întreg teritoriul țării, și-a refăcut orașele, a reconstruit clădirile prefăcute în ruine — acest popor a dat o pildă de înaltă noblețe și energie prin fiii săi. Poporul acesta produce azi, ca și în trecut, a Bourgogne, Bordeaux, Anjou și Champagne, aceleași vinuri minunate, crează ca și mai înainte, cu minile iscusite ale femeilor sale, modă pentru lumea întreagă, și tot ca înainte vechea sa artă culinară nu are decît doi concurenți cu faimă — bucătăria chineză și cea rusă — care să se poată măsura cu ea. Este poporul care a dat naștere lui Pasteur, soților Curie, lui Joliot, lui Louis de Broglie, porind numărul celor care largesc orizontul cunoștințelor științifice le omenirii... Nu, categoric, nu poate fi vorba de nici un fel de deprimare. Trebuie să știi numai să vezi, să admiri, să iubești...

E necesar să subliniem un lucru, și anume că tot ceea ce constituie măreția Franței are un caracter național.

„Cid“-ul, după cum am mai spus, a devenit o piesă populară. Este un fapt incontestabil, o măr-

Louls ARAGON

„GRUPUL MANOUCHIAN“

Nici glorie, nici lacrimi n-ați vrut, n-ați așteptat,
Nici orgă, nici litanii de muribunzi sărmani.
Cum au trecut, ce iute, cei unsprezece ani!
Firesc, în mîna voastră voi armele le-ați luat
Căci moartea nu-nspăimintă ochi dîrzi de partizani.

Pe ziduri, chipul vostru era ca de tăciune
Sub bărbi și sub hirsute nopți înverșunate.
Afișul: sînge proaspăt. Cu mare greutate,
Pe stradă trecătorii rosteau al vostru nume, —
Se încuibase groaza în inimile toate.

Nu da-n vileag nici unul că voi sînteți speranța;
În timpul zilei, nimeni nu vă vedea la soare.
Dar sub portretul vostru, cu miini tremurătoare,
Cînd se stingea lumina, scriau: MORT PENTRU FRANȚA, —
Și dimineața sumbră-și schimba a ei culoare.

În ziua de februarie, în cel din urmă ceas,
Părea-nvelit orașul în chichiură și zgură,
Iar unul dintr-oi voștri grăit-a cu căldură:
„Fiți fericiți, voi care în viață ați rămas!
Poporului german eu nu-i port ură.

Adio chin, plăcerel O, trandafiri, vă las!
Adio viață, dulce lumină, adio vînt!
Tu ce-ai să fii în lucruri splendoare și popas
Atunci cînd Erevanul va fi un calm pămînt.
Cum scapără zăpada sub soare, pe colină!
Natură fermecată, azi inima-mi sfișii!
Dreptate, triumfală pe urma noastră vie!
O, Melinée, iubirea mea, tristă orfelină,
Tu ai să crești, fetiço, și ai să naști copii!...

Cînd puștile-nfloriră erau douăzeci-și trei
Douăzeci-și trei pieriră pretimpuriu din lume,
Douăzeci-și trei, străinii ce frați ne vor rămîne
Douăzeci-și trei muriră cu dorul vieții-n ei,
Douăzeci-și trei strigară sub gloanțe-al Franței nume.

În romînește de Virgil TEODORESCU

Eroi ai rezistenței franceze, în anii celui de al doilea război mondial cei 23 luptători ai grupului Manouchian au înfruntat cu bravură plutonul de execuție hitlerist. În amintirea luptei și jertfei lor, una din străzile Parisului poartă azi denumirea grupului Manouchian. Fotografia pe care o reproducem din „l'Humanité“ reprezintă cîțiva dintre membrii grupului Manouchian, arborînd o atitudine fermă în sala „tribunalului“ hitlerist, unde fuseseră aduși cu cătușele la mîini.

turie elocventă a temeiniciei tezelor privitoare la moștenirea culturală. Adeseori, se întîmplă să întîlnești oameni care își închipuie că susțin lupta de clasă, lepădîndu-se de Balzac, de Stendhal, de Racine sau de Corneille etc. Și nu observă că, de fapt, ei dau în mîna dușmanului un bun al poporului.

Să-l luăm, de pildă, pe Racine. Cunoșc destui intelectuali care sînt încredințați că renegîndu-l pe Racine, ei rămîn credincioși convingerilor lor înalte. Se știe însă că spre sfîrșitul vieții, Racine a căzut în dizgrație, iar tragediile lui au fost interzise pentru că marele scriitor cutezase să ridice glasul în apărarea poporului istovit de războaie. Ludovic al XIV-lea n-a putut să-i ierte asta. Sînt amănunte ale biografiei lui Racine pe care nu le veți putea găsi în manualele de istorie literară; le veți descoperi, în schimb, în amintirile fiului său Louis. Și, cu toate că Bérénice este regină, iar Mithridate rege, — în tragediile „grecești“ și „romane“ ale lui Racine, simți mai puternic spiritul francez decît în multe romane scrise într-un trecut apropiat sau chiar în zilele noastre. E cu neputință să nu vezi reflexul „Surisului din Reims“ în acest vers, din cele pe care tinărul Racine le adresa în 1662 rudei sale Vitar:

„Și nopțile ce minunate sînt aici, mai minunate decît zilele la voi“...

sau în acest alt vers celebru:

„Și cerul nu-i mai luminos decît adîncul sufletului meu“...

Nu, refuz să cred că toate acestea nu aparțin poporului din care s-au născut Jeanne d'Arc și Danielle Cassanova. Minunata moștenire a trecutului este mai degrabă un bun al poporului decît al acelor domni care se consideră moștenitorii regelui „Soare“ și care lasă totuși Versailles-ul să ajungă într-un hal fără hal.

Sînt multe de spus în privința asta, dar atunci ar însemna să ne întindem prea mult; or, eu n-am vrut decît să le spun cititorilor atît: nu dați ascultare născocirilor cu care vi se împuie capul, aveți încredere în țara noastră. Totul este — și aici mă adresez celor tineri, căci ei știu bine ce înseamnă „a iubi“ — totul este să iubim Franța din adîncul sufletului, fără teama de a părea ridicoli, să ne bucurăm de bogățiile ei, de tot ce ne-a fost, ne este și ne va fi scump, de tot ce cîntă în sufletul nostru.

Și dacă în alte țări oamenii de seamă ai Franței sînt atît de iubiți și apreciați, noi să rămînem oare mai prejos?

Iată, de pildă, eu m-am întors nu demult din Uniunea Sovietică, unde Victor Hugo este unul dintre cei mai citiți scriitori străini; în anii Puterii Sovietice, operele lui au fost editate într-un tiraj de 7 milioane exemplare, iar după Hugo, Maupassant și Jules Verne se bucură de cea mai mare popularitate printre cititorii sovietici.

Știu, fiindcă am trăit acest lucru, cu cîtă căldură sînt primiți pretutindeni francezii, ca unii care vin din țara lui Rabelais și Hugo, a lui Diderot și Anatole France, a lui Voltaire și Barbusse sau Rolland.

Și o spunem nu ca să ne lăudăm, ci dintr-un sentiment de recunoștință. Recunoștință față de Franța și față de toți acei care o iubesc și o înțeleg. Acei care-i înțeleg poporul și știu să deslușească viitorul lumii întregi.

ARGUMENTUL

— schiță —
de Ștefan LUCA

Ilustrație de Violet RADU

Puteți să vă închipuiți, ducem aceeași viață, de șase ani de zile, cam aceeași muncă, eu la construcții, el la petrol și gaze. Asta înseamnă opt ore pe zi. Restul timpului, împreună, plus câteva telefoane în timpul pauzelor. Amîndoi sîntem belferi, amîndoi ne radem la același frizer, purtăm același număr la pantofi, ne facem haine o dată, avem aceleași gusturi, locuim în odăi vecine, avem o baie, cu multe accese, și-n fine, sîntem încă burlaci.

Toate bune, zic, Gică-i un băiat minunat, cumpătat, cu o viață admirabil organizată și mie-mi plac asemenea oameni. În șase ani de zile, ne-am obișnuit într-atîta unul cu altul, încît nu-mi prieste să mă știu singur la o masă, fără el, (asta s-o înțelegeți așa, că oricîți am fi aici, dacă nu-i și Gică mă simt singur). Ne-au și poreclit „siamezii”. Seara, mîncăm împreună, aparatul de radio e comun, biblioteca ni-i comună, aragazul l-am cumpărat laolaltă; mă rog: două camere despărțite c-o ușă de sticlă în două canaturi.

Un singur lucru nu-mi plăcea la el. Știi, orice ora are ceva, așa... N-avea încredere în fapte deosebite, nici în oameni deosebiți. Dacă-i spuneam că cineva a făcut cutare sau cutare lucru, el se îndoia: „exagerezi, zicea, nu se poate. Oamenii-s oameni și nimic mai mult”. Nu credea în iubiri mari, nu credea în abnegație, în dezinteres, în pasiuni. Zicea:

— Fleacuri. Astea-s literatură. Unde ai văzut tu astea, cum le zici, eroisme? N-o vezi pe Dinulescu? (Asta-i dactilografa noastră). Poate iubi dezinteresat? Îl vezi pe Bițan? Lepra asta ar fi în stare să-și vîndă degetul mic în interesul degetului mare. Parcă-i un geolog al carierismului, în sensul că toată ziua sapă

să le găsească celorlalți acțiilduri. Un om în stare să tulbure apa pînă și-nre copiii lui.

— Bine — îi ziceam eu. Is lepre, nu oameni. Dar ce? Toți sînt ca ei? Sînt și oameni adevărați, curajoși, cinstiți, rotunzi.

— Nu zic nu. Dar să fim ponderați. Măsura înseamnă o limită și oricît m-ai dăscăli, eu nu cred în mărimi imposibile. Omul om și alfabetul are douăzeci și patru de litere.

— Dar dicționarul are zeci de mii de combinații de litere — ripostam eu.

— Argumentul nu rezistă. N-am văzut încă un erou în carne și oase. Mă izbesc zilnic de lichele; am cunoscut rebuturi de caracter. E-adevărat, am cunoscut și oameni buni, cinstiți, îmi scot pălăria, oameni la locul lor. Crește o generație nouă, pentru că, să ne înțelegem, cred în om, dar cu timpul, băiete. Deocamdată, interesul, remunerația...

Astfel discutam aproape în fiecare seară. La un moment dat, mă dădeam învins. Sceptic incorigibil. Sînt oameni care mai degrabă văd sticla că-i goală pe un sfert, decît că-i plină pe trei sferturi. Îmi ziceam: vede numai interesul, fuga după glorie, după renume, răsplata scontată în acțiuni deosebite, ieșirea din anonim etcetera, etcetera. Îl întrebam:

— Bine, mă, dar tu, care-ai putea fii inginer șef, fără multă bătaie de cap — chiar ți s-a propus — de ce-ți strici ochii în laborator?

— Să lăsăm asta. Eu cercetez ceva și tu știi bine ce.

— Deci, sînt pasiuni dezinteresate? Zii că nu!

— Ce poți să știi?
Iac-așa. Și cu cît persistă un om în părerea lui, cu atît e mai greu să-l convingi. În fața probelor, închide ochii și face pe nîznaiul.

Nu-l puteam de loc urni. Cu cît îl sicțiam, cu atît se-ncăpățina mai tare.

Intr-o seară, primesc un telefon de la minister. Să merg urgent la banchetul petroliștilor. La poartă, mă așteptau două invitații. Să-l iau pe Gică. Îl conving, ne îmbrăcăm, căutăm un „getax” și, în câteva minute, ajungem.

Sala mare... ca-n zile mari. Ghirlande de flori, pahare de toate mărimile, farfurii, etichete cu locuri, zimbete, stringeri de mîini, prezentări. Se așază Gică, eu trag un scaun alături și așteptăm toastul. Mă rog, ca la orice banchet. Întîi, vodcă, apoi, toate cele de cuviință.

Și deodată, îmi văd vecinul. Un om între două vîrste, pîrlit de soare, cu punctulețe negre pe umerii obrajilor, ras proaspăt. Ceva prietenos și blînd îi juca în ochi. Paharul de vin aproape-i dispărea în palmă.

— Dați-mi voie! Sînteți ingineri, nu? Am dorit neapărat să-l cunosc pe tovarășul George Sterescu. I-am rugat pe tovarăși...

— E dumnealui — îl arăt eu pe Gică.

Ciocnim. Îl luăm pe vecin între noi — altfel, Gică-i băiat vesel și cîteodată-mi vine să cred că dinadins mă întărită cu scepticismul lui. Noul nostru prieten se recomandă:

— Raica Dumitru, fost găzar. Acum învătă, da' ce-o ieși, habar n-am.

— Ce să iasă — zice Gică. O să fii inginer.

Discutam. Aflăm că Raica-i însurat, are copii, de trei ani urmează la institut, că-i „medic de sonde...” Cunoștea lucrările lui Gică. Gică îl asculta, îl lămurea, îl întreba. Și-a scos și-un carnetel. Da din cap. Mă rog, eu, care-s constructor, mă simțeam de prisos, ca o fereastră într-un zid interior.

Au vorbit de vreme. Am aflat că la Tîrgoviște n-a plouat de mult. A fost amintit băiețașul lui Raica.

— Îi place să audă cum țîrîie ceasul și-mi trage toate șireturile din încălțări. O dată, l-am prins gol în baie sub duș. Îi place la nebunie apa.

S-a trecut apoi la oameni din partea locului.

— Da, merge, merge. Muncă multă, destul de grea. Inginerul sectorului e un om de aur. Nici nu poți știi cînd mîncă, dacă doarme aproape tot timpul e pe șantier. Dar și are echipă de intervenție, pe cîste. Șoferul... o adevărată istorie. Fără ca mai întîi să se certe, nu pleacă la drum să-l tai. Bombăne pe drum, ca apoi să se îmblînzească și să cînte. Da-i singurul în stare să stea la volan ore întregi. O dată, a făcut un drum dus-întors pînă-n Bacău. Cînd să se culce, hai la Făgăraș. În două zile și ceva, mia de kilometri. Și-ncă ceva, îi place grozav să umble noaptea. Atunc nu înjură. Poți să-l înțelegeți? Ziua — tîmbălău noaptea merge bucuros.

— Dar ăla din echipă? — întreb eu.

— Greu să-l pornești. Da-ncolo...

Discuția alunecă pe un făgaș nou. Pe făgașu care-mi convenea. Gică da din umeri la fiece istorisire.

— Aș! Nu cunosc eu șoferii? Avem no unul înalt cît o șelă. Nu ți-ar face un drum în plus, să-l tai! Și i se scurg ochii după bac șișuri.

Au început și ceilalți să povestească despre lucruri deosebite. Se formase un cerc care cu prindea întreaga masă. Unul a trebuit să repet de cîteva zeci de ori o experiență pînă să-reușească. Mă gîndeam la Gică. Doar și e caută ceva de doi ani și încă nu i-a reușit.

Fiecare avea cîte una tare. Aveam impresia că Gică-i supus unui asalt și el se încăpățîna să reziste pe poziția lui.

— Eu lucrez la o stațiune, lîngă gară — începu unul. Aveam un cunoscut, la pompieri. Un băiat moale, tăcut, aproape că nu-l auzea vorbind. Intr-o zi, incendiu în gară. L-ar văzut. Parcă intrase dracul în el. Da, da mutălăul ăsta s-a purtat ca un erou. A două zi, premiat, lăudat; el vrea să mulțumească se bîlbîie, se zăpăcește, roșu ca racul. Îm ziceam: nu ești orator, băiete, ia să fi nimeri Zucu al nostru aici, ce discurs i-ar mai arde ce i-ar mai fi turuit gurița...

— Vezi, Gică — sar și eu — uite eroism Gică se-ntoarse spre mine.

— N-ai auzit? Premiu, laude... Așa înțeleg. pentru premiu...

— Ba da — răspunse serios Raica. Și-ne un premiu bun! Î se cădea. Asta nu-i înș totuna cu cîștigul la pronostort.

Gică se înroși.
Mă gîndeam. Țsta se încăpățînează numai de formă, ca să nu-mi dea mie cîștig de cauză.
Atunci, începu să povestească un petrolist blond, nervos. În timp ce vorbea, mototolea șervețelul, făcînd impresia că vrea să se ridice și să vină mai aproape de Gică.

— Nu, nu, tovarășe Gică, am văzut eu, cu ochii mei, lucruri deosebite, de care n-ai crede că pot fi făcute de un om. Și totuși, sînt momente cînd... Eram în Cehoslovacia. În '45. Atacam o cazemată. Ajungem la sîrma ghimpată. Scoatem cleștele. Draci! Nici în două ceasuri n-am fi ajuns la cazemată, chiar dacă ar fi fost goală. Hai, zic, s-o mîngîiem cu trotil. Zis și făcut! Pun fitilul scurt, ca să lucrăm rapid, strîng capsa cu dinții, o potrivește, dau foc și... zvîrr. Calupul se izbește de-o sîrmă, care-l aruncă înapoi, lîngă noi. Fuga la vale. M-ascund, cu încă trei. Unde-i Vancea? Țsta niciodată nu executa comenzile la timp. Percuța cu întîrziere. „Nu există”, îi ziceam noi. Ne uităm înapoi, Vancea, agățat de-o sîrmă, la doi pași de locul unde sfîrșia fitilul. Și-atunci, Varvari, un țaran din Blăgești, sare de lîngă noi și aleargă. Gîndeam că se va duce la Vancea. Nici pomeneală. Îl văd că ia calupul în mînă și dă-i cu el spre cazemată. Cînd am terminat, seara, ne strîngem obosiți în adăpost. Îl căutăm, să-l laudăm, să-l sărutăm. Varvari lipsă. Tîrziu de tot, vine și el, cu sacul de merinde plin cu ciuperci. Ne-a spus că le-a ochit atunci cînd a dat drumul trotilului și-i pare bine că nu le-a stricat.

„Ei, Gică, scepticule, vezi?” — îmi spuneam eu.

El însă:

— Aș, război, situație excepțională. Conserarea... nu intervine rațiunea.

— Da, i-adevărât în parte. Așa este — zise Raica. Situații excepționale sînt multe. Tot ce e la noi acum e excepțional. Eu cred că, dacă s-ar face o statistică a faptelor excepționale, ar fi cu sutele zilnic.

— Eu n-am văzut nici un om care să facă neinteresat ceva! — se-ncăpățîna Gică.

După o pauză, Raica:

— Eram la o sondă de gaz metan. Erupție. Nu te puteai apropia. Deodată, un muncitor dădu fuga la un ciubăr cu apă. Se vîrî în el. De acolo, la sondă. Cum fugea, scăpără o scînteie cu potcoava. Gazul se aprinse. Și-atunci, acoperind cu tot trupul fiacără, astupă țeava care scuipa foc, cu palma. Am auzit carnea sfîrșind.

— Stai — îl întrerup eu. Cum adică? Omul a pus palma?

— Da, pe țeavă. Îți închipui, presiune, nu jucărie... Pericol să zburăm în aer cu toții. Cred că atunci fiecare-i în stare să facă ceva neașteptat, fără să se gîndească prea mult. Aș zice c-atunci s-arată de cite carate ești.

— Și s-a stins?

— Imediat.

— Și omul?

— Păi, drept să-ți spun, a fost cam ameuțit vreo jumătate de ceas. L-au împachetat în pansamente.

— Și palma?

— I-a trecut. Acum poate lucra tot așa de bine. Arsura... un fleac. Abia se mai cunoaște.

Apoi se-ntoarse spre Gică:

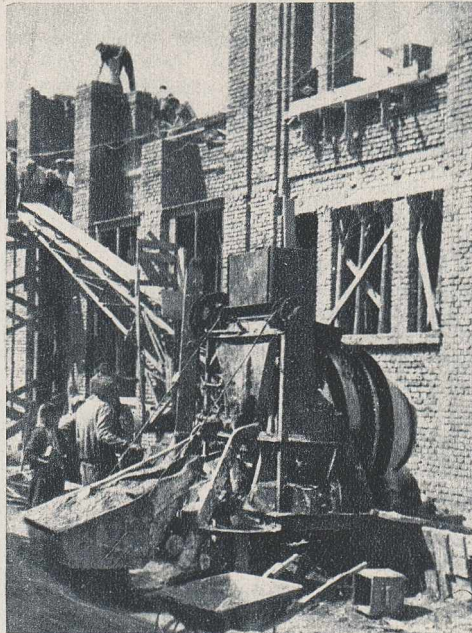
— Îți spun c-am văzut. Nu-ți cer să mă crezi. O dată și o dată, o să te convingi... sînt atîtea peste tot. Și multe, adevăratele, se fac fără gîndul la bani. Nu ești, de fapt mă mir, omul care să nu înțelegi asta. Hai, și-om bea un pahar. Cred că vrei să-i faci cuiva în ciudă! Am priceput?

— Nu fac în ciuda nimănui. Argumentele spuse nu mă pot convinge. Nu rezistă. Cunoscutul de bine psihologia omului. Nu pot crede! Martorii pot diforma!

Raica turnă vin în pahare și, fiindcă n-aveam sifon la îndemînă, se-ntinse peste masă. I-am văzut palma deschisă, palma în care dispărea un pahar și pe care o ținea încheștată. În podul palmei, o pată mare, cafenie. Urma unei arsuri. M-am uitat la Gică. Din felul cum m-a privit, pricepeam că văzuse și el. Și că se întilnise cu un argument care nu necesită formulări... Raica stinsese focul. Era clar. Spre dimineață, cînd s-a spart tîrgul, în mașină, l-am întrebat:

— Nici argumentul ăsta nu rezistă?

*Ne scriu
corespondenții*

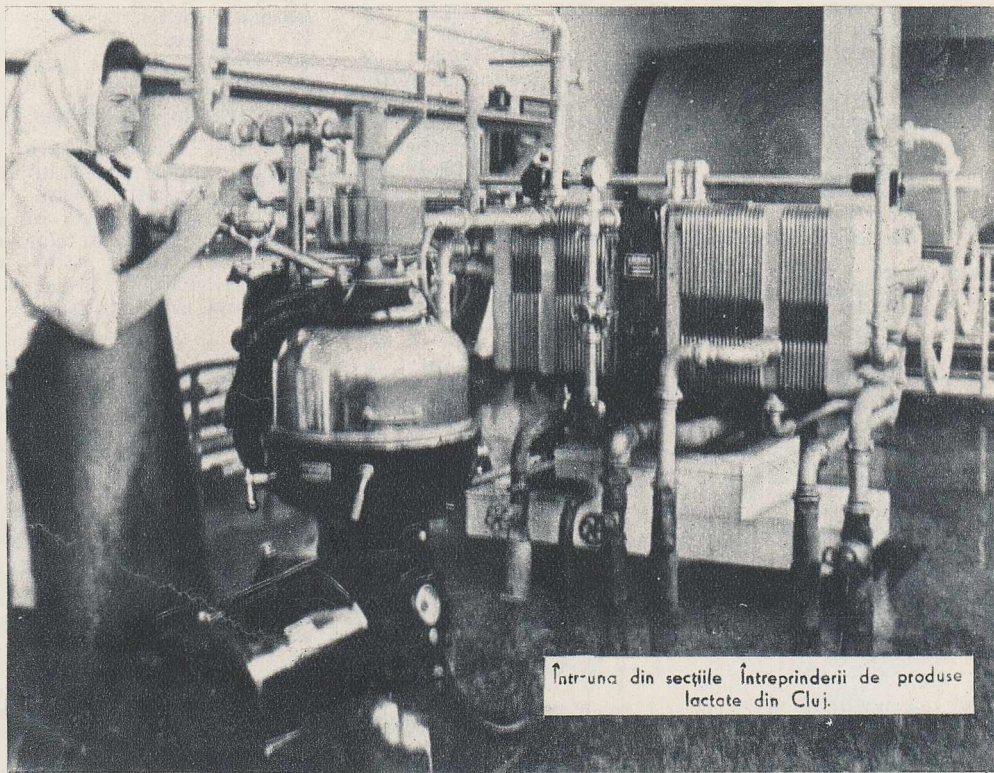
UN NOU LOCAL AL FILARMONICII DIN CRAIOVA

În curînd, iubitorii de muzică din Craiova vor avea posibilitatea să audieze concertele Filarmonicii de Stat „Oltenia” într-un nou local, corespunzător unei largi și bogate activități muzicale. Viitorul local al Filarmonicii va cuprinde, în afara sălii de concert, cu o capacitate de 500 locuri, un frumos foaier, precum și mai multe săli de repetiție la etajele I și II. De asemenea, se vor face amenajări speciale în vederea înregistrării unor concerte pe bandă de magnetofon.

Noua sală de concert va da nu numai posibilitatea mării numărului și varietății manifestărilor muzicale, ci va permite totodată organizarea unor concerte de mai mare amploare.

În fotografie: un aspect de pe șantierul viitorului local al Filarmonicii de Stat din Craiova, pe care muncitorii trustului regional de construcții se străduiesc să-l termine cit mai curînd.

Ștefan ARDELEANU
corespondent - Craiova

Într-una din secțiile Întreprinderii de produse lactate din Cluj.

PENTRU OAMENII MUNCII DIN BAIA MARE

O nouă fabrică de pîine, modern utilată și cu o capacitate de 30 tone în 24 ore, a intrat în funcțiune la Baia Mare. Această nouă întreprindere, ale cărei piese au fost fabricate în țara noastră, este construită după sistemul marilor fabrici din U. R. S. S.

Întreg procesul de fabricație este mecanizat, de la ridicarea sacilor printr-un elevator și pînă la ieșirea pîinii coapte pe bandă rulantă, iar, în tot acest timp, calitatea aluatului, a drojdiei și a pîinii este controlată în laborator.

Fabrica are, de asemenea, un frumos grup social format din vestiare și băi moderne, spațioase și igienice, un cabinet medical de prim-ajutor și o sală de festivități.

În fotografie, fațada noii fabrici de pîine.

V. SĂSĂRANU
corespondent - Baia Mare

ÎNTEPRINDEREA DE PRODUSE LACTATE DIN CLUJ

Nu demult, la Cluj a intrat în funcțiune o nouă întreprindere: „Întreprinderea de produse lactate din Cluj”. Se produc aci numeroase derivate din lapte ca: unt, brînzeturi și diferite specialități.

Ceea ce îți atrage atenția de cum pășești în întreprindere este, în primul rînd, curățenia care domnește peste tot, precum și numărul mic de muncitori care dirijează mașinile, lucru explicat prin lărga mecanizare a proceselor de producție. În al doilea rînd, te izbește faptul că dintre puținii muncitori ce deservesc instalațiile, majoritatea sînt tineri. Ei sînt absolvenți ai Școlii medii tehnice alimentare, precum și ai Școlii profesionale de produse lactate din Cluj.

Un succes de seamă al muncitorilor acestei întreprinderi este faptul că produsele întreprinderii, de o calitate superioară, sînt tot mai căutate.

I. MICLEA
corespondent - Cluj

SCRITORII și CARTI

POEZIILE LUI ADY ENDRE ÎN TĂLMĂCIREA

LUI EUGEN JEBELEANU

Eugen Jebeleanu, care de aproape un deceniu se îndeltnicește cu tălmăcirea poezilor maghiari, se numără printre cei mai buni cunoscători români ai lui Ady Endre. Traducătorul a cules pentru valorosul volum recent apărut, 78 din cele peste o mie de poeme scrise în scurta sa viață de Ady Endre, unul dintre cei mai mari poeți maghiari ai veacului nostru. Fără să vrei, îți pui întrebarea: cele șaptezeci și opt de poeme ilustrează oare îndeajuns locul pe care îl reprezintă poezia lui Ady Endre în literatura maghiară și în întreaga literatură mondială? Căci a sosit timpul când masele cititorilor români nu se mai mulțumesc cu mostre din poezia lui Ady Endre, ci vor să cunoască în toată amploarea lor trăsăturile caracteristice ale marelui poet revoluționar maghiar. Culegerea apărută nu de mult în F.S.P.L.A., într-o frumoasă prezentare grafică — însoțită de un interesant portret al artistului, realizat de Florica Cordescu — redă fără îndoială esența bogăției creației lui Ady. Și în vreme ce citesc și cumpănesc traducerile, comparând când și când textul tradus cu originalul, se întărește în mine convingerea că chipul lui Ady, care se desprinde din culegerea lui Jebeleanu, este în general realizat. Firește, lipsesc unele trăsături, cu a căror prezență este obișnuit cititorul textului original, dar aceste lipsuri nu înrăușesc imaginea vie a ceea ce este esențial și specific marelui poet.

Cu ce fel de poet face cunoștință cititorul român în cele 78 de poezii? Cu cât ne

Ady Endre: Poeme — în românește de Eugen Jebeleanu E.S.P.L.A. — 1955.

depărtăm în timp de Ady, cu atât mai limpede apare însemnătatea revoluționară a poeziei marelui scriitor maghiar. În primele două decenii ale secolului nostru, Ady a fost poetul care în mod conștient a rămas credincios tradițiilor literaturii revoluționare maghiare și a înțeles limpede însemnătatea gândirii și acțiunii revoluționare. Tot mai răspicat, mai puternic, răsună chemarea revoluționară a lui Ady, care însuflețește și în zilele noastre.

Tălmăcirea românească, imagine fidelă a textului original, face să strălucească în toată măreția sa gândirea lui Ady. Iată, de pildă, versurile:

*„Pe grumaz, vă stau boieri
tîlhari,
Dar tot mîndre-s capetele
voastre;
Noi prin sînge, prin credință
vii,
Dumnezei voi sînteți pe a lui
Csák moșii,
Înainte, proletari maghiari.“*
(Pe pămîntul lui Csák Maté)

Jebeleanu a procedat just atunci cînd în tălmăcirile sale a pus accentul pe trăsăturile înaintate ale marelui poet maghiar, și în primul rînd pe însemnătatea lui revoluționară.

Jebeleanu nu și-a propus să prezinte în culegerea sa un Ady care a scris exclusiv poezii revoluționare; pe Ady l-a interesat întreaga viață, dar a cîntat-o desigur astfel încît să țîșnească biruitor noul, progresul, adică revoluția. Jebeleanu a știut să aleagă astfel poeziile traduse încît să ni-l prezinte pe Ady multilateral — așa cum marele poet a și fost. Îl vedem pe Ady la Paris; în poezii apare ma-

rea sa dragoste: Leda; nici sentimentul de adîncă tristețe, nici ideea morții nu-l ocolesc pe poet; vedem cum acest creator se zbate în strînsimea sufocantă a capitalismului.

Culegerea lui Jebeleanu înfățișează cititorului român un mare poet și totodată un mare patriot. Ady n-a fost niciodată cosmopolit, n-a scris și n-a luptat în interesul vreunui principiu abstract, ci a vrut libertate reală pentru poporul său asuprit și, o dată cu aceasta, pentru toți asupriții. Ady a luptat împotriva exploataților și asupritorilor maghiari. Cît de puternic răsună și în românește cuvintele patriotului Ady:

*„S-a-nălțat păunul, sus, pe
metereze,
Bieți flăcăi ai noștri să-i
descătușeze.
'Nalți păuni cu pene înșorite,
calde,
Spuneți tuturor: mîine, va fi
alt fel.
Mîine va fi alt fel, altă țară
noastră,
Luptei noi ochi proaspeți
rid spre bolta-albastră.
Vechi păduri maghiare gem
sub vîntul proaspăt,
Așteptăm minunea nouă, noul
oaspăt.“*

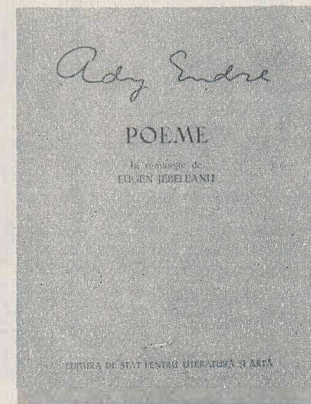
(S-a-nălțat păunul)

Ungaria feudală de altădată, lumea magnaților, a grofilor, a clericilor reacționari, pentru a cărei distrugere Ady a luptat în tot timpul vieții sale, e zugrăvită cu ură pătimășă, în puternice trăsături realiste. În chipul odios al lui Tisza István, e reprezentat întregul regim jandarmeresc de aspirare care a exploatat cu aceeași necruțare pe cei ce muncesc, indiferent cărei națiuni aparțineau. Iar Ady Endre cheamă la luptă împotriva acestei lumi nedrepte:

*Domni și popi în circă
Am răbdat cu carul.
Prea de ajuns ne îndoparăm
Burta cu amarul.
Rákóczi, oricine.
Vie, nu adaste!
Să zdrobim, cumetre Esze,
Viperete noastre!
(Cumătrul lui Esze Tamás)*

Prin acest volum răzbate și glasul mînios al poetului înfierînd grozăviile primului război mondial și pe cei ce aduc pe capul popoarelor războiul imperialist. („Cîntec cronicăresc din 1918” ș.a.) Jebeleanu a izbutit într-o

asemenea măsură să-și făurească un limbaj adecvat ca să redea maniera poetică specifică lui Ady, încît în traducerea sa putem recunoaște, ca și în original, pe Ady, chiar și pe baza unor caracteristici de formă. Sarcina n-a fost ușoară, deoarece n-au putut fi pur și simplu imitate înlănțuirile de cuvinte proprii lui Ady, creațiile sale lexice, densitatea sa uneori obositoare, ci a fost nevoie să se găsească, respectiv să se creeze pentru ele, acel limbaj românesc limpede, popular, care

în același timp să fie identic cu modul de expresie specific lui Ady. Lui Jebeleanu i-a reușit acest lucru. E drept că pentru aceasta a luptat zece ani cu sine însuși, cu propria sa limbă maternă, pînă ce a ajuns la aceste minunate rezultate.

Încerci un sentiment de satisfacție cînd te gîndești că aceste poezii au ajuns în mîinile maselor muncitoare românești, că muncitorii, țărani și intelectualii recunosc în acest mare poet pe cineva care le aparține, așa cum aparține lumii întregi. Căci întreaga sa operă este străbătută de acea minunată încredere în viitor exprimată de Ady în versurile:

*„Bine-s zăvorît în mine,
Bată vijorele, mii!
Dar vesti-voi, totuși, tare,
Că, oricum ar fi să vină,
Dezrobirea va veni!“*
(„Vine dezrobirea“)

ceea ce, tradus în limba obișnuită, în proză — română sau maghiară — înseamnă că forța maselor, revoluția, triumfă întotdeauna, pretutindeni, ea trebuie să triumfe.

Szemler FERENC

DIN VITRINELE LIBRĂRIILOR

B. ELVIN: Geo BOGZA
(E. S. P. L. A.)

Lucrarea lui B. Elvin este primul studiu amplu despre opera unuia din cei mai reprezentativi scriitori ai noștri, despre Geo Bogza. Autorul urmărește drumul creației lui Geo Bogza, de la primele sale producții poetice, tipărite în urmă cu aproape trei decenii, și pînă la ultimele sale opere, arătînd maturizarea continuă a concepției scriitorului și descriînd procesul de dezvoltare a mijloacelor sale artistice.

Autorul studiului cercetează de asemenea aspecte specifice scrisului lui Geo Bogza, cum ar fi, de exemplu, raportul dintre fantastic și realitate sau natura comicului în pamfletele sale, încercînd să definească caracteristica imaginii artistice a acestui scriitor, care prin opera sa, și-a asigurat dragostea și prețuirea maselor de cititori din țara noastră.

Ralph de Boissière: Giuvaeru
coroanei (E.S.P.L.A.)

„Giuvaerul coroanei” este insula Trinidad, una din numeroasele insule ale arhipelagului Antilele Mici. Aici s-a împlinit colonialismul englez care exploatează sutele de mii de băștinași, muncitori petrolisti sau de plantații de tutun, cafea, trestie de zahăr.

Romanul lui de Boissière prezintă conflictul dintre proletariatul insulei și reprezentanții colonialismului englez. Acțiunea romanului se petrece în timpul mișcărilor muncitorești din anul 1937, care culminează cu lupte greviștilor de pe terenurile petrolifere de la Fyzabad. În focul a acestor lupte, se reliefează caracterul revoluționar al muncitorilor înaintați, ca Le Maître și Cassie, licheleliștii unor trădători, ca Boissor frămîntările lui Popito Luna, care ssmulge cu greu din mocirla trădării chipurile odioase ale guvernatorului și judecătorului Osborne, reprezentanți ai capitalismului englez.

„Giuvaerul coroanei” dezvăluie încă o dată cititorului nostru crima imperialismului și lupta hotărîtă a popoarelor de a scutura jugul colonialiștilor.

★

Ion Marin Sadoveanu: Sfîrș
de veac în București (E.S.P.L.A.)

Shakspeare: Opere (vol. I)
E.S.P.L.A.

Cezar Bollnac: Poezii — Ec
Tineretului.

Lîna de aur

— fragmente din poemul „Argonauții” —

de Dimos RENDIS

Bătrîna, lîngă vatră, toarce-arar.
Cal negri-n hamuri, la al nopții car,
Trec peste Volos, galopînd în vînt,
Iar noaptea-n caru-i mîndru, dreaptă sfînd,
Cu mîna sfîngă-aruncă vâl de besne,
Iar cu cea dreaptă strînge friul lesne.

Se-avîntă-n luptă firea să-și păstreze
Culoarea și lumina încă treze,
Roșul de purpuri—soarele-amurgînd,
Albastrul—marea. Albul de argint —
Curatul val. Verdeaja — pomu-n floare.
Dar iată, a culorilor serbare
O curmă cali nopții-nvingătorii,
Nimicitorii razei și-ai culorilor.

Bunica lîngă vatră toarce blînd.
Pierdută-n triste amintiri, pe rînd,
Își mișcă-alene capu-ncărunchit.
Iar din al furcii capăt, măiestrit
Cloplită dintr-o creangă de măsline,
Pe fus se-ncolăcește firul lîn,
Prîsnelu-l frage, subțiază ița.
Și, iată, prinde-a glăsuși fetița
Cu buze roșii, dar cu glas amar:

„Iar negru-forcî, bunico, negru iar ?
O, de-aș avea un șorț plin de culori
Cu roșu, ca amurgul arzător,
Cu aurul scump al lunii pline,
Cu alb, ca spuma undelor blăjine
Ca să-l îmbrac și să mă duc la firg
Și cînd în horă m-oi roti cu sîrg
Să-mi fie șorțul curcubeu aș vrea...”
Tăcu. Bătrîna s-a oprît și ea
Spre tinerețe-n gîndu-i alergînd,
Spre visul ei pierdut, spre vremea cînd
Un șorț pestrîț și dînsa și-a dorit
Și numai negru a aflat. Cernît.

„Tu, fata mea, atît de scumpă fată,
Eu ce să torc, și ce să-ți spun eu ție ?
De-amar de ani, doar negru-avem pe glie.
La firg te duci, catran vezi, nu culori.
Intreabă-l dacă vrei, pe negustor:
Pînză-n culori azi nimeni nu mai ia.
O, lîna cea de aur de-aș avea,
Îi-aș fese-o fustă și pe ea aș coase
Un cer cu stele mari și luminoase.
O mare cu fregate auril
Încît și soarele te-ar plizmui !”

Bătrîna tace. Și cu-o mîină-nceată
Își șterge ochii-nlăcrimași deodată.

„Mî-ai coase ? Unde-i lîna cea de aur
De care pomenita-i adineauri ?”

„Povestea-i veche, fata mea, ascultă...
De cînd s-a petrecut e vreme multă
Oricît aș vrea, oricît aș socoti,
Vîrsta poveștii nu o pot găsi.
Lîna de aur ! Nimeni n-o văzuse.
Dar mulți mureau cu numele-i pe buze...
...Jolkos, orașul nostru se numea
Pe-atunci... Nenorocirea-l apăsa
Cum — val — și astăzi... Zdrênele cernite
Făceau pe trupuri și mai strălucite
Veșmintele boterilor să vină.
Beznă-n barăci. Dar în castel, lumină.

Deci, într-o zi, poporu-nfometat
S-a adunat în față la palat.
Și bocete și rugăminți urcau
Și la fereastra regelui băteau.

„O, milostive rege, te apleacă
Cu inima spre gloata cea săracă
Și suferința noastră o alină...”
Schipeș de sus ferestrele-n lumină.
Stă regele. În juru-i curtea toată.
Ciocnesc clondire de-aur și se-mbată,
În ziduri le aruncă, să le spargă.
De ce au amețit ? De vin ? Sau parcă
De-al aurului sunet vrăjitor ?
Se varsă vin, se varsă risul lor
Și totul e-nfinat. O dansatoare
Dansează goală fără încetare.
Tresare-augustul regelui gitlej
O dată cu al danșului vrăjitor
Și sclavi și sclave intră-ntruna, ies
Cu tăvile ospățului ales,
Cu miei rumeniți cu socofeală.
Genunchii se îndoie de-oboseală.
Paharnicilor, douăzeci, li-e greu:
Au obosit să toarne vin mereu,
Stăpînii doar nu ostenesc să bea.

★

Acolo îi ajunse zarva grea.
Și regele apare pe balcon
Și-ascultă lung tîngulforul zvon:
„O, rege, soare plin de strălucire,
Spre noi coboară-nalta ta privire !”

Un tînăr s-a desprins acum din gloată,
Ca soarele, bălat. Și-aruncă, roată,
Privirea lui cea plină de furtună
Și iată că în juru-i se adună
Vreo zece tineri. Și spre înălțime,
Vorbi flăcău-atuncea din mulțime:
„Hei, voi, stăpînii-acestor mari palate,
Tu, plin de purpuri și de nestemate,
Ne-ai supt sudoarea, sîngele, în chinuri,
Ca să plătești ospețe, dansuri, vinuri.
Hei, voi cu guși umflata și burți pline...”

Dar nici nu țși sfîrși cuvîntul bine
Că glasuri bătrînești îl ies-nainte:
— Să taci !

— Cum poți asemenea cuvinte
Să-i zici chiar regelui ?
— Dar ce îi zic ?
— Cu-așa ocări nu va leși nimic !
— Măcar să lasă ciuda grea din noi !

★

Se-nvîrte firu-n rotocoale mol
Pe fus. Și basmul plin de rouă crește
Și-ncinsa mîntea fetel răcorește.
Geana bunicii iată-o-nlăcrimată.
....Și regele îngălbeni deodată,

Bărbia-i tremură în chip și fel,
Nobilul Klitis cată lîngă el
Să afle teama-naltului stăpîn.

Aici, fetișo, trebuie să-ți spun
Că regele, uitîndu-se-n mulțime,
Oracolul în amintire-i vine,
O vorbă-a lui — și se-ngrozește-adînc,
Iar buzele-i pălesc încet, se strîng
Căci nu demult i-a întrebat pe zei,
La Delphi, prin ce mijloc de temel
Ar izbuti să-nalțe-averea sa
Cînd singurul stăpîn va rămînea,
Și dacă are vreun dușman ascuns.
Apollon cel isteț i-a dat răspuns:
„Păzește-te de cel desculț !” i-a spus.
Și regele se-ntunecă nespus.
Pe chip îi apărură cute-amare,
Pierdu pofta de somn și de mîncare
Și doar picioare vede-n jur, mereu
Desculțe, groase, tălpi cu mersul greu,
Bătătorite toate și murdare
Mișcîndu-se în juru-i. Doar picioare
Cînd noduroase, cînd subțiri și slabe
În juru-i tropăind, sărînd aproape,
Sau danșînd, venînd și iar plecînd...
Dădu poruncă regele curînd
Curtenii chiar să doarmă cu sandale
Și vai de cei ce-i ies desculți în cale !
Și mîntea i se tulbură într-atît
Și gîndu-atît de strîmb îi fu și-urît
Încît el însuși încălțat dormea
Ros de-ndoielei, de presimțirea grea.
Și astfel, regele într-o bună zi
Curtenilor așa le porunci:

„Ați auzit de spusa lui Apollo.
În fiare să-mi legați de-acl încolo
Pe toți desculții !” Iar curtenii-ndat'
Se răspîndiră-n marele regat
Dar s-au întors chiar în aceeași zi.
— Porunca nu se poate-ndeplini
Că-ar trebui în lanțuri ferecat
Mai mult de jumătate din regat.
Dar cum să-i ducă regelui solia
Să nu-și reverse, aprigă, mînia ?
Tot Klitis mai înții dădu cuvînt
Ca salcia-ndoit pîn'la pămînt.
„O, rege, stea ca aurul curat,
Regatul tău întreg e încălțat !”
Auglas se-apropie și el
Și capul și-l apleacă-n temeneli:
„O, rege, bunătate ca a ta
Nu s-a aflat și nu s-o mai afla
Pe-nreg pămîntul. Mîna ta miloasă
Și inima pe țara ta o lasă,
Pe țara ta de soare săfurață
În care toată obștea-i încălțată.
Îți cîntă imnuri oamenii și firea.
Spre fine, ca spre soare-ntorc privirea !”

★

Deci, regele în fața celor mulți
Se sperie ; căci toți erau desculți.
Și regele de cei de jos se teme
Deși e-un glas care jelește, geme.
Căci regli știu că glasul tremurînd
Cu blestemul se va-nsoțî curînd !
Dar iată că mulțimea-l roagă iar:
— Stăpîne, ascultă plînsul nostru-amar,
Îndură-te ! Dar iarăși se ridică
Dintre cei mulți acel flăcău și strigă:
— Cui te închini, tu, gloată rugătoare ?
Acelui ce te calcă în picioare ?
Aceluia ce...

— Taci ! Să taci ! Cum poți
Pe rege să-l înfrunji ?
— Ne pierzi pe toți !
— Tăcut-ai pîn-acum. Ce-ai cîștigat ?

Spre rege-un general s-a aplecat
Și la ureche i-a șoptit ceva.
Iar regele-și bofește fața sa
Și un surîs viclean ascunde-n cute.
În gîndurile-i slute și zălude
S-a cuibărit un joc de moarte ; iată,
Arată în mulțimea adunată

Pe cineva, și strigă-apoi: Popor!
 Această e pricina tuturor
 Durerilor și chinurilor tale!
 Gonește-l pe vrăjmașii tăi din cale...
 Bațjocură le este cuvântarea
 Făgăduindu-ți marea și cu sarea!
 Grăi și-și strînse buzele uscate.
 Cum, uneori, o bănușă cade
 În oameni, fără veste, începură
 Să se-ocărească între ei cu ură.
 Se-ncăieră mulțimea și blesteme
 Și gemete urcau din vreme-n vreme
 Și amenințări și rugi, cînd lancea grea
 A fratelui în trup se înfigea,
 Și se smulgea din trup, de sînge plină...
 Cîte-un flăcău căzut vedeai în tină
 Și-o față lîngă trupul nemîșcat,
 Plîngînd amar sărutul de-altădat'
 Și vechea ură, și cea nouă cresc.

Deodată, în galopul nebunesc
 Intră și garda regelui în luptă
 Și, pe spinarea calor, cea suptă,
 Ei jin cu dinții hăful. Și înînd
 Lîngă grumazul gros și aburînd
 Al calului, lungi sulifi ascuțite...
 Țînesc din trup sudorile-ncropite,
 Nechează call sînge-adulmecînd,
 Se-nalță în picioare și-n frămînt,
 Copita scurmă glia. De-a-ncălare,
 Se năpustesc soldați ca niște fiare
 Rotîndu-și lancea cu tăiș sălbatic
 Sclipînd în roșul soare de jeratic.

Ca un șacal e vîntul. Înainte,
 O mîna spintecată se întinde,
 Cu degete amarnic rășchirate,
 Iar buzele, de groază sînt strîmbate
 Și mîna parc-ar vrea să fie-n loc
 Să fie-n loc urgia cea de foc.
 Și spumegă-armăsarul prins în freamăt!
 Și ucigaș și victimă-ntr-un geamăt
 Și răsufărî de oameni în tumult,
 Ațit se-aude-n jur. Nimic mai mult...
 A sînge și-a sudoare-n jur miroase
 Și țărna-l ca o roșie mătase.
 Deci, ordine stăpînului a făcut...

Trei zile și trei nopți s-au tot bătut
 Și-n ziua treia-n ora ceea-n care
 Au ostentit de luptă adversarii
 Și se retrag în adăpost, pe rînd
 Și stă rănitul, rana lui legînd;
 Cel teafăr își privește lancea bine
 Să vadă-n luptă de mai poate ține;
 La ora cînd o mamă-ncet pășește
 Prin leșuri și cu lacrima-i clătește
 De pe obrazuri, sîngele-nchegat,
 Cătfînd un semn al celui drag, plecat;
 La ora ceea, și din bezna groasă
 Care-nvelea orașul ca-ntr-o plasă,
 Se-oprîră toți și-un cîntec ascultară,
 Un cîntec necunoscut odinioară.
 Stă un bătrîn pe-un trunchi; și pe aripă
 De cîntec, el îi duce într-o clipă
 Spre țara-aceasta lîmpede în care
 Aprinsa bucurie capăt n-are:

„Goniți departe plîngerea amară,
 Cît sînge drumul nostru l-a-nchegat
 Lăsați din mîna fieru-nstîngerat
 Vă voi cînta despre o mîndră țară

Toți anii mei, căruntu-mi păr l-oi pune
 Zălog, că tot ce spun e-adevărat.
 Ci auziți-mi cîntul fermecat
 Despre o țară mîndră vă voi spune.

Mireasma mării, dulce, ca de azimi,
 O mîngîie adesea-n zbor pluit.
 Deasupra stă cu pieptu-mpădurit
 Bătrînul Caucaz, stăpîn și reazim.

Nu-s bocete acolo, nu e geamăt,
 Doar al viorli fără seamăn cînt
 Slăvind al muncii libere avînt,
 Din mal și pînă-n piscuri urcă-n freamăt.

Sămînța vieții noi, peste coclauri,
 Rodit-a. Fructu-i copt și e bogat
 Și oamenii au sufletul curat
 Sclipește-acolo lîna cea de aur.

A patriilor Patrie, slăvita,
 În care toți, în veci de veci, sînt frați,
 Lumina vie-nscrie cu neșaj
 Pe zarea largă, numele-i: Colhidal!

În romînește de Nina CASSIAN

ANUNȚUL cu BUCLUC

de Boris LASKIN

Ilustrații de I. SEMIONOV

De obicei, în ajunul sărbătorilor ne întîlnim cu toții la clubul Academiei. Oamenii noștri sînt veseli întotdeauna, bine dispuși. Nu sîntem, deci, nevoiți să invităm oameni străini, amatori de o partidă de... rîs.

De vreo săptămînă, însă, se răspîndise prin facultate o veste care ne tulburase pe toți; se zvonise anume că maiorul Sokolov are de gînd să dezerteze din rîndurile noastre neclintite pînă acum — ale celibatarilor convinși.

Înțelegeți, deci, de ce — la întîlnirea noastră obișnuită de sîmbătă seara la club, cînd a apărut maiorul, cu oarecare întîrziere, îngîndurat și cam distrat — discuția s-a încins dintr-o dată, fără nici un preambul, după cum se exprimă diplomații.

— Orice ați spune, începu căpitanul Kozacenko, un om îndrăgostit poartă pe chipul său un fel de pecete care-l deosebește de alți muritori: are o privire fixă, un surîs fugar, vorba îi este incoerentă... Dar aceste semne nu le capătă dintr-o dată, ci se formează, cum s-ar spune, cu vremea. Ceea ce este însă mai curios, e faptul că îndrăgostitul începe să-și piardă memoria. El uită cu desăvîrșire pe acei care l-au condus pe acest drum al dragostei, drum spinos, dar în genere plăcut și plin de desfătare...

— Ce rost are această deviere lirică? întrebă Sokolov.

Kozacenko dădu din cap a must-trare:

— Ia priviți-l! Ei, cum vă place?... Dumnealui consideră că

noi, prietenii săi, și mai cu seamă eu, n-avem nici în clin, nici în mîncă cu toată această poveste.

— Omul își făurește singur propria lui fericire, exclamă solemn Sokolov și, fără să fie văzut de Kozacenko, ne făcu un semn cu ochiul.

— A, așa stă chestia! exclamă Kozacenko. Bine! Vă rog atenție, tovarăși ofițeri. Sîntem doar între noi; hai să cercetăm cazul...

Ne-am apropiat fotoliile. Vocea căpitanului Kozacenko căpătă tonul unui procuror.

— Tovarășe maior, ne-ați putea informa cum va ce anunț ați dat la ziar, nu demult?...

— Un anunț obișnuit. „Ofițer singur, închiriază cameră pe timp de un an.“

— Admirabil. Și al cui număr

de telefon l-ați indicat, mă rog în acest anunț?

— Intrucît n-am telefon, au dat numărul tău. Și ce-i cu asta

— O clipă! Vasăzică așa. Eu stau seară de seară acasă, muncesc întocmesc conspecte la istoria mili tară și sînt nevoit să-mi întrepru studiul din minut în minut..

Pentru ce, mă rog?... Pentru ce cei care doresc să-și închirieze camera unui ofițer singur, în telefonează mie.

Iar eu, ca s zic așa, în detrimentul studiilo mele, stau și notez cu multă abnegație adresele și telefoanele, pen tru ca la urmă, în loc de recunoș tință, să ascult declarațiile plin de ifose, ale maiorului Sokolov

precum ați auzit: „Omul își fău rește singur propria sa fericire“

— Îmi mențin părerea, spus scurt Sokolov.

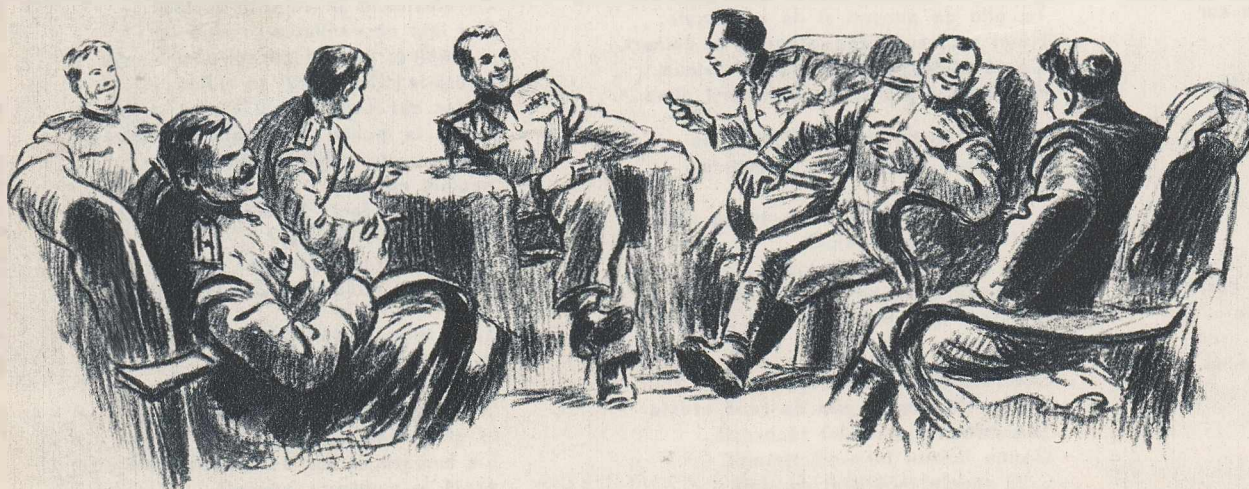
Kozacenko ridică mîna în semn de protest:

— O clipă. N-ai cuvîntul... E așa. Într-o zi mă pregăteam s mă duc la teatru. La plecare rugai pe cei ai casei să noteze nu merele de telefon ale tuturor celor care îmi vor telefona în lipsă

Și iată că, tocmai în seara aceea, îmi telefonează maiorul Fomin

Îl rog pe maiorul Fomin să con pleteze declarațiile mele. Nu, nu nu-i nevoie să te ridici... Po să vorbești stînd jos, se adresă Kozacenko lui Fomin, deși acest nici nu avea de gînd să se ridice din fotoliu.

— Ei, iată cum s-au petrecu lucrurile, tovarăși ofițeri — începu Fomin, cu același ton grav, im tîndu-l pe Kozacenko. În seara aceea, mă aflam la sora mea,

Katiușa. I-am telefonat de acolo lui Kozacenko, vrînd să-i propun să mergem duminică la schi. Nu l-am găsit acasă, și, pentru orice eventualitate, i-am lăsat numărul de telefon al surorii mele.

— Intocmai, confirmă Kozacenko; iată lista telefoanelor printre care se află și numărul Katiușei Fomina, pe care Sokolov l-a primit de la mine...

— Nu vă puteți închipui ce s-a petrecut în ziua următoare! Zîmbi Fomin.

Trîntit într-un fotoliu, Sokolov răsfoia o revistă prefăcîndu-se cu fundat într-o lectură care-l interesa în mod deosebit. Se putea crede că cele spuse de Fomin nu-l priveau.

— Puțin mai înainte, continuă Fomin, sosise la Moscova, venind din regiunea Briansk, fratele meu Feodor, director la un S.M.T. Locuia la Katiușa, care are o cameră bună... Nu-i așa că are o cameră bună? se adresă el lui Sokolov.

— Bună, confirmă Sokolov, chiar foarte bună!

— Trebuie să vă spun că fratele meu Feodor este un vîntor pasionat. Are o sumedenie de arme de toate sistemele, tot felul de cîini, care de care mai ciudați, și mai are studii vîntorești superioare. Și iată că, cu prilejul ultimei sale vizite, aduse un cățel. Un setter-gordon de toată drăgălășenia, cu botul negru și pete galbene. Vi-l închipuiți?... Numai că n-avea cine să-l îngrijească și am fost astfel nevoiți să-l vindem. În acest scop am afișat în vecinătatea casei vreo cinci anunțuri...

— Ei, ai cam luat-o razna, zise Kozacenko. Te rog, vino la chestie...

— Nu-l întrerupe, zîmbi Sokolov... De cățel va mai fi nevoie în desfășurarea acțiunii, ca să spun așa...

— Da, continuă Fomin, într-o eară, Feodor se ducea la cinematograful și, înainte de plecare, i spuse soră-mi: „Katiușa, mi-a promis un tovarăș că o să treacă pe la mine. Nu știu dacă va veni au ba... E un tovarăș din anii războiului... Am stat împreună în spital, a avut o contuzie. E un lăcău admirabil, numai că din înd în cînd mai vorbește într-are. Urmare a contuziei... Dacă, iese el, i se va întîmpla s-o ia azna, va începe să-și amintească și spital. Tu, schimbă vorba și tît. Asta-i primul lucru. În al oilea rînd, dacă va veni cumpărătorul, nu te grăbi să arăți cățelul și nu-i prezenta pedigree-ul. Tu, iese el, înainte de toate caută să-ți ai seama ce fel de om e cumpărătorul. Dacă cumva este un om cu inimă rece și, în general, un om atipatic, nu i-l vinde. Cu un asemenea stăpîn nu-i va merge bine cînelui.

Fomin tăcu deodată.

— Ei, și mai departe?...

— Și ce s-a întîmplat după aceea?

— Mai departe să povestească, zise Fomin către Sokolov, bîndu-l pe spate.

Sokolov scoase o țigară și începu să caute prin buzunare. Atunci, aprinseră deodată cîteva chibrituri. Acest gest colectiv însemna: Iai, nu ne mai chinui!... Povestește-ne mai departe!

Și Sokolov își începu povestirea:

— Iată cum s-au desfășurat evenimentele în continuare: am primit de la Kozacenko lista cu numerele de telefon. Am format pri-

mul număr de pe listă; camera nu părea a fi prea bună. La al doilea, era prea departe de Academie. Sun la al treilea și zic: „Sînt cu anunțul”. Răspunde o voce de femeie — în treacăt fie zis — uimitor de plăcută. „Dacă aveți timp, zice, puteți veni chiar acum.” Și-mi dă adresa ei.

Sosesc, intru, mă întîmpină o fată tînără și fermecătoare. M-am prezentat: „Maiorul Sokolov”. Ea îmi răspunde: „Bună ziua, Fomina”. Intrăm într-o cameră luminoasă, comodă, în general o cameră bună. O sumedenie de cărți. Mă gîndesc: „E plăcut. Casă de intelect-

tuali”. Tînăra mă pofti: „Luați loc, vă rog”.

Mă așez, o privesc, apoi zic: „Dumneavoastră sînteți Fomina? Și eu am un prieten Fomin.”

Fata zîmbește: „Știu, știu...”

Zic: „Am fost multă vreme vecini. Uite-așa, aci era patul lui și alături al meu...” încerc eu să-i explic.

În privirile fetei citesc un fel de teamă sau compătimire... Deodată mă întrebă: „Ați ascultat opera Carmen? Un artist bulgar a cîntat de curînd rolul lui José”.

Îi răspund: „Nu, din păcate n-am ascultat-o”. Și încerc să continui cu explicațiile: „Patul lui stătea așa, iar al meu așa. Îmi amintesc cum, odată, noi...”

Dar fata mă întrerupse din nou: „Ce spuneți de iarnă asta grea?... Îmi spun: „Ciudată fată”.

Și n-apuc să-i răspund că ea mă întrebă iar: „Ei, cum vă place la noi?”

M-am ridicat în picioare, am privit camera cu atenție, am pipăit mobilele, am ciocănit în perete, m-am interesat dacă perețele dă în afară, și-apoi i-am spus: „Îmi place. Foarte mult îmi place. Oare locuiește multă lume în apartamentul acesta?”

„Nu. Doar bunica, niște nepoate și eu. E drept că acum e și Fedia aici... Dar el pleacă în curînd.”

Bag de seamă că mă privește iarăși nu știu cum...

Zic: „Scuzați-mă, dar am impresia că vă e teamă de mine.”

Fata dădu din cap: „N-nu... N-am nimic. Ce ideee...?”

Atunci o întreb: „Cu ce vă ocupați, dacă, firește, nu-i secret?”

Fata răspunde: „Termin Institutul de teatru, facultatea de regie.”

„A, așa!... Interesant... Dar... gaze aveți?”

O văd cum se trage înapoi și spune cu o voce tremurîndă: „Fedia se întoarce peste o oră. Poate mai treceți altă dată pe aici...”

„Care Fedia? Nu cunosc nici un Fedia”.

„Vai de mine, se vede că am greșit. Dumneavoastră ați venit probabil pentru anunț?...”

„Sigur.”

„Doamne! Mi s-a luat o piatră de pe inimă!... Eram convinsă că sînteți... contuzionat”.

Zic: „Nu, deocamdată n-am băgat de seamă că aș fi... lovit... Dar să revenim la anunț, zic. Ce puteți să-mi propuneți?...”

Bag de seamă că fata se încurcă, mă privește chiorș, se întîmdează.

„Iertați-mă, dar am o între-

mine v-am raportat. Aștept să spui și mata ceva...”

„Cu plăcere. Înainte de toate, cîteva cuvinte despre părinți. Sper că vă interesează?...”

Zic: „Firește! Cum? Și părinții stau tot aici?”

Fata răspunde: „Nu, sînt la Fedia, la fratele-meu, în regiunea Briansk. Acolo sînt păduri, cîmpii, ai unde să te întinzi.”

„Ei, desigur, acolo e cu totul alt aer!”

„Vasăzică, despre părinți. Tata și mama sînt minunați. Amîndoi au obținut medalii. Ba, tatăl are chiar două...”

„Îmi pare foarte bine, zic, dar întrucît ei nu locuiesc aici, mă interesează, cum s-ar spune... mai puțin.”

„Înțeleg. În general, mai uitați-vă și gîndiți-vă. Eu nu vă silesc să-l luați cu tot dinadinsul. Pot să vă aduc imediat și documentele...”

„Ce vă trece prin minte? Nu-i nevoie? Văd doar cu cine am de-a face. Vă amintesc doar că n-am nevoie de ea decît pentru un an.”

„Numai pentru un an?... se minunează fata. Și ce-o să faceți după aceea?”

„Voi termina studiile, voi primi numirea și voi pleca. Mi-o închiriați doar temporar. O iau, ca să zic așa în arendă...”

Fata, nedumerită, holbează ochii mari: „Ce? Despre ce vorbiți?...”

„Cum despre ce? Despre cameră.”

„Despre care cameră?...”

„Chiar despre aceasta...”

Fata dădu din mîini: „Iertați-mă, dar nu mai înțeleg nimic. Cum de ați ajuns aici?...”

„Am venit după anunț”.

„După anunțul nostru?...”

„Nu, după anunțul meu: „Ofițer singur închiriază camera pe timp de un an...”

Mă uit cum fata se înecă de rîs: „Ia te uită, eram convinsă că vorbim despre cîine!...”

Fata ride cu hohote, cățelul latră, iar eu nu înțeleg nimic. Vă dați seama?...”

În toial acestor emoții, intră în cameră un bărbat: fratele ei, Fedia. Îl privesc, leit maiorul Fomin. Fata îi povestește îndată fratelui ei despre discuția noastră plină de... miez și începem noastre să hohotim de s-au adunat toți vecinii.

A doua zi m-am întîlnit din nou cu Katiușa. M-a invitat la producția de fine de an, „Cu dragostea nu-i de glumit”. Ne-am amintit din nou de încercătura noastră și atîta ne-am înveselit în sală, încît i-am scos din sărite și pe actori, deoarece rideam tocmai la pasajele care se pretau cel mai puțin la rîs.

Maiorul Sokolov își încheie povestirea și, după ce însuflețirea din salon se mai potoli, Kozacenko ștergîndu-și ochii de lacrimi, zise:

— Mda!... Îmi dau seama că rolul meu în această afacere nu e de prim rang, dar nici de ultimul... Vorba e, ce facem de acum înainte?... Dacă ni se mai telefonează, să reținem camera? Să mai notăm numerele de telefon?

Maiorul Sokolov nu răspunde imediat. Schimbînd o privire cu Fomin, se ridică în picioare și spuse cu o voce înceată:

— Nu le mai nota.

— Are cameră, zise confidențial Fomin.

— Firește, zîmbi Kozacenko. Are cameră și nu mai este... „ofițer singur”...

Béla Bartók ȘI TARA NOASTRA

de Viorel COSMA

Recenta Hotărîre a Consiliului Mondial al Păcii de a i se acorda, post mortem, Premiul de onoare al Păcii pe anul 1954 marelui compozitor maghiar Béla Bartók, a fost primită cu o vie satisfacție de poporul român. Muzicologia noastră se mîndrește că a putut contribui la dezvăluirea documentelor de bază care au dus la acordarea acestei înalte distincții lui Bartók. Se putea oare exprima mai clar ideea păcii și înfrățirii între popoare — acum mai bine de 20 ani, cînd fascismul începea să amenințe pacea omenirii — decît a făcut-o Bartók, cercetătorului român Octavian Beu, prin scrisoarea din 10 ianuarie 1931? Cît adevăr și dragoste de oameni se desprinde din cuvintele: „crezul meu, de care sînt cu totul conștient de cînd mi-am găsit menirea mea de compozitor, este înfrățirea popoarelor, o înfrățire în ciuda tuturor războaielor și discordiilor. Această idee încerc — pe cît îmi permit puterile — să o slujesc prin muzica mea!”

... Începuse primul război mondial. Bartók culegea cu mare pasiune cîntecul nostru popular din Transilvania, de frumusețea căruia eram entuziasmat. Publicase în anul 1913, cu ajutorul Academiei Romîne, prima colecție de melodii populare romînești din Bihor. „Ceea ce doresc mai mult este ca pacea să se mențină cel puțin între noi și Romînia”. Îi scria, la 27 septembrie 1914, lui Ion Bianu, bibliotecarul Academiei Romîne. Compozitorul gîndea și milita sincer pentru prietenia celor două popoare. Războiul însă a izbucnit și Bartók a trebuit să se mulțumească cu melodiile culese pînă în anul 1918.

Artist multilateral (compozitor, pianist, critic muzical, folclorist și pedagog), Bartók a fost una dintre cele mai strălucite figuri ale muzicii maghiare contemporane. Béla Bartók s-a născut în anul 1881, într-un sat românesc din Banat și a murit în anul 1945, în America. El a jucat un rol deosebit de important în propagarea unei arte muzicale naționale. Vreme de peste 40 de ani, Bartók a cercetat și a cules folclor muzical maghiar, slovac, românesc, arab etc., alcătuiind una din cele mai vaste colecții populare din prima jumătate a veacului nostru, pe care însă nu a avut fericirea să o vadă publicată. Numai în anii și cu sprijinul puterii populare, colaboratorul său cel mai apropiat, Zoltan Kodaly, a împlinit visul marelui nedreptățit.

Strîns legat de poporul său, Béla Bartók a promovat în muzică specificul popular maghiar; la aceasta a contribuit și nevoia de a ieși din impasul pricinuit creației sale de ultraindividualismul muzicii post-romantice (sub influența că-

rea s-a aflat cîva timp). Mai întîi el și-a îndreptat atenția către muzica populară maghiară, iar apoi și spre muzica celorlalte popoare din jur. Astfel, au luat naștere cercetările și culegerile sale de folclor, inițiate în anul 1905. Ele l-au ajutat să-și reinnoiască din temelie creația, din care desprindem cele 3 concerte pentru pian și orchestră, cvartetele, baletele „Prințul cioplit din lemn” și „Mandarinelul minunat”, opera „Castelul ducelui Barbă Albastră”, simfonia programatică „Kossuth”, liederurile ș.a.

Datorită lui Bartók, comorile artei populare romîne au fost cunoscute pe întregul glob de către unii dintre cei mai străluciți cercetători și compozitori (Ravel a cunoscut, prin el, cîntecele romînești din Bihor). În cristalizarea concepției sale despre folclor, un rol de frunte l-au avut și cercetătorii noștri Kiriac, Vidu, Brediceanu, Brăiloiu, Bîrlea, Bușiția ș.a., care l-au ajutat — fie direct, fie prin corespondență — la pătrunderea și înțelegerea diferitelor aspecte și caracteristici ale muzicii noastre populare. Socotim că nu greșim dacă afirmăm că, în contact cu folclorul românesc, cu publicațiile noastre, datorită ajutorului critic primit din partea cercetătorilor noștri s-a născut concepția sa robustă, și azi valabilă, asupra folclorului.

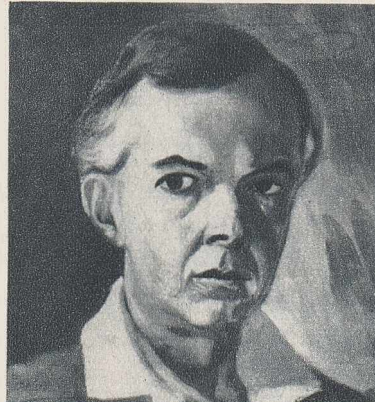
Prima sa culegere de folclor muzical românesc este intitulată: „Cîntece populare romînești din comitatul Bihor”. Melodiile cuprinse în această lucrare au fost adunate — majoritatea cu fonograful — (după cum mărturisește în prefață), „timp de trei săptămîni în vara anului 1909 și într-o săptămîină din iarna anului 1910, din împrejurimile obîrșiei Crișului Negru...”

A doua cercetare sistematică de folclor muzical românesc, Bartók a întreprins-o în Maramureș.

Însoțit, de astă dată, de Ion Bîrlea, Bartók a cutreierat, în martie 1913, o serie de comune. Culege-

rea sa (de aproape 200 de cîntece) a apărut în 1923 la München, sub titlul „Muzica populară a romînilor din Maramureș”, volumul fiind precedat de un amplu și documentat studiu introductiv asupra folclorului muzical maramureșan.

A treia culegere sistematică, făcută de Bartók în Ardeal, s-a desfășurat în decembrie 1913, în ținutul Hunedoarei. Observînd că aici „romîni au păstrat forma originală probabilă a muzicii lor în chipul relativ cel mai neatins”, el a întreprins această cercetare în sudul Transilvaniei, spre a putea

Béla Bartók
Portret în ulei executat de I. Bușiția — 1917

apoi să treacă la generalizări și studii de folclor comparat. Rezultatele acestei culgeri le-a concretizat într-un studiu publicat în martie 1920, în revista „Zeitschrift für Musik Wissenschaft”, pe care l-a însoțit de 8 melodii populare, în anexă. În acest studiu, Béla Bartók face o împărțire a muzicii noastre populare din Ardeal în dialecte teritoriale, împărțire deosebită însemnătate științifică.

Béla Bartók a mai cercetat regiunea seculască, nord-vestul Ardealului, Banatul etc., intenționînd o călătorie în Moldova, cu scopul „de a studia acolo muzica populară atît a ciangăilor, cît și a romînilor” (din scrisoarea către I. Bianu din 20 mai 1914).

În sfîrșit, ultima culegere de cîntece populare romînești tipărită de Bartók o constituie „Melodiile colindelor romînești” (Viena 1935). Ea cuprinde aproape toate colindele și cîntecele de stea, culese între anii 1909 și 1917.

Pe lîngă culegerile amintite, trebuie să mai menționăm studiul lui Bartók intitulat „Cîntecul popular maghiar și al popoarelor vecine” (Budapesta, 1938), lucrare unde găsim interesante caracterizări ale muzicii noastre populare, studiată comparativ cu muzica populară maghiară, slovacă și ruteană.

Culegerile de folclor muzical ale lui Bartók și concluziile la care a ajuns, făcînd sinteza materialului adunat, au influențat considerabil creația sa. Multe compoziții folosesc teme populare, dintre care unele romînești.

Béla Bartók a fost și un prieten sincer al țării noastre, care s-a străduit să ne cunoască îndeaproape trecutul, realizările culturale, limba, obiceiurile. Nenumărate fapte dovedesc dragostea lui față de poporul român și creația sa. Încă de pe vremea cînd culegea cîntece populare în Bihor, Bartók a început să studieze limba romînă

El îi scria lui I. Bușiția: „din luna septembrie, voi începe iarăși să studiez cu sîrguință gramatica romînă”, menționînd, totodată, că și-a procurat și citește o serie de cărți romînești, printre care „Din bătrîni” de I. Slavici.

Bartók era conștient de piedicil pe care șovinii maghiari, ca și ce romîni, le puneau în calea înțelegerii între cele două popoare. El era însă ferm convins că în cele din urmă, prietenia va triumfa asupra urii. „Vă rog foarte mult să primiți în chip prietenos — scria Bartók lui I. Bușiția, în timpul primului război mondial — cele trei cărți pe care vi le trimit, ca simbol al vitoarei amicitiei romîno-maghiare. Deocamdată, această amicitie îi țirzie în urma „binecuvîntatei” act vități a lui Appony, dar va veni ziua cînd bătrîni cu barbă lung vor pieri, iar locul lor va fi luat de tineretul de astăzi...”

★

În anul 1940, cînd regimul hitlerist — „regim de jefitori asasin” — cum l-a numit el — i cuprins patria, compozitorul părăsit Ungaria, stabilindu-se în America. Îndurînd o mizerie curplită, înjosit și umilit, Bartók mai trăit doar 5 ani. Este conștient faptul că în testamentul său menționat: „Atît timp cît la Budapesta și în Ungaria va exista piață sau o stradă purtînd acele două nume (Hitler și Mussolini — N. R.), doresc să nu existe fără mea nici o stradă, nici o piață, nici un monument public, amintind numele meu...” Un rece volum al muzicologului Hals Stevens, publicat în 1953 la New York, ne informează despre munsa din ultimele clipe, despre extența unor lucrări inedite ale lui Bartók, inspirate din folclorul nostru, scrise în 1915. („Nouă cîntece romînești”, pentru voce pian, și „Două cîntece romînești pentru 4 voci feminine), precu și despre o statistică a celor multe transcrieri și imprimări ale lucrărilor sale din America.

Tot din această ultimă perioadă — ca un document al dragos pentru folclorul nostru — datează și rîndurile scrise la 30 ianuarie 1944, prietenului său, violonist Iosif Sziget: „Aci am început lucrare foarte interesantă... ardeez și stilizez textele melodii populare romînești, 2000 de bucăți. Cred că o să iasă la iveală — puțin referitor la țărani — lucruri interesante... Iată cum mă ocup acum, și aștept termina perioadei mele de exil”. Prălsirea regimului hitlerist din Ungaria și instaurarea regimului democrat-popular au venit însă pîrziu pentru el; moare în America în 1945. Dar Béla Bartók a mas cu noi, alături de noi. Popera sa nemuritoare, închinată păcii și frăției între popoare.

Béla Bartók la arhiva de folclor a Societății Compozitorilor Romîni din București,

De vorbă cu stelele

PRIN RADIO

de prof. dr. CĂLIN POPOVICI

Acum aproape treizeci de ani, planeta Marte a trecut foarte aproape de pământ, așa cum va mai trece și în anul viitor. Pe atunci, mulți amatori de radio, cu mințile înfierbântate de poveștile fantastice despre marțieni, pîneau nerăbdători, la aparatele lor, primirea vreunui mesaj revelator: „Pămînteni, atențiune, trăim!” Dar aici un astfel de mesaj n-a fost auzit. Doar pîrfituri obișnuite și paraziti radiofonici de care vrem să scăpăm cu toții și care, la începuturile radiofoniei, erau și mai numeroși ca acum.

Cu cercetarea acestor paraziti, în vederea cunoașterii cauzei lor și îndepărtării lor, s-au ocupat mulți oameni de știință. Acum vreo douăzeci de ani, un inginer radiofonicist a observat că unele zgomote parazite, prinse de el pe lungimea de undă de 15 m, reveneau cu aceeași perioadă după 23h și 56m. Dar aceasta este perioada după care stelele revin în același loc pe cer, este perioada de rotație a pămîntului. Dacă zgomotele din aparatul de radio reveneau cu aceeași intensitate după 23h și 56m, însemna că sursele care le produceau relatau același lucru pe cer, că misterioasele zgomote erau provocate de aștri cerești, că erau „zgomote cosmice”, produse de undele radioelectrice trimise de anume aștri.

Dar, mai mult decît atît: inginerul radiofonicist a observat că zgomotele recepționate erau mai puternice în unghiul fișiei alburii a Căii Laptelui, și anume în direcția constelației „ăgetătorului” din Calea Laptelui, direcție în care se află mulți nori de stele și centrul sistemului nostru

stelar, sau al Galaxiei noastre — cum i se spune acestuia.

Astronomii au putut spune că aud, în sfîrșit, „zgomote cerești”. Ce departe erau ele, însă, de sunetele armonioase pe care filozofii greci din vechime credeau că le emit sferele de cristal în mișcare, sfere pe care, chipurile, ar fi fost fixați aștrii cerești, ca niște cuie de diamant! Această „muzică a sferelor cerești” era un basm, ca multe alte basme ale antichității, pe cînd „zgomotele cosmice” sînt realități care au dat naștere unei noi ramuri a astronomiei — „Radioastronomia”.

Această știință folosește, în locul lunetelor și telescoapelor obișnuite, mari antene dirijate — „radiotelescoape” — cu care se prind slabele undele radioelectrice trimise de aștri. Cel mai mare radiotelescop este format dintr-un fel de „ogîndă” concavă alcătuită dintr-o rețea de fire și avînd 76 metri în diametru; el este de 16 ori mai mare decît cel mai mare telescop optic din lume și va intra în funcțiune în anul 1956.

Astronomii și-au pus întrebarea dacă soarele nostru nu trimite și el unde-radio; răspunsul la această întrebare a venit într-un mod cu totul neașteptat. În timpul celui de al doilea război mondial, s-a folosit

Nebuloasa „Voal” din constelația Lebedă, formată din gaze și pulberi.

mult tehnica de radio-locatie, radar; prin această tehnică se trimite spre anume obiecte unde radioelectrice scurte și se înregistrează intervalul de timp după care ele sînt reprimite prin reflexie. Căci, după cum sunetele sînt reflectate dînd un ecou, tot așa și undele scurte-radio ne dau, prin reflexie, „radio-ecoul”. Totul este să putem măsura foarte precis micul interval de timp dintre trimiterile undelor și primirea radio-ecoului — interval mic datorită faptului că undele acestea străbat foarte lute distanțele, înaintînd cu 300.000 km pe secundă. Or, știind viteza cu care se deplasează undele și timpul pe care l-au folosit pentru parcurgerea unei anumite distanțe, printr-o simplă împărțire, putem afla acea distanță. Cunoșcînd și direcția în care am trimis undele, putem localiza obiectul care a produs ecoul, adică îl putem radio-localiza (de unde numele tehnicii respective, de „radio-locatie”).

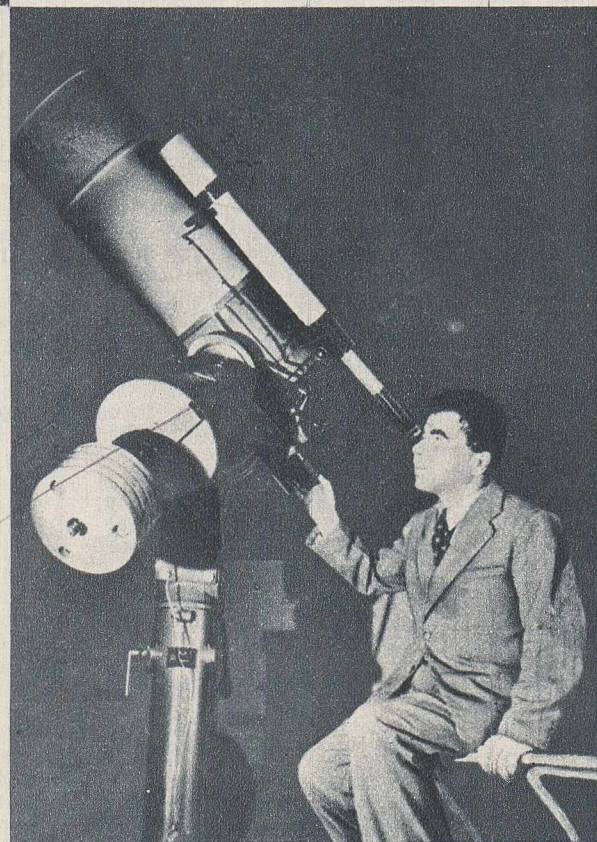
În acest fel, în timpul războiului, cunoșcîndu-se precis, cu ajutorul radio-locatiei, poziția avioanelor dușmane, ele puteau fi urmărite și atacate. În anul 1942, niște aparate radar, urmărind un grup de avioane germane, au avut la un moment dat recepționarea în-

Dar astronomii nu s-au mulțumit numai să primească undele radioelectrice trimise de aștrii cerești și de soare, ci și-au pus întrebarea dacă nu pot folosi tehnica radar pentru ca să trimită, la rîndu-le, radiounde spre corpurile cerești apropiate și să recepționeze apoi ecoul lor. Și întrebarea s-a transformat, după o vreme, în realitate. Visul milenar al oamenilor de a stabili contactul cu corpurile cerești a fost realizat pentru prima oară, în anul 1946. Departe încă de trimiterea unor rachete cu astro-nauți, s-au trimis doar unele impulsuri radioelectrice. Iată, deci, că acestea au fost primii mesageri trimiși de pe pămînt, spre lună. Radioundele au ajuns la suprafața lunii și s-au înapoiat, prin reflexie, după 2,56 secunde! Această experiență a fost concepută în U.R.S.S. de cunoscutul fizician Papalexi.

În trecut, astronomii au măsurat depărtarea pînă la lună și pînă la soare prin alte procedee, obținînd distanța soare-pămînt cu o precizie de 1/10.000. Noua tehnică radar va permite să se determine distanța cu o precizie mult mai mare. Va trebui, însă, să avem surse emițătoare radioelectrice foarte puternice, care să poată „bate” nu numai pînă la lună, ci și pînă la cele mai apropiate planete!

Radioastronomia s-a dezvoltat însă, mai ales, în legătură cu undele radioelectrice emise chiar de cor-

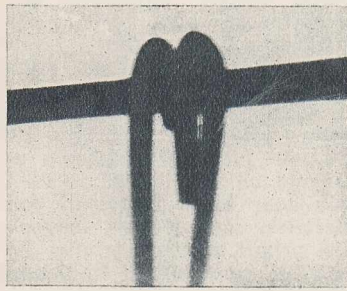
purile cerești. Cu toate că această știință este foarte tînără, ea ne-a adus, de pe acum, neașteptate cunoștințe despre aștri și univers. În primul rînd, ne-a permis să utilizăm noi căi de acces la aștri. Căci radioundele nu sînt absorbite, așa cum sînt razele luminoase, de norii de praf cosmic, și de aceea pot merge mult mai departe în spațiul din Galaxia noastră, bogat în astfel de praf. Cu fel de fel de instrumente, mai simple sau mai complicate, putem recepta astăzi undele radioelectrice pe care ni le trimite aștrii, începînd de la cele ce au o lungime de cîțiva centimetri, pînă la cele de 15-20 m lungime de undă. A vorbi însă cu stelele prin radio nu este un lucru atît de simplu. Trebuie descifrate hieroglife mai complicate decît toate scrierile ome-

Savantul sovietic V. Ambartsumian, o somitate în astronomie, studiind Galaxia.

nești. Se pun zeci și zeci de întrebări: de unde vin aceste radiounde misterioase, în ce condiții iau ele naștere, ce mesaje ne aduc ele despre aștri etc. Nu toate aceste probleme au fost lămurite. Chiar în cazul soarelui, cea mai apropiată stea, problemele ridicate de „zgomotul solar” sînt departe de a fi complet rezolvate. Totuși, cu privire la aceasta, astronomii au dat unele explicații. Cîteodată se observă

RÖNTGEN-UL ȘI GRINZILE DE BETON ARMAT

Rezultatul unei radiografii. Clișeul arată cu precizie că fierul din interiorul grinzii de beton este intact, nu prezintă nici o deteriorare.

Omul privi lung grinda de beton armat, apoi, arătând-o cu degetul, spuse scurt tovarășilor săi:

— Da, îi facem o radiografie...

Ți se pare ciudat, nu, cititorule? Recitești, desigur, rîndurile de mai sus și, în ultimă instanță, ajungi la concluzia că ai de-a face cu o greșeală de tipar. Altfel, cum ar fi? Radiografia se fac numai ființelor vii. Cum o să se facă radiografie unei grinzi de beton armat? Și cu toate acestea, așa este! Dacă n-ar fi numai în fotografie, ci a avea, în fața ta, cei trei muncitori din fața aparatului röntgen, pe care îi reprezintă fotografia de jos, ți-ar risipi îndată nedumerirea. În locul lor, vom căuta să te lămurim noi...

Unul din materialele cele mai frecvent folosite în arhitectura modernă este betonul armat—alcătuit din așa-numitul „fier-beton” și din beton. Din beton armat, se construiesc „scheletele clădirilor”, elementele lor de bază, menite să susțină greutatea de sute și sute de tone. Se întâmplă ca, uneori, după ani de rezistență mută, un asemenea „schelet” să se avarieze. Atunci e pusă în pericol întreaga clădire.

Pentru prevenirea unor asemenea situații, se întreprind cercetări la clădirile ale căror grinzi de beton armat sînt socotite „suspecte”. Dar munca aceasta de depistare a „leziunii” e anevoioasă și costisitoare.

Trebuie făcute sondaje, diferite probe și analize; dispozitivul supus examinării trebuie sprijinit, ceea ce necesită mult material lemnos și stînjește mersul lucrărilor...

Un colectiv de tehnicieni de la Întreprinderea nr. 3 pentru proiectări de construcții industriale din Budapesta, împreună cu un tehnician radiolog, s-au gândit să ușureze această muncă anevoioasă și, la capătul unor studii și experiențe migăloase, au elaborat o metodă nouă, rapidă și ieftină, pentru examinarea părților de construcții „bolnave”. Ei au fost primii care au izbutit să radiografieze elemente de construcție și să vadă astfel în interiorul grinzilor de beton și al elementelor de beton armat, așa cum vede medicul radiolog în interiorul corpului omenesc.

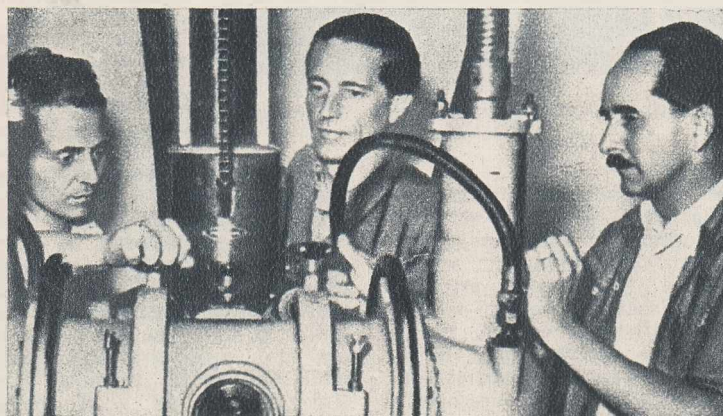
În ultimii ani, în R.P. Ungară au început să se folosească razele röntgen pentru examinarea unor obiecte de fier, plumb, alamă sau alte metale. Radiografierea obiectelor de beton și beton armat rămăsese însă fără rezultate, deoarece, spre deosebire de diferitele metale, betonul are o structură foarte poroasă și dispersează razele X. Munca perseverentă a celor șase cercetători a fost însă încununată cu succes: ei au reușit să descopere metoda de a elimina prin filtrare proprietatea betonului de a dispersa razele X.

Cu ajutorul radiografiilor făcute cu aparatul special construit, se poate stabili exact mărimea porțiunii pe care este deteriorată o grindă de beton și se poate localiza punctul unde este oxidat fierul-beton sau unde este putrezită o grindă de lemn. Aparatul este demontabil, poate fi deplasat cu ușurință, fiind așezat pe roți, iar pentru punerea lui în funcțiune nu se cere decît curent electric și apă.

Iată, dar, cum primele rînduri ale acestui articol vi se par acum firești...

(După „Béke és Szabadság”)

Trei dintre cei șase inovatori, alături de neobișnuitul aparat Röntgen.

creșteri brusce, foarte intense, ale radiației radioelectrice a soarelui care sînt legate de anumite fenomene pînă azi nedeplin lămurite, ce se petrec în soare. Urmărirea acestor fenomene pe soare are o mare importanță practică. Astfel, cu prilejul producerii unor anumite erupții, se observă pe pămînt o încetare bruscă a radio-recepției posturilor pe unde scurte îndepărtate, un fading brusc. Aceasta se datorește faptului că atmosfera înaltă a pămîntului nu mai reflectă undele radioelectrice ale acelor posturi, deoarece într-însa s-au petrecut anumite modificări electrice, în urma măririi brusce a radiației ultraviolete a soarelui, mărire determinată de erupțiile de care am vorbit. De aceea studiul soarelui prezintă o importanță foarte mare pentru radiocomunicațiile de pe pămînt. Printre-însul, astronomii sovietici și-au putut aduce în timpul războiului un aport prețios în conducerea operațiilor militare, care depindeau de radiocomunicații, făcînd precizări asupra tulburărilor din soare și ajutînd practic, prin aceasta, bunul mers al radiocomunicațiilor.

Prin asemănare cu soarele, se crede că și alte stele ar putea avea o radiație-radio analogă și că aceasta ar putea fi cauza „zgomotelor cosmice” descoperite la început. Ele ar fi mai intense în direcția Căii Laptelui, dat fiind că într-acolo se văd mai multe stele și, cum acestea se pierd toate într-o lumină difuză în Calea Laptelui, așa s-ar pierde și zgomotul-radio într-un zgomot continuu — „zgomotul cosmic”. Dar lucrurile nu stau tocmai așa. Față de toate celelalte stele, soarele e steaua cea mai apropiată de pămînt. Cu toată „apropierea” aceasta, emisiunea sa radioelectrică e destul de slabă. Așa stînd lucrurile, ce s-ar întîmpla dacă el s-ar afla la distanța stelelor? S-ar mai putea oare recepționa „zgomotul solar”? Bine înțeles că nu. Alte corpuri cerești decît stelele trebuie, deci, să producă „zgomotul cosmic”. Prima sursă emițătoare a fost descoperită în anul 1946, în constelația Lebedei, avînd o intensitate aproape ca a soarelui „calm”, deși distanța ei trebuie să fie de zeci de milioane de ori mai mare. Apoi, s-au descoperit numeroase alte radio-surse; numărul lor actual trece de sută. Dar ce sînt aceste „radio-surse”? Am spus că nu pot fi stele ca soarele nostru; dar atunci ce fel de aștri sînt? De-abia în ultimii ani s-au putut identifica obiectele cerești care produc aceste surse discrete de unde radioelectrice. Să începem cu aceea din constelația Taurului. Ea s-a dovedit a fi nebuloasa Crab, denumită așa din cauza asemănării ei cu un crab. Această nebuloasă are o structură filamentoasă, se extinde cu 1.100 km pe secundă și este vestigiul unui imens cataclism ceresc. În regiunea ei, astronomii chinezi au observat, în anul 1054 al erei noastre, o stea nouă, extrem de strălucitoare—o supra-novă. Astfel de apariții sînt explozii cerești ale unor stele care mai înainte au luminat cu străluciri mai mici de zeci de milioane de ori. La maximum de strălucire, dacă ar fi fost la aceeași distanță ca soarele, steaua de care am vorbit mai sus l-ar fi întrecut de 500 milioane ori! În momentul exploziei, steaua aruncă în spațiu o parte din învelișurile ei, care dau naștere nebu-

lozității ce o înconjoară. Apoi, după cîteva luni, revine la o strălucire comparabilă cu cea anterioară.

Reiese clar din cercetările de pînă acum că sursele discrete radio nu sînt punctiforme, așa cum arată toate stelele chiar cu cele mai mari telescoape, ci se prezintă sub forma unei mici suprafețe pe sfera cerească. Ele nu sînt deci „radio-stele” ci „radio-nebulose”. Mulți astronomi și fizicieni, printre care și cunoscutul astronom sovietic I. Sklovski—o autoritate în radioastronomie—au făcut o legătură între razele cosmice și undele radioelectrice. Razele cosmice care pătrund în atmosfera înaltă a pămîntului sînt formate din particule elementare atomice—în special nucleu de hidrogen—de foarte mari energii. După acești astronomi, în timpul unei erupții de supra-novă iau naștere particule cosmice primare printre care și electroni foarte rapizi ce se mișcă cu energii uriașe în slabele cîmpuri magnetice ale nebulozităților (unele din ele vestigii ale supra-novelor), dînd naștere, prin această mișcare, undelor radioelectrice. Razele cosmice sînt reîmprospătate în Galaxia noastră de exploziile supra-novelor, care au loc foarte rar, cam la două sute de ani o dată. Din cauza cîmpurilor magnetice slabe din Galaxia noastră, ele nu pot s-o părăsească, ci rătăcesc printr-însa pierzîndu-și însă energia după milioane și milioane de ani, prin lovirea cu atomii gazelor interstelare.

Galaxia noastră este formată din 200-300 miliarde de stele, gaze și praf cosmic, planete... Dincolo de ea sînt alte galaxii, alte așa numite universuri-însulă, la milioane de ani-lumină; cele mai îndepărtate dintre acestea sînt accesibile cu cel mai mare instrument actual, și se află la o distanță de unde lumina face două miliarde de ani ca să ne ajungă. Lumina ce ne parvine în acest moment plecat, deci, de acolo înainte ca viața să fi apărut pe pămînt! Aceste sisteme stelare sînt formate din aștri similari celor din Galaxia noastră. Este natural, deci, să ne așteptăm să primim și de la ele unde radioelectrice. Și, într-adevăr, s-au identificat unele radio-surse cu astfel de universuri-însulă mai apropiate, ca nebuloasa din Andromeda, cea din Triunghiul etc. Est impresionant să știm că primim unde radioelectrice de la asemenea obiecte, aflate la distanțe de milioane de ani-lumină!

Încă în urmă cu ani, astronomii au descoperit că majoritatea Galaxiilor au o formă spirală. Nu putea spune însă cu siguranță același lucru despre Galaxia noastră, pentru motivul că observarea formei ei era mult mai dificilă fiind așezată în interiorul ei. Cu ajutorul radioc astronomiei s-a putut însă răspunde în ultima vreme la întrebarea: Galaxia noastră are și ea o formă spirală și această realitate a putut fi constatată prin observarea unor nori de hidrogen care emit unde radio pe 21 cm. și care se află în brațele spiralei.

Din convorbirea cu aștrii prin radio, știința astronomiei înaintează cu pași uriași... Undele-radio vestigii ale unor catastrofe cosmice sau rezultat al unor fenomene electrice obișnuite în unele nebuloase, poartă cu ele secretele lucrurilor și împrejurărilor în care a luat naștere. Descifrînd mesajele lor, vom pătrunde tot mai adînc în tainele cosmosului.

ORAS la GRANITA

— reportaj scris special pentru „Flacăra” —

de Tadeusz SWITALA
ziarist polonez

Acolo unde apele repezi ale râului Oder fac un cot larg, înconjurând înălțimile, se află un orașel necat în verdeață, o așezare cu aproape patruzeci de mii de locuitori. Numele său este legat de unzișul pădurilor și de iarba ce înveșmintă colinele, presărate din abșug de mâna darnică a naturii — a lungul albiei râului. Dacă apuci pe aleea Slowacki și urci pe dealul acoperit de vii până în vîrf, ți se deschide sub ochi, întinsă ca-n palmă, panorama tregului oraș. Priveliștea, cu un lorit bogat, zîmbitoare sub revărea florilor din grădini, este getată doar de coșurile zvoite ale fabricilor și de turnurile ascuțite ale vechii primării și ale bisericilor. Zielona Gora (Muntele verde — t.) este o cetate poloneză durată timpurile de demult, cetate vestită prin vinurile ei și țesăturile înunate. Cetate în care țesătorii răzvrăteau adesea împotriva tronilor, iar serbările ce aveau la culesul viilor nu erau numai o prilej de bucurie pentru belugul recoltelor, ci, în primul rînd, o prilej de manifestare a luptei pentru o cultură națională, de primare a protestului muncitorilor și țărănilor împotriva asuririi naționale.

Zeci și zeci de ani, orașul a zăcut în lanțurile moșierilor prusaci, și zeci de ani, pseudosavanții prusaci s-au străduit să șteargă amintirile naționalității poloneze și să dovedească, în schimb, originea germană a orașului, zeci și zeci de ani, pumnul mîrșav al polișului prusac s-a abătut asupra patriei poloneze ce nu voia să-și lase grumazul. Zadarnic însă! Nemii își jertfeau viața spre a străna nevătamat graiul polonez, graiul și cîntecul polonez. Și astăzi, orașul a biruit împasurile și rădăni.

La 15 februarie 1945, ostașii germani au fost înfrinși de viteză armate din lume, armate ale mării Uniunii Sovietice. După ce a fost redat acest oraș Republicii Poloneze care acum era a poporului polonez. Obosit de lunga ocupație, disprețuiți de fasciști în retragere, orașenii, pe zi ce trecea, culosește în prospețe ale vieții noi, se bucurau de ea, o sorbea lacom, învingându-și bătăile inimii.

Am venit unul dintre primii veniți în acest oraș renăscut. Am venit cu o piine la subsuoară (pe care mama s-o dăduse

drum), am venit să lucrez, să construiesc, să apăr. Era primăvară și, în timp ce mîncam cea dintîi felie din piinea pe care o adusesem cu mine, priveam cu ochii mari, ca fermecat, verdeața tină și plină de sevă, minunîndu-mă în fața clădirilor vechi din piață. Ceasornicul primăriei a pecetluit în clipa aceea, cu glasul lui de aramă, cununia mea cu orașul. Căci era într-adevăr o cununie! Eram îndrăgostit nebun de frumusețea orașului. Prima noapte am petrecut-o visînd. Visam că mă plimb pe străzile întortochiate ale orașului, și în jurul meu răsăreau, ca din pămînt, fabrici uriașe, cărora închipuirea mea le dădea cele mai avîntate forme, blocuri muncitorești, cămine culturale, creșe și grădinițe de copii.

În zorii zilei, m-am prezentat la serviciu împreună cu ceilalți tovarăși. Am lucrat cu rîvnă; treptat, grupul nostru de pionieri s-a descotorosit de elementele slabe sau șovăielnice, de necinstiți și de bicisnici. Iar cînd se întîmpla să cadă vreunul dintre noi, lovit în toiul muncii de un glonte al dușmanului, deplîngeam pierderea lui cu demnitate, bărbătește. Așa a murit tovarășul Kazimierz

Acest tren electric, construit recent în uzinele poloneze, face legătura dintre Zielona Gora și restul țării.

Dziubek, fiu credincios al popcrului polon.

Au venit apoi de pe front soldații din divizia „Tadeusz Kosciuszko” și, fără să-și mai dezbrace uniforme militare, s-au și apucat să răstoarne primele brazde ale ogoarelor mănoase de pe Oder. Toamna, am mîncat cea dintîi piine polonă rodită de aceste pămînturi, de pămînturile noastre redobîndite.

★

Îngăduie-mi, dragă tovarășe din România, să te iau cu mine la o plimbare prin orașul meu. Să nu-ți fie teamă de arșiță; este după-amiază tîrziu și, în afară de aceasta, mai toate străzile sînt învăluite în umbra ploilor și arțarilor.

Să o luăm pe strada asta în jos. Vezi acolo, pe dreapta, niște hale de țesătură? Este o mare fabrică de textile — „Lina polonă”. Aici lucrează cîteva mii de muncitori, în

majoritate femei și tineret. Am să-ți dau acum și cîteva amănunte interesante în legătură cu viața acestui colectiv. Muncitorii ce-l alcătuiesc sînt fruntași ai muncii. În întîmpinarea zilei de 1 Mai, și-au îndeplinit toate angajamentele, depășind cu mult planul, așa că, la defilarea de 1 Mai, au mers în frunte. Nu le-a fost totuși prea ușor să cîștige această cinste. Fabrica întîmpină mari dificultăți cu livrările de materie primă. Prin urmare, fiecare kilogram de materie primă economisită, fiecare metru de țesătură de cea mai bună calitate reprezintă o contribuție la succesul luptei comune pentru îndeplinirea înainte de termen a planului de 6 ani.

În fabrică, există o hală specială denumită „școala lui Kovaliov”, unde, sub conducerea inginerilor și a celor mai buni țesători, muncitorii învață să folosească metodele înaintate sovietice.

Creșe, cămine, școli, biblioteci, teatre, cinematografe, terenuri sportive, parcuri de odihnă — toate acestea pentru poporul muncitor.

Un spectacol în aer liber dat de un ansamblu de cîntece și dansuri venit în turneu.

Mulți dintre muncitorii fabricii „Lina polonă” sînt deputați în Sfalul popular voevodal și orașenesec.

Peste drum, chiar în fața porților întreprinderii, se afla vila fostului ei director — un capitalist german. Acum, acolo sînt instalate creșa și grădinița de copii, iar în clădirea aceea mare de alături, se află internatul pentru fete al Școlii profesionale textile. Elevele sînt, în cea mai mare parte, fiice ale țăranilor muncitori. Învățămîntul are o durată de 3 ani. Timpul liber, cînd n-au nici cursuri, nici practică, elevele și-l petrec pe terenul sportiv sau repetînd în ansamblul de cîntece și dansuri. Marysia Wesolowska se pricepe nu numai să lege într-o clipă un fir rupt la un război, dar știe să și cînte, cu o simplitate înduioșătoare, un cîntec popular, împletindu-și glasul cu al celorlalte fete din ansamblu.

Vezi colina înverzită din fața fabricii? Probabil că pentru dumneata priveliștea unei vii este destul de obișnuită. Villele sînt doar una dintre numeroasele bogății naționale ale patriei dumitale. Pentru noi însă, pentru polonezi, este ceva cu totul excepțional. Gîndește-te: o vie în mijlocul unui oraș industrial! Ne și place, de altfel, să ne mîndrim cu ea față de oaspeți, mai ales că vinurile din Zielona Gora sînt delicioase.

O clipă numai: să așteptăm să treacă autobusul roșu al întreprinderii de transporturi din oraș, care a luat ființă aici, abia de cînd avem un guvern popular. Ei, acum putem traversa strada. S-o luăm la stînga, pe ulicioara asta pe care se înșiră grămezi de pietriș și de materiale de construcție. Nu mai departe decît acum un an, pe locurile astea se găseau numai livezi de meri și pruni. Astăzi, printre pomi au răsărit construcțiile unui cartier muncitoresc; toată partea aceasta a orașului s-a transformat într-un cartier uriaș, așa cum întîlnești peste tot în patria mea. Locuitorii se clădesc aici sînt moderne, înzestrate cu instalații de baie, gaz și

electricitate. Uite, acolo în mijloc, vezi construcția aceea înaltă? Este școala cea nouă de șapte ani pentru copiii din cartier. Comitetul Frontului Național a înscris în programul electoral, cu prilejul alegerilor pentru Statul popular orașenesec, construirea a două școli noi. Alegătorii au avut prilejul să se convingă încă o dată, cu ochii lor, că în Republica Populară Polonă, angajamentele nu sînt vorbe în vînt.

Fetița aceea care iese acum din magazinul deschis de curînd în cartierul muncitoresc, ținînd grîjulie, cu amîndouă minulele, o oală cu lapte, n-o să mai fie nevoită la anul să-și obosească picioarele ducîndu-se tocmai în capătul celălalt al orașului la școală. Ca să vezi cît de „isteți” au fost capitaliștii cînd s-au gîndit să construiască toate școlile la un loc, în partea opusă a orașului! Faptul acesta a fost ca o stavilă în calea progresului și acum trebuie să căutăm să reparăm răul pricinuit de interesele de clasă ale foștilor stăpîni din partea locului.

Să intrăm pe aleea aceasta umbrită. Grupul de clădiri cu trei etaje pe care-l vezi aici este spitalul voevodal, un spital cu peste 400 de paturi, înzestrat cu cele mai moderne instalații medicale. Alături de el, se află centrul de colectare a sîngelui, înființat anul trecut. Este una dintre instituțiile medicale cele mai bine amenajate din Republica Populară Polonă.

Ai observat tînăra pereche care a trecut pe lingă noi mai adineauri? El împingea un cărucior în care se afla un copil, un băiețuș vîoi, iar dînsa ținea de mîna o fetiță ceva mai răsărită decît băiețușul. Zici că nu-ți mai aduci aminte, fiindcă au trecut pe aici o mulțime de perechi cu copii. Să nu crezi că aleea asta este anume rezervată pentru plimbările lor zilnice. Nu! Pretutindeni vei întîlni copii. Și trebuie să-ți destăinuiesc un lucru. Statisticile arată că orașul are cea mai ridicată natalitate dintre toate localitățile Republicii Populare Polone.

Acum, ai să-ți dai seama de ce nu putem prîdidi cu construcția creșelor și a grădinițelor de copii.

Da, e într-adevăr un lucru deosebit de important; dar să ne întoarcem la tînăra pereche care a ieșit la plimbare, și despre care îți vorbeam adineauri. Îi cunosc bine pe amîndoi. Se numesc Jan și Zosia Morawski. Tovarășul Morawski este strungar la Fabrica de mașini de pieptănat bumbacul și depășește, în medie, norma cu 140%. Mașinile produse de fabrica în care lucrează el vor utila filatura care se construiește în momentul de față în voevodatul Bialystok. Tovarășul Morawski este un cunoscut raționalizator, foarte apreciat la el în întreprindere. A perfecționat în ultimul timp o serie de dispozitive pentru fabricarea diferitelor piese ale mașinilor de pieptănat, și mulțumită lui întreprinderea a realizat în cursul anului o economie de 400 mii zloti. Colectivul fabricii de mașini de pieptănat obține mereu noi succese datorită activității rodnice a organizației de bază.

Iar Comitetul de întreprindere, de sub conducerea tovarășului Skubiszewski, ține regulat ședințe. La aceste ședințe, se analizează în ce măsură angajamentele luate au fost duse la îndeplinire și, totodată, se descoperă cauzele pentru care unele dintre aceste angajamente n-au fost îndeplinite. Critica de jos e primită cu toată atenția ce i se cuvine și munca politică de masă stă zilnic pe primul plan. Dacă voi adăuga că fabrica sprijină Stațiunea de Mașini și Tractoare din Krosno, raion în care țăranii sînt din ce în ce mai mult antrenați spre sistemul gospodăriilor colective, sînt sigur că vei înțelege și mai bine realizările fabricii în ceea ce privește îndeplinirea înainte de termen a planurilor de producție.

Să trecem acum prin acest mic scuar. Bulevardul ce se deschide în fața noastră, cu trotuarele mărginite de un gard viu, se numește bulevardul Stalin. Dar mi se pare că ai cam obosit. Vrei să ne odihnim oleacă? Uite acolo, lingă mo-

numentul eroilor Armatei Sovietice, o bancă liberă.

Păcat că nu ai avut prilejul să privești bulevardul atunci cînd au loc serbările culesului viilor: e înțesat de oameni de la un cap la altul. Mi-ar fi greu să-ți descriu în cuvinte această festivitate unică în cuprinsul Republicii Populare Polone. Coloanele de oameni se desfășoară aidoma unui covor înflorat, înaintînd în cîntece și dansuri, purtînd pancarte pe care sînt înscrise succesele de peste an.

Tînărul care ne-a salutat adineauri este Jan Kotala. E grăbit, fiindcă se duce, probabil, la un antrenament: Kotala este cel mai bun jucător de fotbal din echipa întreprinderilor de construcții de oțel „M. Nowotka”. Nu demult, Kotala și-a pus semnătura pe două documente de o deosebită importanță. În primul rînd, a semnat Apelul de la Viena, apoi angajamentul în întîmpinarea zilei de 22 iulie, ziua eliberării Poloniei de către Armata Sovietică. Kotala este un muncitor foarte conștiincios. Și ca el, sînt mulți alții în întreprindere. Fiindcă, trebuie să-ți spun, aici se execută comenzi pentru marele combinat Nowa Huta mîndria industriei noastre socialiste!

Ce oră să fie? Probabil aproape 19. Așa cred, cel puțin, judecînd după mulțimea trecătorilor ce se îndreaptă grăbiți în aceeași direcție. Vezi unde se duc? Acolo se află teatrul din Zielona Gora, iar dincolo, pe partea cealaltă a bulevardului, cinematograful „Nelsa”.

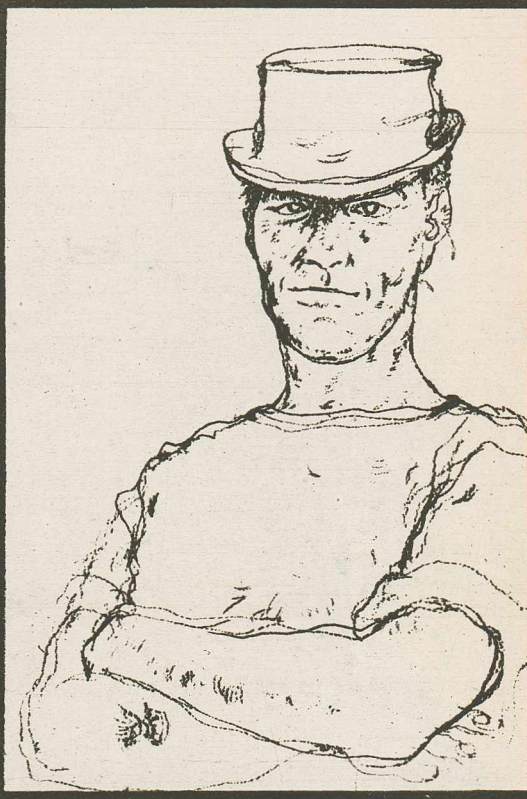
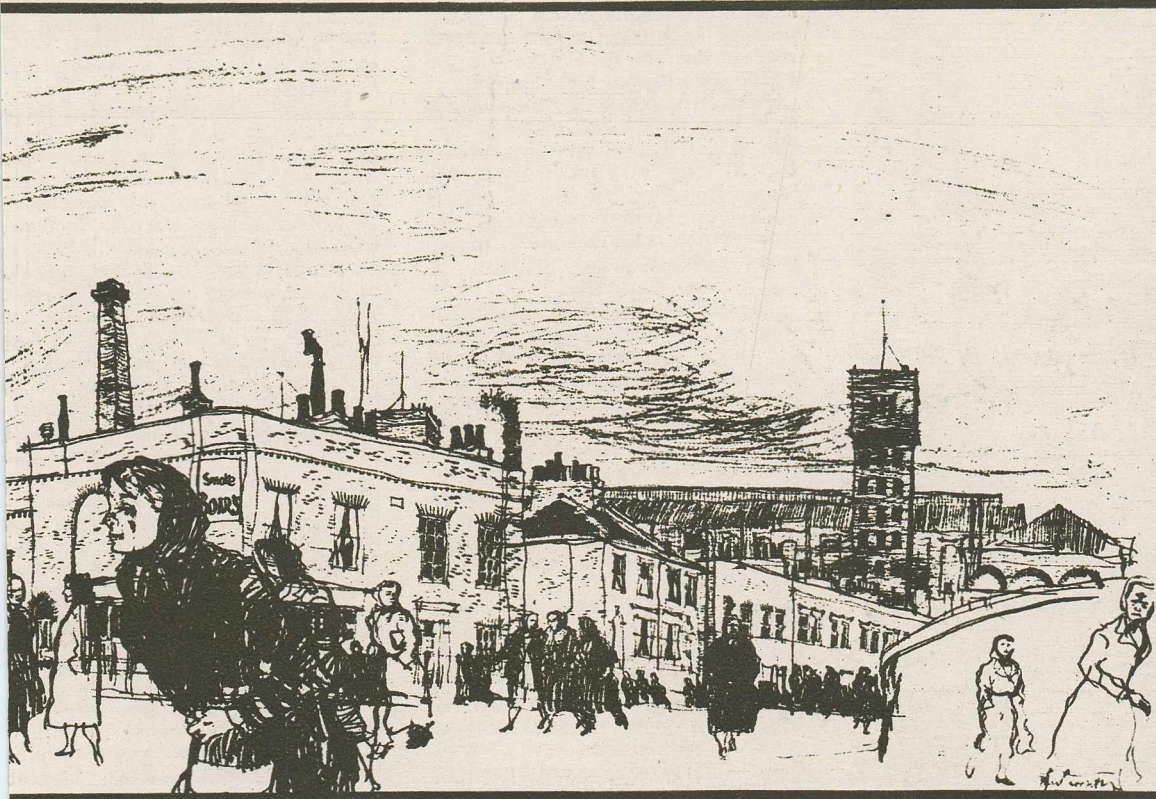
Cunoști — nu-i așa — numele acesta? E numele rîului ce se varsă în Oder, alcătuiind împreună cu acesta frontiera dintre Republica Populară Polonă și Republica Democrată Germană. E primul caz în istoria relațiilor dintre poporul polon și cel german, cînd un rîu, în loc să despărțea aceste popoare, le unește printr-o legătură trainică de prietenie. Am fost de curînd la Slubice, un orașel de pe malul Oderului, și acolo am văzut, de partea cealaltă a Oderului, pe muncitori germani desfășurînd o pînză imensă, pe care scria în limba polonă „Przyjazn” (Prietenie). La rîndul nostru, le-am strîgat pe nemîiște „Frieden” (Pace). Mai tîrziu tineretul a aprins focuri pe malul rîului, în semn de prietenie, și a cîntat ore în șir minunate cîntece. La sfîrșitul săptămîinii prieteniei germano-polone, organizat în R.D. Germană, a avut loc, pe podul de peste Oder, întîlnire unei delegații de locuitori ai orașelului polonez Slubice cu delegația orașelului german Frankfurt. Delegația germană ne-a dăruit portretul tovarășului Boleslaw Bierut iar noi, la rîndul nostru, le-am oferit portretul lui Wilhelm Pieck.

Mai este nevoie oare să explicăm semnificația adîncă a unor asemenea relații între două popoare

★

S-a înserat. Treptat, treptat, orașul se pregătește de culcare. Mamele își sîrăută copiii, urîndu-le noaptea bună. Sirena întreprinderilor „Nowotka” vestește sfîrșitul zilei de muncă.

Și dumneata, probabil, prieten din Republica Populară Romînească, te duci să te odihnești. Mîine te așteaptă noi sarcini. Amîndoi știți bine cît de importante sînt sarcinile noastre comune. De aceea noi, cei ce construim, le-am dat un singur nume: lupta pentru apărarea păcii.

Vestita fabrică de chibrituri „Bryant and May”. La grevele care aveau loc odinioară în această întreprindere, a luat parte și Eleonora, fiica lui Karl Marx, precum și scriitorul Bernard Shaw.

Portretul lui Lennie Baxter, muncitor în port și activist sindical.

East-End cartierul mizeriei

— Text și desene de Paul HOGARTH —

Paul Hogarth

„Flacăra”, care a mai prezentat cititorilor săi unele lucrări ale lui Paul Hogarth, aduce de astă dată în paginile de față nu numai o serie de alte desene, dar și un articol al artistului, apărute în revista poloneză „Swiat”. În acestea, pictorul, prezentând cartierul londonez East End, își exprimă încă o dată ura sa împotriva imperialismului și dragostea sa pentru pace.

La est de Tower Bridge, cît vezi cu ochii, se întinde cartierul londonez East End, hotărnicit la nord de Islington, iar la sud de Tamisa. Pe această întindere vastă, nu se află altceva decît un conglomerat de suburbii, mai bine zis de orășele ca Stepney, Poplar, Hackney și Bethnal Green. Populația East End-ului numără peste un milion de suflete, ceea ce dă acestei așezări londoneze dreptul de a fi considerată drept unul dintre cele mai mari cartiere nuncitoarești din lume.

În apropierea vestitului turn al închisorii Tower of London, comunistul Solly Kaye vorbește muncitorilor.

Pereți murdari, scări dărăpănate, gata să se prăbușească. În asemenea condiții locuiesc muncitorii din East End.

În decursul secolului al XIX-lea Londra s-a dezvoltat în toate direcțiile. Între anii 1800 și 1830, populația acestei capitale de imperiu colonial a crescut de la 865.000 până la 1.500.000, iar în cursul următorilor 20 de ani a mai sporit cu încă un milion. De la o vreme, însă, înmulțindu-se peste măsură numărul fabricilor, atelierelor, uzinelor și șantierelor navale, orașul a devenit înăbușitor. Atunci, bogătașii s-au mutat afară din oraș, pe pământurile unor sate din împrejurimi, ai căror locuitori fuseseră aduși la sapă de lemn în urma jafului negustorilor și cămătarilor.

Cum nu-i dădea mâna să-și mute gospodăria, așa cum făceau bogătașii, populația săracă a Londrei a fost nevoită să rămână în oraș, în cartiere și imobile supraaglomerate, înghesuite unele în altele în jurul atelierelor întunecoase și mizere. De-a lungul ambelor maluri ale Tamisei, pe o suprafață de câțiva kilometri, s-au construit șantiere navale și depozite: flota comercială a Angliei descărca aici cantități din ce în ce

mai mari de materii prime — fruct al exploatării nemiloase a popoarelor subjugate din Africa și India. Cu anii, cartierul londonez East End a devenit un simbol al mizeriei, al înjosirii omenești și exploatării. Aci, bărbați, femei și copii, a căror zi de muncă se prelungea până târziu, noaptea, în condițiile cele mai mizere, făureau prin truda lor grea, uriașele averi ale exploataților. Spre acest iad al muncii jefuite, se îndreptau și miile de muncitori evrei fugiți de persecuțiile din Polonia și din Rusia țaristă de odinioară — dar care, prin fuga lor, nu reușeau să realizeze altceva, decât schimbarea unei vieți de mizerie cu alta și mai rea.

De îndată, însă, ce i-a devenit clară linia luptei pentru o viață mai bună, populația din East End n-a întârziat să se organizeze împotriva proprietarilor de bănci și fabrici. Așa se face că, prin 1880, primele organizații ale mișcării socialiste din Marea Britanie își găsesc câmp prielnic de activitate tocmai aci, în acest cartier năpăstuit al Londrei. Tot aici,

cresc conducători care ajung curînd în primele rînduri ale mișcării sindicatelor profesionale ce începeau să ia ființă, unind laolaltă zeci de mii de muncitori din fabrici, pînă atunci neorganizați.

Șantierele navale și fabricile din East End au fost un adevărat leagăn al întregii pleiade de conducători ai mișcării muncitorești din Marea Britanie. De aci au pornit asemenea oameni neînfricați, ca Ben Tillet, care a condus marea grevă a muncitorilor docheri, izbucnită în anul 1889.

Faptul că Partidul Comunist Englez este moștenitorul tradiției de luptă necontenită împotriva patronilor exploatați, împotriva șomajului și fascismului care au căutat să se cuibărească temeinic și în East End, faptul că Partidul Comunist Englez este conducătorul încercat al acestei lupte neabătute — s-a dovedit cu prisosință și în anul 1930, de pildă. Organizația fascistă din Anglia, condusă de Oswald Mosley, făcuse tot ce-i stătea în puteri spre a semăna discordia între muncitorii evrei și cei creștini. Dar muncitorimea conștientă veghea și lupta. Șirul de lupte aprige împotriva fascismului și-a atins apogeul în așa numita „bătălie din Cable Street“, astăzi legendară, în care unelțiile fascistilor lui Mosley au fost definitiv zdrobite. Nimeni din această parte a Londrei nu uită că atunci întreaga populație a cartierului

Stepney a ieșit în stradă pentru a-i alunga pe fasciștii care, sub ocrotirea poliției, încercaseră să treacă încononați prin East End. Și nimeni nu uită că muncitorii au învins.

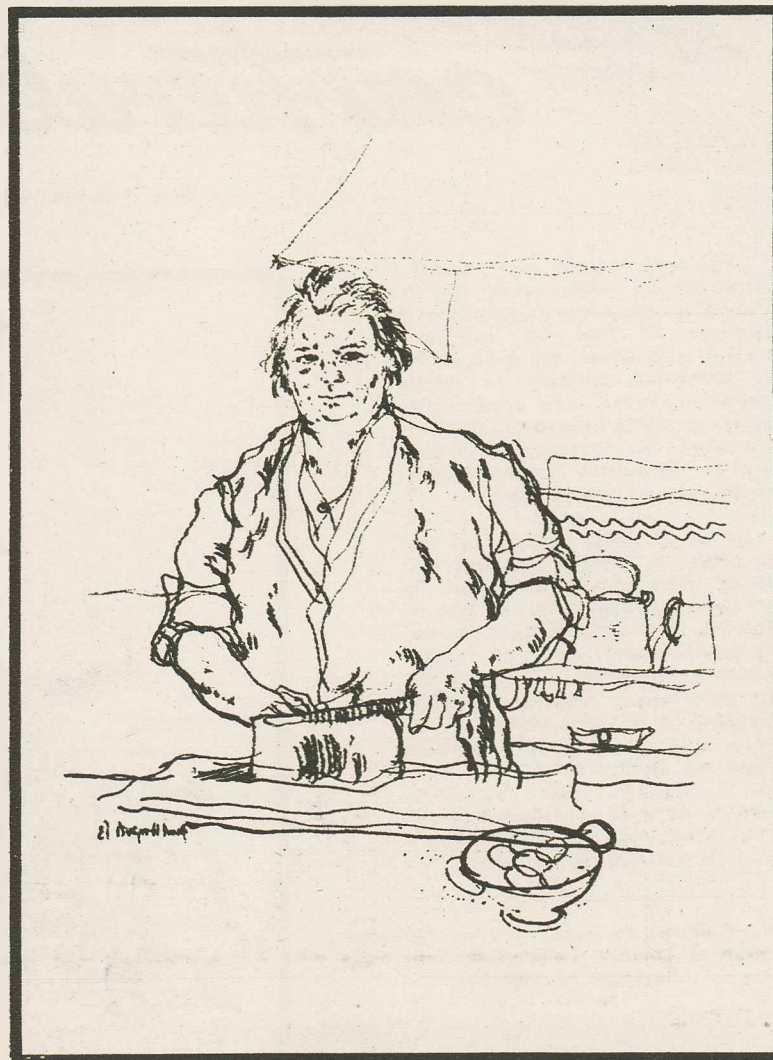
Au venit anii de război. Dintre toate orașele mari și mici ale Marii Britanii, bombardate de aviația hitleristă, cartierul londonez East End a avut cel mai mult de suferit. Incendiile uriașe, stîrnite de bombe azvirlite pe malurile Tamisei, au transformat în ruine vechile șantiere navale și depozite din East End. Bombele germane și rachetele V¹ și V² au ucis mii și mii de locuitori ai acestui cartier.

Populația East End-ului, ca și toate popoarele ce au suferit ororile hitleriste în timpul ultimului război, are astăzi toate motivele să țină minte calamitățile provocate de agresorii hitlerști.

Astăzi, zidurile clădirilor din East End sînt acoperite cu sute de inscripții care exprimă protestul indignat al poporului englez și al lumii întregi împotriva criminalei remilitarizări a Germaniei occidentale și a refacerii sîngerosului Wehrmacht nazist.

Populația din East End își continuă lupta. Și, ca întotdeauna, ea luptă pentru o cauză justă. De data aceasta, East End-ul luptă, laolaltă cu toate popoarele lumii, pentru stabilirea unei păcii trainice pretutindeni pe globul pămîntesc.

Mrs. Sexton, bucătăreasă la postul de pompieri din East End.

ă boală trebuie neapărat îngrijită într-un spital de specialitate, întrucât tratamentul ei este al complex. În orice caz, dată vindecată, ea nu mai produce recidive.

O altă formă a inflamației corneei este cherațita tuberculoasă. I ea produce tulburări subiective, însă mai puțin marcate.

Boala durează câțiva ani, cu perioade mai acute, care pot ține câteva luni. Pentru îngrijirea ei, se impune neapărat internarea într-un spital unde, cu mijloacele moderne de tratament ce ne stau azi la dispoziție, poate fi vindecată.

Acestea sînt, pe scurt, cherațitele cele mai frecvente.

O ȘCOALĂ A ARTEI COREGRAFICE

ve din anul V executînd un exercițiu la bară.

Tov. Ionescu Cornel din Birzova, Ionul Lipova, reg. Arad, ne-a rut lămuriri asupra activității olui medii de coregrafie din scolare.

Inainte vreme, la noi în țară nu a existat nici o școală de stat de coregrafie. Existau o sumedenie de școli particulare, pe care nu le puteau însă urma în majoritatea cazurilor, cit copiii oamenilor avuți. Melele de predare difereau de la școală la altă, iar profesorii însemiteau elevilor, de cele mai multe ori, cunoștințele destul superficiale, mai mult o plăsură hibridă a fanteziei lor de-așa-numitul abcedar al osului clasic. De aceea, pînă ultimii ani, a fost greu de aluit un corp de balet omogen, e să se integreze într-un stil itar de dans, cit mai apropiat cerințelor artei realiste. După eliberarea țării noastre, lăta cu dezvoltarea tuturor arilor artei, a apărut și neceatea creării unei școli care să gure cadre bine pregătite de nsatori. În 1949, a luat ființă Școala ie de coregrafie din București, anizată după sistemul școlilor

de același fel din Uniunea Sovietică.

În anul întii, sînt admisi elevi care au absolvit două clase elementare și care dovedesc aptitudinile speciale pentru dans. Școala asigură elevilor atit pregătirea teoretică obișnuită din cursul elementar și mediu, cit și pregătirea de specialitate, îndeosebi cea practică. Micuții dansatori învață istoria muzicii, a teatrului și baletului, iau lecții de muzică și-s însușesc practic tehnica unor variate genuri de dansuri: clasice, de caracter, istoric și popular.

Această varietate de dansuri a putut fi apreciată și la ultima producție de sfîrșit de an a Școlii medii de coregrafie, care a avut loc nu demult. Fiecă un interpret duete clasice, menuet, dans spaniol, tirolez, tarantella, dansuri chinezești sau fragmente din balet ca „Lacul lebedelor” sau „Călărețul de aramă”, elevii au făcut dovada unei temeinice pregătiri, prin siguranța și eleganța mișcărilor, prin unitatea de stil și prin omogenitatea dansurilor de ansamblu.

Ținuta artistică superioară la care s-au prezentat elevii școlii de coregrafie în cadrul acestei producții de sfîrșit de an se datorește, în cea mai mare măsură, muncii perseverente a grupului de profesori, printre care se numără maestrul Anton Romanovski, artist emerit al R.P.R., laureat al Premiului de Stat, Bella Balogh, Gelu Matei, Cora Benador, absolventă a Școlii de coregrafie din Leningrad, Suzi Rumlur, Alexandru Mihailovici, Clara Voini și alți primi soliști și soliști ai Teatrului de Operă și Balet al R.P.R.

Un lucru deosebit de valoros în sistemul de predare al Școlii medii de coregrafie este atenția specială ce se acordă studierii dansului popular. În felul acesta, dansatorii de frunte de mîine nu vor fi stăpîni numai pe limbajul dansului clasic, ci și cunoscători ai dansului nostru popular, prin însușirea căruia ei pot să-și îmbogățească necontenit posibilitățile de exprimare artistică.

DESPRE FOTOGRAFIA ÎN CULORI

ăspunzînd dorinței tov. Al. Stenescu din Mărășești, reg. Birlad, e se interesează de problema lizării fotografiilor, publicăm terialul de față despre fotografia în culori.

Ebine să precizăm de la început că prin fotografia în culori înțelegem imaginea care a fost înregistrată de aparatul fotografic, în culorile ei naturale, și nu portretul sau sajul, fotografiate și pastede mina omului. Fotografia în culori se bazează teoria tricoloră a vederii, că pe proprietatea pe care o ochiul de a înregistra culore bază din cîmpul lui vizual. Țria aceasta a vederii în cu-a fost formulată prima oară savantul rus M. V. Lomonosov, care a arătat cum reacționează ochiul în fața culorilor damentale ale spectrului solar u, verde și albastru). ōrnind de la acest principiu, ajuns la realizarea imaginii grafice în culori, care s-a ut obține prin mai multe edee tehnice, dintre care cel răspîndit— așa-numit subctiv — se bazează pe reținerea lumină a anumitor canți de radiații roșii, verzi și astre.

registrarea imaginii în cu-

lori se face pe film special fabricat, cu trei straturi de emulsie, fiecare din aceste straturi fiind sensibil la una din culorile fundamentale ale spectrului. Astfel, primul strat de emulsie, adică cel aplicat direct pe film, este sensibil la culoarea roșie, al doilea, aplicat peste acesta, e sensibil la verde, iar al treilea — ultimul, aplicat spre exterior — este sensibil la albastru. Intre acesta din urmă și cel de al doilea strat, se aplică un filtru galben, care are rolul de a opri radițiile albastre să pătrundă mai departe. Fabricarea negativului color este deci foarte complicată, după cum foarte complicată este dezvoltarea unui astfel de negativ, care se face cu soluții revelatoare speciale. În primul rînd, doza și echilibrul celor trei straturi de emulsie trebuie să fie atit de perfecte, încit, în timpul dezvoltării, să apară pe film și toate celelalte culori, în afară de cele fundamentale și care se obțin prin suprapunere de radiații diferite.

Procesul fotografierii în culori este de asemenea foarte pretențios, el deosebindu-se de cel specific fotografiei alb-negru atit prin timpii de expunere, cit și prin felul de iluminare a obiectului.

În general, cele trei straturi de emulsie, pentru a fi impresionate, cer o expunere mai lungă

decit la filmul alb-negru. Cit privește iluminarea, ea trebuie făcută cu multă pricepere, căci tonalitatea culorilor poate fi simțitor modificată prin compoziția spectrală a luminii.

Pe de altă parte, lumina artificială, adică aceea produsă de sursele mecanice ale fotografului, diferă de aceea a soarelui, așa că pentru fiecare din aceste lumini există cîte un negativ special: negativ de zi — pentru lumina naturală — și negativ de noapte — pentru lumina artificială.

În sfîrșit, la fel de complicat este și procesul de obținere a pozitivului de pe negativ; această operație cere folosirea a numeroase filtre pentru fiecare din cele trei culori, aceste filtre avînd rolul de a controla abaterile de la echilibrul ideal al culorilor și de a elimina anumite dominante de culoare provenite din cauza luminii sau a radiațiilor unor elemente nepotrivite, aflate în apropierea obiectivului.

Mai trebuie menționat că există și alt fel de filme, numite reversibile, foarte utilizate în reportaje și în fotografiari cu caracter de studiu științifice, ale căror emulsii elimină procesul copierii, imaginea pozitivă fiind obținută în urma tratării cu diferite băi, pe aceeași peliculă care a servit la fotografiere.

BORIS SPASSKI

Tovarășul Gabriel Nicolescu, elev la Școala medie tehnică de construcții din Constanța, ne-a cerut să publicăm un material despre tînrul maestru internațional de șah Boris Spasski.

„Un mare viitor are silitorul elev de 11 ani din clasa a 5-a a Școlii nr. 174 din Leningrad, Boris Spasski. Boris este unul dintre cei mai tari jucători tîneri de categoria întii din țară. În semifinala campionatului de juniori al R.S.F.S.R., terminat de curînd, el a ocupat locul al II-lea, rîmînînd la număr o jumătate de punct în urma învingătorului, candidatul de maestru Krogius”.

Spasski, împreună cu antrenorul său A. Toluş, analizează o partidă.

Așa scria în 1948, în revista „Șahmatî v S.S.S.R.”, maestrul V. Zak, într-un articol consacrat răspîndirii șahului în rîndurile școlarilor din Leningrad. De atunci, părerea aceasta a fost pe deplin confirmată. Tînrul Spasski s-a arătat a fi unul dintre cele mai mari talente care s-au ridicat din rîndurile șahiștilor sovietici în ultimii douăzeci de ani. După repetate succese în concursurile juniorilor, el a început să se afirme în competițiile Leningradului, iar în 1953, pe baza rezultatelor obținute, organizația șahistă sovietică l-a considerat suficient de tare pentru a-l trimite la marele turneu internațional de la București. Spre surprinderea multora, Boris Spasski a reușit atunci să se claseze pe locurile V-VII, la egalitate cu marii maeștri I. Boleslavski și L. Szabó, și înaintea lui Barcza, O'Kelly, Sliwa, Filip etc. Lumea șahistă se aștepta ca noul maestru internațional (ti-

lul acesta l-a fost acordat de Federația Internațională de Șah în urma succesului său de la București) să fie acum „lansat” în arena concursurilor. Dar organizația șahistă sovietică a procedat alt fel. Elevul Spasski s-a întors la școală, pentru a-și termina studiile. Doar în vacanță juca șah, de obicei în campionatele Leningradului și în campionatele U.R.S.S. Interchipe, obținînd mereu rezultate importante. În același timp, sub conducerea marelui maestru internațional Alexandr Toluş, el continua pregătirea șahistă.

Rezultatele acestei pregătiri s-au arătat curînd. Jocul lui Boris Spasski s-a maturizat rapid, ajungînd la un înalt nivel. La sfîrșitul anului 1954, cînd s-a înscris în semifinalele campionatului U.R.S.S., el era egal cu cel mai bun dintre participanți. Calificarea sa în finala campionatului n-a constituit o surpriză prea mare — șahiștii sovietici cunoscînd forța lui Spasski.

CUM SĂ ÎNȚELEM MUZICA

III — Motivul conducător și tema conducătoare

Nu încapă nici o îndoială că mulți dintre cei ce urmăresc rubrica de față au ascultat, în sala de concert sau în fața aparatului de radio, acea răscolitoare capodoperă a muzicii noastre vocal-simfonice care este oratoriul „Tudor Vladimirescu” de Gb. Dumitrescu. Cititorul își aminteste desigur de fragmentul melodic, clocotind de minie și revoltă, care însoțește versurile: „Vai de neamul cloocesc/Fiară cu chip omenesc”. Ceea ce face această idee muzicală de neuitat este, pe lîngă profilul său pregnant, caracteristic, (un șir coborîtor de sunete sacadate, urmat de altul ascendent, ca o amenințare care crește) și faptul că ea se repetă de-a lungul oratorului, subliniînd ideea revoltei, a neîmpăcatului hotărîri de război și a țăranimii împilate.

Utilizarea unei idei muzicale cu rol conducător, pe parcursul unei compoziții ample, este un procedeu frecvent în muzică. După cum această idee muzicală conducătoare este reprezentată printr-un motiv sau printr-o temă, ea va purta numele de motiv conducător (leit-motiv), sau temă conducătoare (leit-temă).

Cea mai largă întrebuintare o au motivele și temele conducătoare în muzica de operă — cu precădere în creațiile de acest gen ale lui Wagner, Mussorgski, Ceikovski. Uneori, ele exprimă trăsătura morală dominantă a personajului, ca, de pildă, motivul orchestral colțuros și dur al hatmanului Mazepa din opera cu același nume a lui Ceikovski. Este interesant că, deși Mazepa nu este înfățișat de-a lungul operii cu o viață sufletească complexă, cu trăsături adînc omenești, însuflețit de o mare iubire pentru Maria, apariția sa este întotdeauna subliniată de orchestră numai prin acest leit-motiv aspru, care pare să atragă atenția asupra esenței reale a personajului — trădător al lui Petru cel Mare și ucigaș al lui Cociubei. Adevsea, în vederea unei caracterizări cit mai complete, compozitorul recurge la mai multe idei muzicale conducătoare, intruchipînd fiecare cîte o latură sufletească a personajului. Imaginea muzicală a lui Boris Godunov este realizată de Mussorgski prin folosirea unor leit-motive care exprimă fie dragostea țarului pentru copiii săi, fie conștiința măreției și puterii sale, fie cumplita suferință și remușcări pe care le produce amintirea crimei. Fiecare din aceste leit-motive apare ori de cîte ori sufletul țarului este stăpînit de unul din sentimentele corespuzătoare.

În spectacolul de operă, apariția motivelor și temelor conducătoare este legată, așa cum s-a putut desigur observa din considerațiile de mai sus, de apariția sau revenirea personajelor, împrejurărilor etc. a căror expresie muzicală o constituie. Uneori, ele preced apariția scenică, vizuală a personajelor, pregătind atmosfera psihologică și

În finală, a avut de jucat cu 19 dintre cei mai buni șahiști ai Uniunii Sovietice, mari maeștri și maeștri. El a reușit performanța excepțională de a se clasifica pe locurile III—VI, la egalitate cu campionul mondial Mihail Botvinnik, cu marele maestru Tigran Petrosian și cu maestrul Gheorghî Ilivițki.

Un astfel de succes amințește de începuturile carierei șahiste a multor jucători mari ai trecutului și în special de Capablanca și Alehin. Capablanca a cîștigat un meci pentru campionatul Cubei la vîrsta de 12 ani, dar abia la 20 de ani (în 1908) s-a afirmat în arena internațională, cîștigînd un meci la Marshall. Tot la 16 ani, ca și Spasski, a jucat și Alehin la primul turneu internațional (1908), dar... cu mai puțin succes. Dacă scotim că și Botvinnik, și Bronstein și-au cîștigat titlul de maestru la 16 ani, constatăm că există premisele ca Spasski să meargă pe calea acestor mari campioni.

prevenind deci pe spectator, prin intermediul muzicii, în legătură cu cele ce se vor petrece pe planul acțiunii dramatice. Tema elegiacă exprimînd dragostea nefericită a lui Herman se aude în orchestră, în primul act al „Damei de pică”, înainte ca eroul să și apară în mijlocul prietenilor săi; muzica creează astfel cea atmosferă care ne face să așteptăm ceva trist, dureros, și să simțim cit se poate de firească apariția îngînduratului și sumbrului Herman. În multe cazuri, însă, prezența în orchestră a unui leit-motiv nu este însoțită de apariția scenică a personajului corespuzător, ci subliniază numai legătura dintre acțiune și acel personaj.

Spuneam, în materialul din numărul trecut, că atit motivul cit și tema, aidoma personajelor dramatice, își dezvăluie semnificația lor reală numai în acțiunea muzicală în care se află angrenate, numai în procesul dezvoltării muzicale. Comparația aceasta se impune cu atit mai mult în cazul operii, unde motivele și temele sînt legate în mod nemijlocit de anumite personaje. Apare, de aceea, cit se poate de firesc ca motivele și temele conducătoare să nu prezente simple etichete muzicale, care indică apariția sau revenirea personajului, ci să fie supuse unei transformări structurale, corespuzătoare evoluției sufletete a eroilor. Iată cele două leit-teme care schitează, încă din primele tablouri ale operii „Evgheñi Oneghin”, fizionomia sufletească a Tatianei: tema suavă a visării și a gîndurilor melancolice și tema frîmțată, de largă respirație, a avîntului și pasiunii. În diferite împrejurări ale operii, aceste teme capătă profile expresive deosebite. Din reverie vagă, prima se transformă într-o aspirație limpede și irezistibilă sau, dimpotrivă, în regretul după o fericire pierdută, în timp ce a doua temă — tema dragostei înfălcărate pentru Oneghin — devine rugămîntea pe care Tatiana o face acestuia cu durere, dar și cu hotărîre, de a dispărea pentru totdeauna din viața ei.

Și în muzica simfonică, motivele și temele conducătoare sînt folosite după principii asemănătoare cu cele întilnite în cazul muzicii de operă. În muzica cu program, ele sînt adesea legate de un personaj concret; tema iubitei din „Simfonia fantastică” de Berlioz sau temele Șeherezad și a lui Șahriar din suita simfonică a lui Rimski-Korsakov străbat intraga țesătură muzicală a acestor lucrări, ori de cîte ori dezvoltarea acțiunii impune apariția acestor personaje sau, cel puțin, amintirea lor.

Începem cu aceasta sumarele noastre considerații privitoare la motiv și temă — elementele fundamentale ale imaginilor muzicale. Începînd cu numărul următor, vom vorbi despre o altă latură a limbajului muzical, armonia.

Pe marginea unui

de Mihai GHIMPU

Cu colinele sale dulci, rînduite ca străjeri în jurul tîrgului, cu toamnele sale pîrguite și primăverile scăldate în parfumul florilor de salcîm, Iașul poartă o pecete a lui, greu de găsit aiurea. Dar mai ales oamenii și zămislirile lor creatoare întru îmbogățirea tezaurului de cultură al poporului nostru i-au făcut și păstrat faima.

Maestri ai penei și penelului, stihuitori de nemărginite frumuseți, muzicieni de renume, vechea capitală a Moldovei i-a dăruit țării cu larghețe și generozitate. Și nu de puțină dragoste și pioasă aducere aminte se bucură făuritorii de teatru și actorii de frunte care au trăit și creat pe aceste meleaguri. E pretutindeni vie prezența poetului „Luceafărului” și a hîrului povestitor din Humulești, a lui Matei Millo, marele interpret al „Chirițelor”, așa cum e vie prezența lui Alecsandri, Asachi sau Kogălniceanu, ctitori ai teatrului românesc.

★

Ne-am gîndit la toate acestea cu prilejul turneului oficial al colectivului Teatrului Național din Iași. Prezența acestui colectiv a readus cu putere în mintea spectatorilor din Capitală glorioasa tradiție a scenei moldovene, născute în focul anilor revoluționari de la mijlocul secolului trecut, scenă de

la înălțimea căreia atîția interpreți iluștri, printre care Matei Millo, Pascaly, Iancu Profir, Aglaia Pruteanu, Grigore Manolescu, Aristița Romanescu, Agata Bîrșescu au răspîndit de-a lungul veacului lumina unei arte legate de aspirațiile maselor, slăvind geniul creator al poporului român.

Acum, după 139 de ani de la aceea seară de decembrie 1816, cînd un grup de diletanți au reprezentat prima piesă în limba românească, pastorală „Mirtil și Chloe” a lui Gheorghe Asachi, drumul de luptă al celor ce s-au străduiți a crea un teatru în graiul poporului, și pentru el, poate fi considerat în întreaga lui amploare.

„Am proiectat să-mi fac din teatru un organ spre biciuirea năravurilor rele și a ridicolelor societății noastre” — scria Alecsandri.

Pe linia acestui crez, exprimat acum un veac, s-a dat, de-a lungul deceniilor, bătălia pentru un repertoriu național, care să corespundă aspirațiilor spre libertate și o mai dreaptă viață a maselor.

Este, de aceea, semnificativ că, în Capitală, colectivul din Iași a venit să prezinte patru piese românești: „Chirița în provincie”, „Vlaicu Vodă”, „Ce naște din pisică” și „Orașul în flăcări”.

Fără îndoială că alegerea nu s-a făcut la întâmplare. Mai întîi, fiindcă „Chirița”

și „Vlaicu Vodă” sînt două din cele mai vechi și mai valoroase spectacole ale teatrului, marcînd, amîndouă, însemnate și diferite momente în evoluția dramaturgiei noastre naționale. „Chirița în provincie”, reprezentată pentru prima oară la 8 mai 1852, împlinește acum mai bine de un veac; la rîndul ei, drama istorică a lui Davilla numără peste 5 decenii de la reprezentarea ei la Iași pentru întîia dată, în stațiunea 1902-1903. Evocîndu-ne începuturile veacului trecut, dramaturgia, relativ recentă, de către Tudor Șoimaru a romanului „Ciocoi vechi și noi” de Nicolae Filimon (dramaturgie intitulată „Ce naște din pisică”) vorbește despre acele preocupări ale dramaturgilor contemporani de a prezenta, de pe poziția înțelegerii științifice a istoriei, trecutul poporului nostru, creațiile sale valoroase. În sfîrșit, pe aceeași linie a consemnării realiste a vieții, se înscrie și piesa lui Mihail Davidoglu, „Orașul în flăcări”, care aduce imagini dintr-un trecut mult mai apropiat zilelor noastre, momentul eliberării patriei de către Armata Sovietică.

Dar și într-un alt sens mai există un fir care leagă aceste piese. Ele ilustrează aspecte dintre cele mai semnificative ale năzuinței și luptei de veacuri a poporului împotriva nedreptății, pentru o viață mai bună. De la vorbele lui Groza Moldoveanu din „Vlaicu Vodă”, pînă la cuvintele pătrunse de ură și nădejde ale Tudoriței Roșca, mama comunistului Vasile din „Orașul în flăcări”, e un drum lung și greu, pe care istoria l-a scris cu sîngele a nenumărați patrioți înflăcărați, asemenea Moldoveanului și Tudoriței. Iar ironia mușcătoare din „Chirița în provincie” și satira necruțătoare din „Ce naște din pisică” cuprind protestul viu al unor minți luminate ale intelectualității legate de popor, împotriva claselor exploatare.

★

Dintre spectacolele Iașului, cele mai multe și pe drept meritare aplauze le-a cules „Chirița în provincie”. Entuziasmul spectatorilor nu pornea numai de la valoarea istorică a reprezentării acestei comedii de o atît de apreciabilă vîrstă. Satira lui Alecsandri se dovedea — în reprezentarea colectivului ieșean — a-și fi păstrat întreaga savoare și virulență.

Intențiile urmărite de Vasile Alecsandri în „Chirițele” sale sînt mărturisite fără înconjur de însuși autorul, care scria la acea vreme: „Teatrul este singura tribună bună ce ne-a rămas și profit de dînsa pentru a întreține unele simțăminte pe care stăpînirea caută să le sugru-

me”. Și care anume simțăminte căuta stăpînirea să le sugrume, reiese clar din imensa căldură cu care a fost primită comedia lui Alecsandri încă de la prima ei reprezentare, în interpretarea marelui artist Matei Millo (de altfel, primul creator în literatura dramatică al acestui personaj, preluat și îmbogățit apoi de Alecsandri, care face din el eroul principal al seriei de comedii cunoscute sub numele de „Chirițele”). Autenticul personajelor și situațiilor, veridicitatea atmosferei în care se desfășoară acțiunea, umorul sănătos, popular, care colorează replicile pline de ascuțime ale lui Alecsandri au găsit în interpretarea colectivului Teatrului Național din Iași o expresie de adevărată valoare artistică. În mare măsură, acest fapt se datorește liniei de interpretare realistă a comediei, care a rămas fidelă tradiției pornite de la Millo. Din generație în generație, din admirația și grija actorilor ieșeni de a nu știrbi din marea creație a maestrului, au fost transmise urmașilor amănunt în privința acestui spectacol cu care, de altfel, Matei Millo a ținut la 1895, să-și încheie strălucita lui carieră de actor.

Cînd, după 30 de ani de la scoaterea ei din repertoriul teatrului ieșean, „Chirița în provincie” a fost reluată, în 1930, la insistențele maestrului Mihail Sadoveanu — pe atunci director al instituției — și în regia lui Aurel Ion Maican veteranii scenei moldovenești, Veronescu-Vilcea și Petru Petrone — care mai erau în viață și care jucaseră comedia alături de Millo — au dat prețioase indicații noului și tînarului interpret al Chiriței — Miluță Gheorghiu — cu privire la felul în care fusese realizat rolul de către Matei Millo. Din districțiunea de acum 25 de ani, n-a mai rămas în spectacol decît Eliza Nicolau, Nicolae Șubă și Miluță Gheorghiu. În jurul lor însă, noul spectacol, repus în scenă acum cîțiva ani de Victor Burbești, și-a păstrat valoarea artistică înaltă, datorită, în primul rînd creației, — azi devenită aproape clasică, — realizată de artiștii emeriti Miluță Gheorghiu în rolul Chiriței. E impresionantă prospețimea pe care și azi, după 25 de ani de interpretare, o aduce actorul ieșean în acest rol. Străduința pentru menținerea veșniciei tinereții a acestui bătrîn spectacol dovedit-o, de altfel, întregul colectiv de interpreți, printre care mai cu seamă, Constantin Savin în Birzoi, Nicolae Șubă, în Ion Alons Radvanski, în Guliță, Eli Nicolau, în Safta, pentru a numi decît pe acei care, de a îndelungați, creează aceste tipuri.

„Ce naște din pisică” ne duce mai în urmă cu un sfert de veac de realitățile zugrăvite în „Chirița”. Linia realistă a interpretării, verișii măiestria întruchipării unor personaje de valabilă autenticitate se întîlnesc și aici. Cu deosebire valorosul actor ieșean Ștefan Dăcinescu a creat în Dinu Păturice eroul central al piesei, un personaj complex, nuanțat, exprimînd printr-o varietate mijloace artistice profil

Tudorița Roșca din piesa lui Mihail Davidoglu „Orașul în flăcări”, în interpretarea artistei emerite Margareta Baciu.

Turneu

oral al acestui pavent, venial, ocrit, laș și ambițios.

Acțiunea, situată între anii 16-1821, ne poartă în vremea a preajma răscoalei lui Tudor, strînd aspecte tipice ale societății din acel timp, în care burzia începea să-și afirme la noi leitățile de clasă, potrivnică feulității și doritoare de a prelua mîinile ei puterea. Dorul de revenire prin orice mijloace oacterizează. Ea simte cu mult i viu realitățile istoriei decit ifundarii colbuiți, de tipul lui zruc, și încearcă să supună acesrealității poftelor sale de stăpînire, sigur că zugrăvirea unei atarioci ridică unui regizor grele prome, atît în ce privește redarea nosferei generale, cît și caracteriea diverselor tipuri. Este evitcă direcția de scenă a încercat axeze problematica pieselor pe unghiul Tuzluc (Constantin Sa-l, Dînu (Ștefan Dăncinescu), duca (Carmen Barbu), lucru pe e dacă l-a reușit, a dus în schimb neglijarea unor alte aspecte, întotdeauna de amănunt, care roman (ca și în piesă, în adevăr, mai mică măsură) ținteau la nascarea unei întregi orînduiri. acterul de frescă socială, pe e-l are romanul lui Filimon, a t astfel restrîns, spectacolul înd doar parțial bogăția de i și tipuri din „Ciocoi vechi noi“.

Dar chiar în realizarea celor trei ur principală, în jurul cărora centrat atenția regizorului, ia a fost inegală, prezentînd uri. Există în fiecare din ști eroi negativi laturi mulle, fațete variate ale caracterulor și ale comportării în anu-e situații. În roman, personae sînt, din acest punct de vedere, rte vii. Gradata ascensiune a lui urică este marcată prin reliea tot mai pregnantă a unor sături de caracter care devin ainante. În interpretarea lui fan Dăncinescu, această gradanu este întotdeauna realizată cu tilitatea necesară, mai cu seamă momentele aparent mai puțin nificative. Abilitatea diabolii a personajului este redată nu i în situațiile de vîrf — ce e pt, cu multă virtuozitate — d neglijată însă în ce privește tinuitatea ei. Este adevărat în această privință, vini mari tă și dramatizarea, care a reat cu o insuficientă bogăție de ații procesul de ascensiune al Păturică, după cum a marcat ntativ dar insuficient de nuan-descompunerea din punct de ere al solidității poziției sociale le avere a lui Tuzluc.

În spectacol unde tradițiile reape ale teatrului, ca și virtuțile i realizări pe linia clasică pu- și trebuiau să se facă simțite st cel cu drama „Vlaicu Vodă“ ui Davilla. În reprezentarea trului Național din Iași, verle lui „Vlaicu Vodă“ au răsuna onioase și pline de sens în interarea unor actori de valoare, ca rge Popovici, artist emerit al .R., și Ani Brăeski. În special rge Popovici a dat rolului său alabilă expresie artistică, în

care sobrietatea, dar și vigoarea personajului se făceau resimțite. Textul rostit cu claritate și cu arta de a spune versuri a onora din interpretării a făcut pe spectatori să vibreze puternic alături de Vlaicu, Groza Moldoveanul, cuviosul Nicodim sau tînărul Mircea Basarab, și să simtă ură împotriva veninoasei Doamna Clara sau a baronului Kality. O seamă de deficiențe ale regiei au sărăcit însă și aici valoarea artistică a spectacolului în ansamblul său. Și în primul rînd, lipsa de unitate în preocuparea regiei pentru realizarea — pe linia cuvenită — a fiecărui rol, indiferent de dimensiunea și importanța lui în economia generală a piesei.

Dramaturgia noastră nouă a fost prezentă în repertoriul recentului turneu al Teatrului Național din Iași prin piesa „Orașul în flăcări“ a lui Mihail Davidoglu. Interesul pentru acest spectacol a fost cu atît mai legitim, cu cît el nu a fost încă montat pe nici o scenă din București. Publicarea în revista „Viața Romînească“ a textului celei mai recente lucrări a autorului „Cetății de foc“ a permis încă mai demult o seamă de aprecieri critice cu privire la unele deficiențe ale ei, atît în ce privește construcția dramatică, cît și relatarea, prin intermediul personajelor și situațiilor create, a sensului profund al evenimentelor din zilele lui august 1944, la care se referă autorul. Din acest punct de vedere, alegerea de către direcția teatrului a acestei piese — nu dintre cele mai izbutite ale apreciatului dramaturg — nu s-a dovedit prea fericită.

În direcția de scenă a maestrului emerit al artei Val Mugur, regizor principal al teatrului din Iași, piesa lui Davidoglu a adus în distribuție două din interpretele cele mai apreciate ale acestui teatru, artiste emerite Margareta Baciu și Mărioara Davidoglu, alături de tineri de talent, printre care se remarcă în primul rînd Lidia Persofski. În intenția autorului „Orașului în flăcări“ era, fără îndoială, contrapunerea — în condițiile deosebite ale momentului istoric respectiv — a două caractere: acelea ale celor două mame — Tudorița Roșca și Raluca Caramfil. Indicația unui decor unic — un beci care servea de adăpost contra atacurilor aeriene, — trebuia să ducă la o exprimare de mare tensiune a laturilor psihologice ale personajelor, în împrejurările unui pericol permanent și amenințător. Direcția de scenă, vrînd însă să „dinamizeze“ desfășurarea acțiunii și să „învieze“ un text adesea static și expozitiv, — dar

George Popovici, artist emerit al R. P. R., în rolul lui Vlaicu Vodă, și Ani Brăeski, în cel al Doamnei Clara.

nu lipsit de patosul unor adînci frămîntări umane, — a construit un decor cu patru încăperi suprapuse în două etaje, lărgind cîmpul de observație al spectatorilor printr-o serie de amănunte vizuale care ținteau — în intenția regiei — să ajute la o mai bună caracterizare a personajelor negative, prin dezvăluirea unor aspecte mai intime din existența lor. Dar, în felul acesta, în loc ca atenția să se concentreze înspre conflictul ascuțit dintre cele două tabere în luptă, interesul a fost răspîndit pe o seamă de amănunte nesemnificative, multe din ele de decor, rupîndu-se astfel din intensitatea dramei și profunzimea ei de conținut. Margareta Baciu a pus în rolul bătrînei Roșca, mama comunistului Vasile, multă duioșie, dar și vigoare în momentele afirmării crezului ei în frumusețea unor vremi ce aveau să vină curînd. Zbuciumul sufletesc al eroinei Tudorița Roșca contrastează violent cu preocupările meschine ale celeilalte mame, burgheză înrăită, hulpavă și vulgară, pentru care pînă și simțămintele materne își găsesc echivalentul în monedă. Aducînd în rolul Ralucai Caramfil bogata sa experiență actoricească, firescul unei interpretări realiste pornite de pe o justă po-

ziție critică față de rol, Mărioara Davidoglu n-a reușit însă să dea amploarea și semnificația cuvenită personajului, pe care nu îndeajunsă măsură l-a făcut să-și exprime ura puternică, activă, împotriva Tudoriței Roșca și a tinerei slujnice din casă, interpretată de Lidia Persofski.

★

Ceea ce s-a remarcat, în general, în spectacolele colectivului Naționalului din Iași, a fost străduința de a continua și a dezvolta tradițiile sale realiste, care încep de la Millo, trecînd prin momentul lui 1876, cînd, educați la școala veneratului maestru, un grup de tineri, printre care Grigore Manolescu, M. Arceleanu și P. Alexandrescu, dau interpretări „naturale“, cum remarcă la acea vreme și un ziar al timpului, „Curierul din Iași“. Consecvenți acestei tradiții, amplificată azi printr-o concepție tot mai clară asupra rolului și sensului educativ al teatrului, actorii ieșeni au adus în turneul lor mărturia interesului și preocupării continue a Naționalului din Iași pentru promovarea, în condițiile unei tot mai bune ținute artistice, a lucrărilor dramaturgiei noastre originale.

Scenă din tabloul I al piesei „Ce naște din pisică“

În orele libere, tineretul din Stațiunea zootehnică-Popăuți muncește pentru amenajarea noii lor baze sportive. Chiar și doctorul Andrei și-a făcut câteva minute libere și acum i strigucios roaba cu pământ. Și deși nu-s jucătoare de fotbal, fetele au ținut să dea și ele o mână de ajutor.

Și ei fac sport.

Vestea a adus-o doctorul Andrei, când s-a întors de la Botoșani, de la raion: în cinstea celui de al V-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților pentru Pace și Prietenie de la Varșovia, se vor desfășura în întreaga țară concursuri

sportive ale tineretului.

Doctorul Nicolae Andrei, un bărbat tânăr și plin de forță, cu fața deschisă și mișcări vioaie, este el însuși unul dintre marii animatori ai sportului în Stațiunea zootehnică-Popăuți. Nu degeaba m-a bătut el la tenis de masă în trei seturi, consecutiv sub 10 ! Te miri cum își găsește timp să fie și pe stadion, și la grajdurile vacilor sau la cotele păsărilor, și prin birourile stațiunii. Fiindcă am omis să vă spun că doctorul Andrei e însuși directorul stațiunii.

Principala dificultate de care s-a lovit colectivul sportiv a fost problema terenurilor. Pentru o competiție de o asemenea amploare, un singur teren de volei, și acela de dimensiuni nereglementare, nu e de ajuns.

— Să construim terenuri! — a spus doctorul Andrei.

Tineretul din stațiune a primit cu entuziasm propunerea direcțiunii, de a transforma prin muncă voluntară terenul necultivat dinspre grajdurile vitelor, pe care pînă atunci băteau mingea între două porți făcute din araci, și pe a cărui suprafață de aproape un hectar nu vedeai un fir de iarbă, într-un teren de fotbal cu porți cu bare pătrate, reglementare.

Mare ne-a fost surpriza cînd, acum, la sfîrșit de iunie, am întîlnit semănători !

— Semănăm „gazon” pe noul teren de fotbal, mi-a spus, văzînd uimirea mea, unul dintre tinerii care aruncau sămînța, și un zîmbet larg i-a luminat fața arsă de soare.

Cu bazinul de înot a fost mai greu. I iazul din vale, s-a tras o țevă care să mențeze cu apă mereu proaspătă bazinul. Era nevoie și de un dig, pe o lungime aproape 100 de metri, între iaz și scaldătura rațelor, pentru ca apa trasă să fie limpede lipsită de impurități.

Zeci și sute de tineri din Popăuți, sau satele învecinate, au posibilitatea să practice astăzi un nou sport, prea puțin cunoscut în aceste locuri pînă deunăzi — înotul.

Un teren de fotbal, unul de volei și de oină, o pistă pentru popice și una pentru atletism, de 400 de metri, acoperită cu toate acestea au fost construite prin muncă voluntară. Iar culoarele marcate cu dungă din praf de var, gazonul cărui abia începe să colțul, zgura roșie de pe terenul de fotbal totul te îmbie parcă la întreceri.

Val. CONEA

Fotografii de S. ȘTE

La probele de atletism Ion Popescu, lăptarul stațiunii, s-a dovedit a fi de netînvins. „Boamba” de 7 kg a pornit din mîna sa și se va opri dincolo de linia de 10 metri

Nici fetele nu se lasă mai prejos. Între sectorul zootehnic și sectorul agricol, întîietatea la volei e foarte disputată. Teodora Anghel, îngrijitoarea de vaci, a trimis cu multă siguranță mingea peste poartă. Vor reuși oare cele de la agricol să mai înscrie un punct ?

↑
La capătul celor 100 de metri, tînăra îngrijitoare de porci Adela Jucată a trecut prima linia de sosire. În urma ei, Domnica Buzuc a încercat zadarnic s-o ajungă.

←
Hagiu, elev practicant în stațiune, a „servit” mingea adversarului său, Ion Papescu, care o trimite departe, dincolo de linia de bătaie. Oina este un sport mult îndrăgit de tineretul din Popăuți.

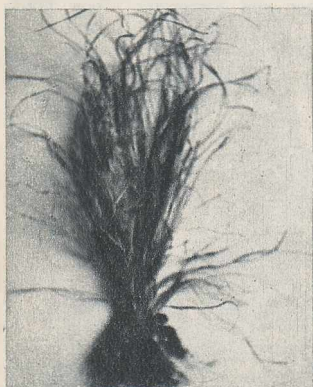
↓
Care pe care! La stîna din Popăuți s-a încins o luptă voinicească între ciobanii Ilie Mateiuc și Nicolae Barabaș. Pentru o clipă, baciul și-a oprit turma să privească la disputa tinerilor.

Ore de răgaz petrecute la umbra pomilor din prisacă? Nu! Concursuri de șah, în cinstea Festivalului. Încă o mutare a mulgătorului Miron Mihai, care l-a pus în grea cumpănă pe doctorul Andrei.

Printre plantele tehnice primite în ultima vreme din U.R.S.S. și țările de democrație populară și experimentate cu succes în serele și pe câmpurile de experiență ale institutelor de cercetări agronomice din țara noastră, este și ciufa — *Cyperus esculentus*. De această specie, rară în flora mondială, care este în același timp o minunată plantă de cultură, s-au ocupat pentru prima oară la noi câțiva ingineri de la Institutul Agronomic din Iași. După consultarea documentației sovietice privind cultivarea acestei plante, ei au luat legătura cu grădina botanică a Universității de Stat din Voronej (U.R.S.S.), de unde au primit, în 1949, primele tubercule.

Ciufa cu frunze și tubercule, în perioada de recoltare.

De ce anume au fost atât de preocupați acești ingineri agronomi, și o dată cu ei, și alții de această plantă? Pentru că ea reprezintă un adevărat izvor de belșug. Tuberculele ei sînt comestibili atât în stare crudă, cât și în stare uscată și sînt excepțional de hrănitori. După datele comunicate de profesorul sovietic B.M. Kozo-Polianski, ele conțin între 22-55 la sută uleiuri grase. Prin calitățile sale, uleiul de ciufă se apropie mai mult decît oricare altul de uleiul de măsline: este nesicativ, are gust plăcut, nu se amărăște — și este, deci, prin toate acestea, un produs alimentar de prima calitate. Dar el poate fi folosit nu numai în alimentație, ci cu mult succes și în industrie, la ungerea mecanismelor mici etc. Pe lângă ulei, tuberculele ciufei conțin o serie de alte substanțe hrănitoare: 15-25 la sută zahăr, un procent destul de însemnat de vitamina A, o cantitate de proteine, apoi celuloză și vitamina C.

Atît forma, cât și culoarea tuberculelor, se aseamănă cu migdalele; în stare crudă, gustul lor îl amintește pe acela al alunelor de pădure, iar uscate și măcinate, ele dau

o făină hrănitoare, care poate fi folosită în prepararea produselor de cofetărie — pricomicigdale, șerbet etc.

Lista celor ce se pot obține din ciufă nu se încheie însă cu aceasta. Din turtele rămase după extragerea uleiului, se poate fabrica spirt și o băutură plăcută, asemănătoare cu romul; frunzișul plantei, care crește pînă la înălțimea de cca. 50 cm, poate fi folosit ca excelent furaj pentru vite sau ca înlocuitor al ierbii de mare, în tapițerie.

După primirea tuberculelor din U.R.S.S., în aprilie 1950, a fost începută cultura de înmulțire. Atunci a fost semănată pentru prima oară în pămîntul nostru această plantă valoroasă. Tuberculele plantate au dat colți după 15 zile. Îngrijite cu cea mai mare atenție, plantele au vegetat puternic și au dat o producție bogată: s-au recoltat în medie 60 de tubercule de la fiecare tufă provenită dintr-un singur tubercul, și 1900 kg la hectar de pe parcela de înmulțire. În anii următori, s-au solicitat și s-au primit tubercule de ciufă de la mai multe institute agronomice și grădini botanice din țările lagărului socialist. Cele mai bune rezultate le-au dat însă tuberculele provenite de la grădina botanică din Voronej și de la Institutul de ameliorare a plantelor din Gatersleben (R. D. Germană).

În 1954, materialul obținut în cultura de înmulțire a fost dat în cultura experimentală. S-au făcut culturi pe mai multe tipuri de sol și pretutindeni s-au obținut succese, recoltele dobîndite ridicîndu-se la 2.200-2.900 kg tubercule la hectar.

Pe baza experienței căpătate, s-a stabilit că planta dă cele mai bune rezultate în anumite regiuni, pe teren nisipos și cu apă freatică, că ea cere o aprovizionare constantă cu apă, că atît seceta îndelungată cît și excesul de umiditate îi sînt dăunătoare. Pe baza întregului material documentar cules, se studiază acum posibilitatea obținerii unei forme potrivite condițiilor noastre de vegetație și se lucrează la stabilirea anumitor date privitoare la agrotehnica acestei noi plante. De asemenea, în scopul răspîndirii ei pe suprafețe tot mai mari și a studierii ei pe diferite soluri și condiții, anul acesta au luat ființă, în câteva gospodării de stat, loturi demonstrative cu ciufa.

Lazăr BENEȘ
(corespondent-Iași)

STAȚIUNI BALNEO-CLIMATERICE

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	B	O	D	O	C		S	L	A	N	I	C
2	A		O	L	A	N	E	S	T	I		A
3	E	L	A	I	N				N	I	M	I
4	N		A	M	A	R	A		N	E	R	I
5	A	G		P		M	C	T	E	R		
6		R	A		C	U	R	A		S	L	
7	H	E	R	C	U	L	A	N	E		P	A
8	E	F	O	R	I	E		A	M		O	T
9	B	I	D	O	R	T	E	N				N
10	E	E		N	A		S	T	R	A	T	
11		R	O	E	S	C		I	H	T	A	C
12		I	C	O					T	I	N	E

ORIZONTAL:

1) Stațiune balneară în Regiunea Autonomă Maghiară, cu ape minerale curative—Localitate balneo-climaterică în Moldova. 2) Pitorească stațiune în Rîmnicu-Vilcea. 3) Localitate balneo-climaterică în regiunea Stalin — Mai puțin decît puțin. 4) Nici acră, nici dulce — Arbori mari, înrudiți cu stejarul, ce cresc în regiunile de șes și pe dealuri joase. 5) Argint — Afecțiune pentru care sînt indicate curele de la Malnaș sau Slănic-Moldova. 6) Radu Dumitrescu — Tratat balnear — Ionescu S. Leonte. 7) Localitate balneară cu ape termale — Râmăș bun. 8) Pitorească stațiune pe malul Mării Negre — Traducătorul francez al lui Plutarh (1513-1593). 9) Localitate balneară cu apă minerală curativă, la gust asemănătoare sifonului — Poftim. 10) Elena Elinescu — La — Pături suprapuse, (sg.). 11) ...în jurul stupului — Dormitor. 12) Localitate balneară în regiunea Pitești, cu ape minerale curative — Na.

VERTICAL:

1) Frumoasă stațiune balneară în regiunea Stalin, cu băi iodate și sulfuroase — Apă minerală din Singeorz cu proprietăți

curative. 2) Funcționari la tribunal. 3) Norma unui tratament balnear — Bulgăre de sare — Vas. 4) Muntele zeilor — Reumatism învechit 5) Pentru băut — Plăci de oțel pentru nave. 6) Apă mică — Pronume. 7) Pronume — Nici dulce, nici amar (fem.) — S. 8) Lupu S. Nicolae — Substanțe chimice folosite la tăbăcit. 9) Referitor la vechea Atenă — Unitate administrativă la arabi. 10) Ținti — Cai. 11)

Alifie — De la s 12) Stațiune balneară ape minerale curative — nume.

METAGRAMA

Cu Ș e pansament,
Cu Ț ar fi înfățișare,
Cu R e-n detriment,
Cu Z luna e-n mișcare,
Cu L se tot mîndrește...
Cine le ghicește?

ȘARADĂ

Trei cuvinte diferite
Și adesea întîlnite:
Primu-l smulge orice om
Dintr-un gard sau dintr-un
Nici al doilea nu-i prea
Prin el trenuri trec mereu.
Cel din urmă-i luminos...
Arătați acum mai jos,
Toate trei, cum împreună,
Cînd orchestrele răsună,
Un cuvînt alcătuiesc
Și din el arii citeasc.

DEZLEGAREA JOCULUI

„PE DRUMURI DE MUR
apărut în numărul trec

ORIZONTAL: 1) Birs i — mac. 2) Râriș — Colină. 3) A P — Măgură. 4) D — Cora — Ș. 5) Potești — Ru. 6) C Ten-Sloi. 7) On — Leneș — L — Pază — Alv — M. 9) C — Arșiță. 10) Raniță — I — 11) Ison — Taciale. 12) Țăran — nat.

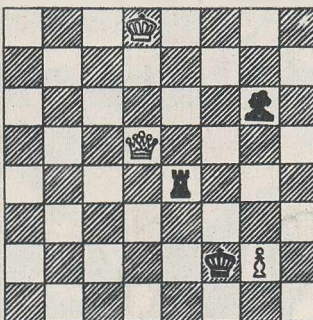
VERTICAL: 1) Brad — Col Lac — Pin — Tasă. 3) Rr — C Ponor. 4) Șipot — Lavină. 5) Retezat — N. 6) I — Morer At. 7) Cabane — A — At. 8) gaș — Șarici. 9) Aluniș — Ls 10) Mire — Levitan. 11) Ana — Tula. 12) Ca — Sui — Mă

ȘAH ȘAH ȘAH ȘAH

STUDIU

de RADU VOIA

Mențiunea I la concursul internațional organizat de „Bulletin ouvrier des échecs” în memoria lui H. Rinck

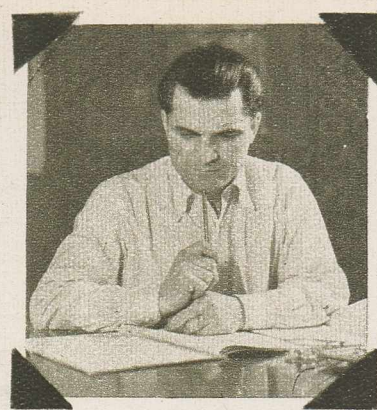

Negrul mută — alb câștigă

(Controlul poziției. Alb: Rd8, Dd8 Pg2. Negru: Rf2, Te4, Ng6)

Studiul de mai sus, cu care reprezentantul nostru Radu Voia a obținut un

frumos succes la marele concurs internațional în memoria lui H. Rinck, organizat de revista franceză „Bulletin ouvrier des échecs”, constituie o realizare excelentă a temei „cîmp de fugă”. Avantajul material al albului este minimal și în plus, negrul fiind la mutare dispune de un contra-joc foarte puternic. Albul trebuie să joace foarte precis pentru a-și feri regele de contra-atacul turnului negru, care se sacrifică merou pentru a obține o poziție de pat (Cu aceasta v-am dat o indicație asupra soluției, pe care urmează acum s-o găsiți singuri).

Tineretul patriei noastre

CONCURS DE PORTRETE FOTOGRAFICE ORGANIZAT DE REVISTA „FLACĂRA” ȘI „CENTRUL DE PRODUCȚIE CINEMATOGRAFICĂ”

Cu începere de la 15 iulie, revista „Flacăra” și „Centrul de Producție Cinematografică” instituie un concurs pe țară de portrete fotografice.

Concursul de portrete fotografice pe țară are drept scop înfățișarea în imagini fotografice artistice a chipurilor de tineri și tinere, constructori ai vieții noi din țara noastră. Concursul își propune să contribuie într-o măsură cât mai largă la ridicarea măiestriei artistice a fotografiilor, care vor trebui să redea, prin lucrările prezentate, entuziasmul și încrederea în viitor, frumusețea și vigoarea, optimismul și dârzenia caracteristice tineretului nostru nou, din uzine și fabrici, de pe șantiere și ogoare, din laboratoare și instituții de învățământ — tineret care își făurește prin muncă o viață fericită.

Concursul își propune, de asemenea, să-i facă cunoscuți maselor largi pe cei mai buni și talentați fotografi amatori și profesioniști din patria noastră.

CONDIȚII DE PARTICIPARE

— La acest concurs pot participa atât fotografii amatori, cât și cei profesioniști.

— Nu se pune nici o îngrădire în ceea ce privește alegerea persoanei portretizate.

— Fiecare participant la concurs va prezenta obligatoriu pentru aceeași persoană portretizată câte două fotografii: o fotografie-bust și o fotografie — figură întreagă. Nu se limitează numărul de fotografii prezentate la concurs de un participant (în afara fotografiilor obligatorii, mai pot fi trimise și alte fotografii ale aceleiași persoane; de asemenea, se pot trimite fotografii de către același participant pentru mai multe persoane).

— Fotografiile pot fi executate atât în aer liber, cât și la lumină artificială.

— Fotografiile vor fi prezentate în alb-negru și vor avea dimensiunile minime 13/18. Nu se admit la concurs fotografii retușate. Toate fotografiile trebuie să fie actuale.

— Pe spatele fiecărei fotografii, se va scrie citeț:

a) numele, pronumele, profesia și adresa fotografului;
b) numele, pronumele, profesia și adresa persoanei portretizate.

Fotografiile vor fi expediate în plic închis, pe adresa: Revista „Flacăra”, căsuța poștală nr. 7, București — și vor purta mențiunea „pentru concursul „Tineretul patriei noastre”.

Pentru cele mai reușite fotografii, se vor acorda următoarele premii:

— un premiu I de lei 3.000;

— două premii II a lei 1.750;

— o bicicletă;

— un aparat de radio;

— un aparat de fotografiat.

Toți fotografi premiați vor primi și un abonament la revista „Flacăra” pe un an.

În afara premiilor de mai sus, se vor acorda zece mențiuni în valoare de lei 250 fiecare. Toți fotografi cărora li se vor decerna mențiuni vor primi și un abonament pe șase luni la revista „Flacăra”.

Juriul pentru decernarea premiilor pentru cele mai bune fotografii va fi alcătuit din reprezentanți ai revistei „Flacăra”, artiști-fotografi, artiști-plastici, operatori de luat vederi și regizori de film.

Cele mai reușite fotografii se vor publica în revista „Flacăra”, sub semnătura fotografiilor respectivi și vor fi retribuite separat. Fotografiile trimise pentru concurs, inclusiv cele premiate, nu se restituie.

Data închiderii concursului este 1 noiembrie 1955.

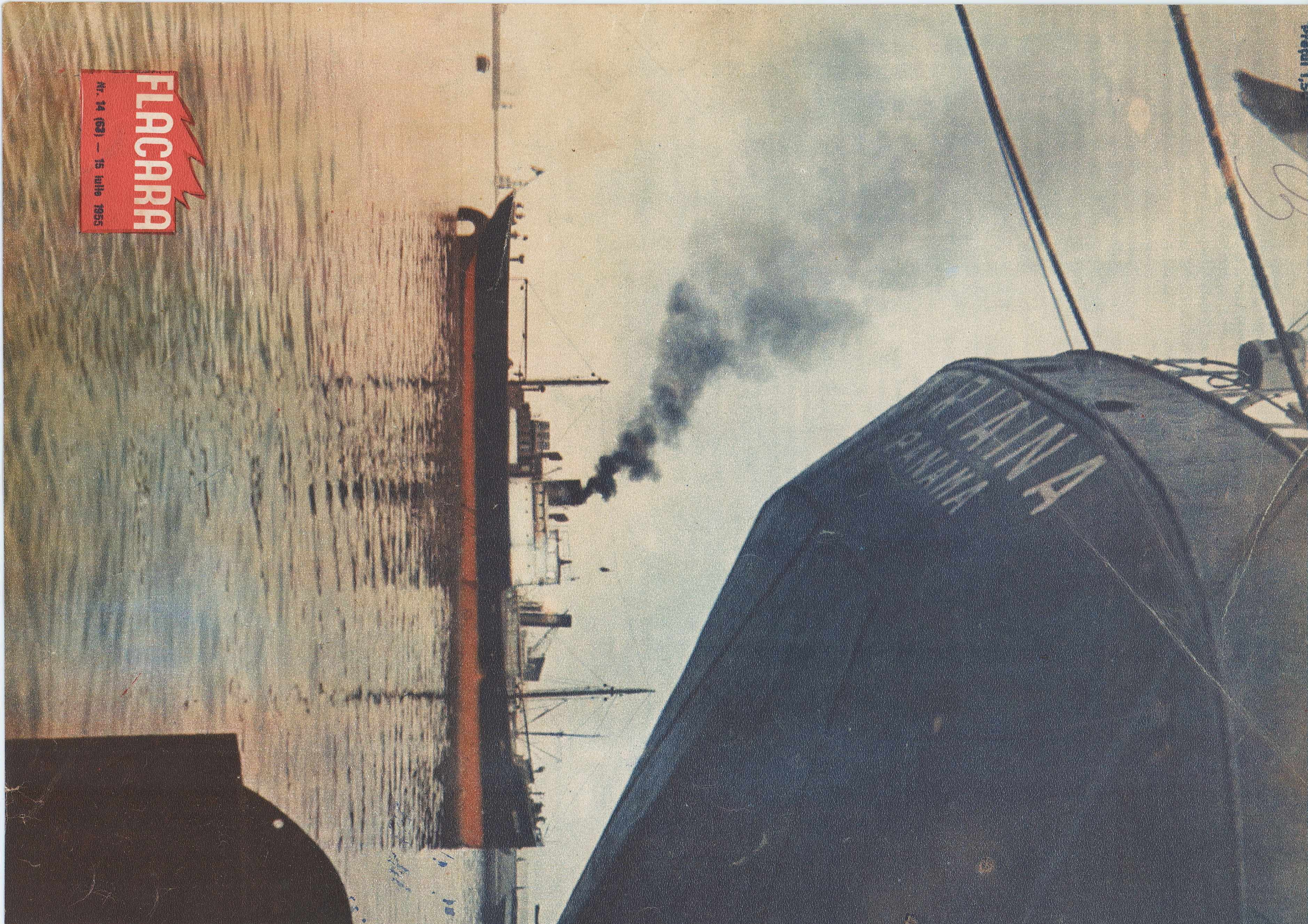
La 15 decembrie 1955, se vor publica rezultatele concursului în revista „Flacăra”.

Prepuzi

60

STANINA A

FLACARA
Nr. 14 (53) — 15 Iulie 1955